

Tēvijas Sargs

MILITĀRAIS ŽURNĀLS

2015
Augusts (8)
Cena €0,85

NBS ORĶESTRA
KONCERTSEZONAS ATKLĀŠANAS
UN BENEFICES KONCERTS

„CEĻU VEIKS TAS, KURŠ IES”

2015. gada **21. oktobrī** plkst.14.00
Daugavpils Ķīmiķu kultūras pils zālē

2015. gada **23. oktobrī** plkst.19.00
Lielās ģildes koncertzālē

Piedalās:

Nacionālo bruņoto spēku orķestris,
apvienotais Daugavpils jauniešu koris,
Strēlnieku trio

Dirigents:

Dainis Vuškāns

Soliste:

Indra Pumpure /alts/

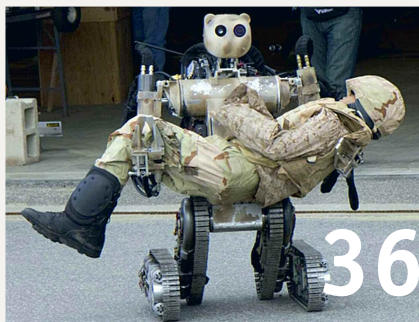
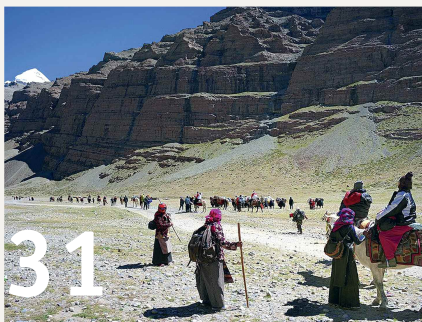
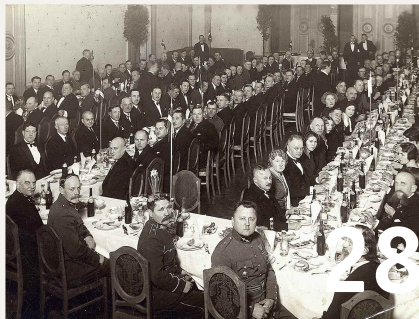
Programmā:

Latvijas armijas marši, latviešu strēlnieku dziesmas,
latgaliešu tautas dziesmas un pūšaminstrumentu
orķestra mūzika labam garastāvoklim

Ieeja brīva

Latvijas ziņas	2
Tautas un armijas svētkos «Latviešu strēlniekiem — 100» tūkstošiem dalībnieku	4
Smiltēnē aizvadīts ikgadējais Zemessardzes vingrinājums «Zemessardzes patruļa 2015»	7
«Baltic Guards 2015» vieno Baltijas valstu jauniešus	10
XIII Baltijas karavīru sporta spēlēs visvairāk uzvaru Latvijas komandai	12
Latvijas zināšanas stiprina Mali armiju	15
Ielūgums uz gadsimta balli	21
Vīri no nemirstīgās ierindas	22
Ģenerāļa pārnākšana	24
Latvijas Valsts prezidenti	26
Latviešu strēlnieku piemiņa Latvijā un trimdā	28
Uz Pasaules jumta. Tibeta	31
Ārzemju ziņas	34
Autonomā bruņojuma latentie draudi — mīts vai patiesība?	36

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā
10/12, Rīgā, LV-1473
Tālr. 67335383, fakss 67335384, e-mail:
redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs
www.empamil.eu

Iespēti Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.

Galvenā redaktore **Līga Lakuča** —
67335383
Literārā redaktore
Rasma Priekule — 67335391
Žurnālists **Taivo Trams** — 67335391

Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** —
67335399
Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** —
67335399
Fotogrāfs **Gatis Indrēvics** — 67335391
Makets **Aigars Nesters** — 67335391

Red. pārstāvis ASV **I. Zuševics**.
7214 Elberton Avenue, Greendale,
WI 53129 USA.
Tālrunis: 4144213934
e-pasts: ivarsvz@yahoo.com

Red. pārstāve Vācijā **I. Marx**.
Tālrunis 89 4530 1802,
e-pasts: iveta_marx@web.de

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**.
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**.
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar
autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ neizsūniedz.

No 13. jūlija līdz 1. augustam Amerikas Savienotajās Valstīs, Ziemeļmičiganā aizvadītas militārās mācības, kurās piedalījās 12 ASV pavalstu pārstāvji un karavīri no Kanādas, Latvijas, Polijas un Austrālijas.

Mācībās «*Northern Strike*» notiek apvienota gaisa un sauszemes kaujas spēju pilnveidošana. «Mācības mums dod iespēju trenēties tā, kā mums jākarā», saka mācību direktors pulkvežleitnants Metjū Trambls no Mičiganas Gaisa spēku Nacionālās gvardes, kura arī šogad uzņem un vada starptautiskās mācības. «Kad esam izvietoti operāciju rajonā, lai izpildītu uzdevumu, sauszemes un gaisa vienības darbojas cieši kopā. Šajās mācībās tiek simulētas operācijas neapbruņotā vidē, kas ir ļoti tuvu tām situācijām, kādās ASV spēki ir bijuši iesaistīti vairākus gadus.»

Jau ceturtajās gadskārtējās mācībās «*Northern Strike*» piedalījās vairāk nekā 3000 karavīru no sauszemes un gaisa spēku vienībām, kā arī jūras kājnieki. Tās galvenokārt notika Greilingas bāzes Apvienoto manevru mācību centrā un Alpenas Kaujas gatavības apmācības centrā. Savukārt kaujas šaušanas vingrinājumi ar strēlnieku ieročiem, minmetējiem, artilērijas ieročiem un gaisakuģiem notika no 20. līdz 31. jūlijam Greilingas bāzē, kur atrodas plašais Greilingas aviācijas šaušanas poligons.

Latvijas bruņotos spēkus šogad mācībās pārstāvēja karavīri no regulāro spēku un Zemessardzes vienībām. Profesionālās kvalifikācijas uzturēšanai reālai kaujas darbībai pietuvinātās mācībās «*Northern Strike*» piedalījās tuvu gaisa atbalsta kontrolieri un apvienotā uguns atbalsta priekšējie novērotāji, no kuriem trijiem šīs mācības bija ne tikai praktiska apmācība, bet arī nākamā kvalifikācijas līmeņa — vērtētāja — pārbaudes vingrinājums. Mācībās piedalījās arī vairāki nesprāgušās municijas neitralizēšanas speciālisti, kuri, veicot aviācijas šaušanas poligonā nesprāgušu priekšmetu neitralizēšanu, dalījās ar ASV kolēģiem pieredzē, ko guvuši Latvijā, gadā vien iznīcinot vairākus tūkstošus sprādzienbīstamu priekšmetu.

Katru gadu mācības apmeklē augstas militārās amatpersonas. Šogad tās apmeklēja ASV Nacionālās gvardes komandieris ģenerālis Franks Grass, kā arī Latvijas bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube. «Viņu vizīte demonstrēja Mičiganas lielo lomu nacionālajā un starptautiskajā līmenī. Savukārt mums jādemonstrē visas mūsu spējas», norādīja Mičiganas pavalsts Nacionālās gvardes komandieris ģenerālmajors Gregorijs Vadnais, kas ir biežs viesis Latvijā, uzturot ciešu sadarbību starp Mičiganas Nacionālo gvardi un Latvijas bruņotajiem spēkiem, kura ilgst jau vairāk nekā 20 gadus.

To apstiprina kapteinis Armands Rutkis, Latvijas Gaisa atbalsta kontroles vienības komandieris, kura vadītie karavīri mācībās sadarbojās ar Ilinoisas gvardes 169. gaisa atbalsta operāciju vienību. «Mičiganas pavalsts Nacionālā gārde ir iesaistījies īpašā partnerības programmā un ir ilgstošs Latvijas bruņoto spēku sadarbības partneris. Mūsu tuvu gaisa atbalsta kontrolieri savu apmācību sāka tieši Greilingas bāzē», skaidroja Latvijas pārstāvis.

«Tikai strādājot daudznacionālā vidē, var apgūt citu pieredzi un zināšanas», saka kapteinis Armands Rutkis, precizējot, ka visi vadās pēc vienotām procedūrām un taktikas, bet katram tomēr ir sava pieeja, kā sasniegt vajadzīgo rezultātu.

«*Northern Strike*» ir lielākās Nacionālās gvardes mācības ASV, kuras jau vairākus gadus pēc kārtas notiek Greilingas bāzes poligonā un mācību centrā, kā arī Alpenas kaujas gatavības apmācību centrā.

22. jūlijā Lietuvā Latvijas aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, tikoties ar Lietuvas aizsardzības ministru Jozu Oleku, novērtēja līdzšinējo sadarbību un uzsvēra, ka tā sekmē reģionālo un starptautisko drošību.

«Esošā drošības situācija prasa kolektīvus risinājumus, tāpēc Baltijas valstīm jāturpina līdzšinējo sadarbību. Nepieciešams turpināt arī darbu pie sadarbības stiprināšanas ar citām NATO dalībvalstīm, lai kopīgiem spēkiem sekmētu starptautisko drošību», uzsvēra R. Bergmanis.

Diskutējot par Baltijas valstu projektiem un sadarbības nākotni, aizsardzības ministrs sacīja, ka svarīgi operatīvi apmainīties ar informāciju un savstarpēji koordinēt nacionālos aizsardzības plānus, tādējādi iespējams panākt lielāku vienotību valstu starpā un sekmīgi īstenot uzsāktos projektus.

Ministri izteica apbūšēju gandarījumu, ka ir uzsāktas ekspertu sarunas par iespējamo kopīgo pretgaisa aizsardzības sistēmas iepirkumu, kas pozitīva lēmuma gadījumā ilgtermiņā sekmētu Latvijas un Baltijas valstu militāro aizsardzības spēju stiprināšanu. Ministri bija vienprātīgi, ka šābrīža drošības situācijā ir būtiski palielināt valstu aizsardzības budžetus. R. Bergmanis atzina, ka viena no viņa darbības prioritātēm ir pakāpeniski palielināt aizsardzības budžetu, lai jau līdz 2018. gadam tas sasniegtu 2% no IKP.

Ministri vienotās, ka jāturpina sniegt dažāda veida atbalstu Ukrainai, tostarp atbalstu instruktoru apmācībā, finansiālo palīdzību, kā arī padomus bruņoto spēku restrukturizācijā. «Baltijas valstis, attīstot savus bruņotos spēkus vairāk nekā 20 gadu garumā, ir uzkrājušas bagātīgu pieredzi, kas ir noderīga Ukrainai, restrukturizējot savus bruņotos spēkus», uzsvēra R. Bergmanis. Viņš arī pateicās Lietuvas aizsardzības ministram par apsveikuma vēstuli, ko saņēma, stājoties amatā, piebilstot, ka tā bijusi pirmā apsveikuma vēstule, tāpēc viņš ir pagodināts savā pirmajā ārvalstu vizītē apmeklēt tieši Lietuvu.

Lietuvas aizsardzības ministrs J. Oleks atzinīgi novērtēja abu valstu uzsāktu kopdarbu, lai stiprinātu drošību Latvijā un Lietuvā, kā arī reģionā.

6. augustā aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis tikās ar ASV Republikāņu kongresmeņu delegāciju, lai pārrunātu Latvijas un ASV divpusējo sadarbību aizsardzības jomā, kā arī reģionālās drošības aktualitātes. Pēc tikšanās ar aizsardzības ministru ASV kongresmeņu delegācija apmeklēja Ādažu bāzi, lai tiktos ar tur izvietotajiem ASV karavīriem.

Aizsardzības ministrs sarunā ar ASV Republikāņu kongresmeņu delegāciju uzsvēra, ka Latvijas atbildībā ir stiprināt savu drošību. «Izvērtējot mūsdienu drošības situāciju, Latvijas valdība ir pieņēmusi lēmumu palielināt aizsardzības budžetu, lai līdz 2018. gadam sasniegtu 2% no IKP. Varu apliecināt, ka aizsardzības budžets ir mana prioritāte un esmu apņēmies darīt visu nepieciešamo, lai to palielinātu.»

Sarunas laikā ASV kongresmeņi norādīja, ka Latvija ir atbildīga par sava aizsardzības budžeta palielināšanu, un atzīmēja, ka palielināt to ir īpaši nozīmīgi šā brīža drošības izaicinājumu apstākļos.

R. Bergmanis pateicās ASV pusei par ieguldījumu Latvijas un reģiona drošības stiprināšanā, nodrošinot ASV spēku klātbūtni.

Tautas un armijas svētkos

Atzīmējot latviešu strēlnieku simtgadi, 1. augustā Rīgā notika tautas un armijas svētki «Latviešu strēlniekiem — 100», kuros piedalījās tūkstošiem skatītāju.

Rīgā, pie ēkas Tērbatas ielā 1/3 notika Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejai veltītas piemiņas plāksnes atklāšana, kuru rīkoja Latvijas Kara muzejs. Piemiņas plāksnes atklāšanā piedalījās valsts bruņotā spēka augstākais vadonis, Valsts prezidents Raimonds Vējonis, aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, Rīgas domes priekšsēdētājs Nils Ušakovs, kā arī Latvijas Kara muzeja direktore Aija Fleija.

Zemessardze sadarbībā ar Jaunsardzi bija sarūpējusi aktivitātes bērniem, bet viņu vecākie brāļi un māsas varēja uzzināt par dienesta iespējām bruņotajos spēkos, kārtot fiziskās sagatavotības pārbaudes normatīvus, kā arī šaut šaušanas apmācības simulatorā. Jaunsargi dalīja bukletus ar latviešu strēlnieku dziesmu vārdiem, lai tās koncertuzvedumā varētu dziedāt līdz.

«Atklājot šo plāksni, kas veltīta latviešu strēlniekiem, mēs turpinām kopt un vairo mūsu tautas vēsturi,» uzsvēra Valsts prezidents R. Vējonis. «Lai arī diendienā tā veicina mūsu ticību sev, mūsu valstij un drošai rītdienai.»

«Pie šī nama krūm šodien piesprauda šo strēlnieku simbolu — strēlnieku krūšu nozīmi, kurai ejot garām mēs atcerēsimies par tiem drosmīgajiem cilvēkiem, kas bija gatavi ziedot pašu dārgāko — savu dzīvību,» sacīja aizsardzības ministrs R. Bergmanis. «Šis nams šodien mums nevar neko izstāstīt, bet, uzliekot roku uz tā, mēs sajūtīsim spēku, kas tajā palicis atmiņās no mūsu strēlniekiem.»

Gājienu ievadīja vīru kopa «Vilki», folkloras kopa «Vilkači» un bruņoto spēku orķestris, Valsts prezidents un aizsardzības nozares vadība. Gājienu noslēdza militārā moto kluba «Patrioti» dalībnieki.

«Latviešu strēlniekiem — 100» tūkstošiem dalībnieku

Atceroties 1915. gada 14. augustā notikušo pirmo brīvprātīgo latviešu strēlnieku svinīgo pavadošanu no Elizabetes un Tērbatas ielas stūra uz Daugavmalu, no kurienes tie tālāk ar liellaivām devās uz apmācības vietu Milgrāvī, norisinājās tautas un armijas gājiens no kinoteātra «Splendid Palace» uz 11. novembra krastmalu, kur notika bruņoto spēku paraugdemonstrējumi un svētku koncerts.

Koncertā piedalījās Ance Krauze, Zigfrīds Muktupāvels, Andris Ērglis, Ingus Pētersons, Adrians Kuvass, Lauris Reiniks, Valters Frīdenbergs, Andris Baltacis, Normunds Pauniņš, Nikolajs Puzikovs, Miks Dukurs, Artūrs Strēlnieks, kā arī Nacionālo bruņoto spēku orķestris, Zemessardzes orķestris, Jāzepa Mediņa mūzikas skolas zēnu koris diriģenta Romāna Vanaga vadībā, «Skyforger», «Auļi», «Vilki», «Vilkači», «Dobeles zemessargi», instrumentālais ansamblis Jura Kristona vadībā un daudzi citi.

jābūt stiprām aizsardzības jomā. un mums pašiem jābūt gataviem darīt nopietnus mājas darbus. Pašreiz iestrādes aizsardzības jomā ir ļoti labas, bet jādoma, kā piešķirtos līdzekļus maksimāli efektīvi un lietderīgi bez kavēšanās izmantot. Armijai vairāk jāpadomā par iepirkumiem, lai ekipējuma iegāde būtu kvalitatīva.»

Saeimas priekšsēdētāja ar zemessargiem apsprieda dažādus jautājumus, un viens no tiem bija arī likums, kas regulē darba devēja un zemessarga darba tiesiskās attiecības. Saeimas priekšsēdētāja uzsvēra: «Darba devējs netiek pietiekami motivēts, lai zemessargs varētu apmeklēt mācības. Mums ir jābūt kopīgai valsts politikai, un darba devējam vajadzētu būt lepnam par to, ka viņa darbinieks apmeklē Zemessardzes mācības.»

Pasākumā piedalījās arī Liepājas 415. un 417. jaunsargu vienības pārstāvji. Viņi dalījās savās pārdomās par vasaras nometnēm, par tālāko Jaunsardzes attīstību. Saeimas priekšsēdētāja atzinīgi novērtēja jauniešu pieaugošo interesi par Jaunsardzes kustību, jaunsargu aktivitātes un vēlmi savu nākotni saistīt ar armiju.

Sagatavojusi kaprāle Iveta Petere.

Foto — Gatis Dieziņš.

Ar cieņu vērtēju to, ko dara Nacionālie bruņotie spēki, zemessargi un jaunsargi. Ir ļoti patīkami, ka zemessargu skaits pieaug. Ne tikai saistībā ar Ukrainas notikumiem cilvēki nāk un interesējas, ko darīt, kā reaģēt, bet arī patriotisku jūtu vadīti. Baltijas valstīm

17. un 18. augustā Saeimas priekšsēdētāja Ināra Mūrniece reģionālajā vizītē apmeklēja Kurzemi. 17. augustā Liepājā viņa ieradās Zemessardzes 44. kājnieku bataljonā un apskatīja Jūras spēku mācību centra bāzi.

Saeimas priekšsēdētāja tika iepazīstināta ar bataljona vienībām, to specifiku un galvenajiem uzdevumiem. Sarunā, kurā tika skarti gan aizsardzības, gan politikas jautājumi, piedalījās bataljona zemessargi, komandieri un Zemessardzes komandieris ģenerālis Leonīds Kalniņš.

I. Mūrniece uzsvēra: «Ņemot vērā pašreizējo ģeopolitisko situāciju, liela nozīme ir drošības un aizsardzības jautājumiem. Pati izmantoju ikvienu iespēju, lai aizbrauktu uz Ādažiem, paspiestu roku amerikāņu un citu valstu karavīriem un pateiktu: «Paldies. Mūsu valstī esat laipni gaidīti.»

Smiltē aizvadīts ikgadējais Zemessardzes vingrinājums «Zemessardzes patruļa 2015»

Guna Freimane,

seržante, ZS štāba Vadības grupa.

Foto — no ZS arhīva.

Viena no Zemessardzes pamatvērtībām ir ilggadējās tradīcijas, kas stiprina karavīru un zemessargu garu, motivē jauniem sasniegumiem un vieno mūs visus kopīgo mērķu sasniegšanai. Tradīcijas ir viens no stūrakmeņiem, kas Zemessardzē ceļ patriotismu, sniedz papildījumu un saliedē mūsu karavīrus un zemessargus. Vasaras izskaņā tradicionāls Zemessardzes pasākums ir «Zemessardzes patruļa», kas šogad tika organizēta no 14. līdz 16. augustam Smiltē. Trīs dienu sacensībās startēja 33 komandas no Zemessardzes un Nacionālo bruņoto spēku vienībām, kā arī viesu komandas no Lietuvas.

Šogad vingrinājuma kopējā distance bija aptuveni 45 km, kurā tika izvietoti 16 kontrolpunkti. Vingrinājuma noteikumi paredzēja, ka komandai četru dalībnieku sastāvā, atrodoties nosacītā pretinieka teritorijā, jāveic uzdevumi ar dažādām grūtības pakāpēm. Patruļas uzdevumu specifika tika veidota tā, lai izturība un fiziskā slodze nav galvenais pozitīva rezultāta priekšnoteikums. Vienlīdz svarīgas bija arī teorētiskās zināšanas. Patruļas galvenās tēmas bija stacionārā šaušana, granātas un naža mešana, teorētiskie testi par pasaules valstu karogiem un militāro tehniku, topogrāfijas uzdevumi, militārās vadības testi, ieroču izjaukšana un salikšana, izdzīvošanas pamati, ziņojuma sastādīšana, šifrēšana, alpinisma uzdevumi, novērošanas postenis, ūdens šķēršļa pārvēršana, sakaru procedūras, šķēršļu josla, nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas uzdevumi, medicīnas jautājumi, bet noslēgumā bija grūtākais pārbaudījums — ātrumposms.

Kapteinis Nerijus Rokanskis, viens no Lietuvas komandas pārstāvjiem, informēja: «Šogad komandieris bija noteicis jaunu kārtību, lai tiktu uz «Zemessardzes patruļu». Mēs vairs nesūtām visas komandas, kuras vēlas piedalīties, bet gan organizējam

savu atlasi, un tikai uzvarētāji var braukt uz Latviju. Uzskatu, ka tas ir pareizi, jo pārstāvēt savu valsti var tikai labākās un spēcīgākās komandas. Lai arī mēs neguvām godalgotas vietas, šī gada rezultāti ir ļoti labi, esam pirmajā desmitniekā.»

Pēc sacensībām daudzi dalībnieki atzina, ka trase bija grūta un daudzos kontrolpunktos bija vēlme izstāties, tomēr pārbaudījums tika izturēts, un svētdienas rīta agrumā visi patruļas dalībnieki pulcējās pie Smiltēnes ģimnāzijas, lai Zemessardzes orķestra pavadībā, piedalītos svinīgajā gājienā cauri pilsētai uz Baznīcas laukumu, kur notika apbalvošanas ceremonija. Absolūtajā kopvērtējumā jau piekto gadu pēc kārtas pārliecinoši ar 67 punktu pārsvaru uzvaru izcīnīja Zemessardzes 45. nodrošinājuma bataljona komanda (virsleitnants Sandris Līdaka, kaprālis Sergejs Ahmadiļins, vecākais zemessargs Gatis Reškis, zemessargs Kristaps Grundmanis), otro vietu izcīnīja Nacionālo bruņoto spēku Štāba bataljona komanda (kapteinis Jānis Kriuliņš, seržants Aleksandrs Murņikovs, dižkareivis Jānis Silgals, dižkareivis Arnis Ružinskis),

savukārt trešajā vietā ierindojās Zemessardzes Studentu bataljona komanda (kaprālis Rihards Rušenieks, vecākais zemessargs Rojs Razums, vecākais zemessargs Kaspars Zudrags, vecākais zemessargs Gatis Miļūns). Jaukto komandu konkurencē uzvaru guva Nacionālo bruņoto spēku Militārās policijas komanda (kapteine Linda Circene, leitnante Indra Zvejsalnice, kaprālis Artis Kēpulis, dižkareivis Oskars Smajs), otrajā vietā — Zemessardzes Studentu bataljona komanda (kaprāle Inga Kjakste, vecākais zemessargs Valdis Kalniņš, vecākais zemessargs Uģis Griņēvičs, zemessardze Elīna Kviene), trešajā — Zemessardzes 22. kājnieku bataljona komanda (kaprālis Alvis Puzulis, kaprāle Madara Kukaine, vecākais zemessargs Māris Prauliņš, vecākā zemessardze Sanita Atslēga). Zemessardzes vērtējuma līderi bija Zemessardzes 45. nodrošinājuma bataljona komanda, Zemessardzes Studentu bataljona vīriešu komanda un Zemessardzes 25. kājnieku bataljona komanda.

Šogad tituls «Dzelzs karavīrs» un ceļošais kauss tika piešķirts karavīram, kurš

Turpinājums 8. un 9. lpp.

Sākums 7. lpp.

jau ilgus gadus piedalījies «Zemessardzes patruļā» un izcīnījis godalgotas vietas, proti, kapteiņai Lindai Circenei no Militārās policijas. «Saņemt «Dzelzs karavīra» titulu man bija liels pagodinājums. Biju patīkami pārsteigta. Uzskatu, ka tas nav mans individuālais, bet gan visas komandas sasniegums, jo «Zemessardzes patruļa» ir piedzīvojums, ko gaidām katru gadu. Mums ir ļoti saliedēta komanda, un šādā pamatsastāvā mēs startējam jau trešo gadu. Esam jau tā sastrādājušies, ka zinām, kurš ko spēj, līdz ar to ir vieglāk pildīt uzdevumus un arī rezultāti ir labāki. Pati patruļā piedalos jau astoto gadu. Sākums, protams, nebija diez ko veiksmīgs, bet ar katru nākamo gadu gūtā pieredze un zināšanas, mūsu iemaņas un sagatavotības līmenis auga. Pēdējos gados mums jau ir tikai godalgotas vietas.»

Apbalvošanas ceremonijā, uzrunājot vingrinājuma dalībniekus, Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš teica: «Šajā grūtajā vingrinājumā, jūs pārbaudījāt ne tikai savu fizisko sagatavotību, zināšanas, bet arī sava gara stiprumu un komandas saliedētību. Mani priecē, ka šis izaicinājums jūs mudināja nepastāties un spītīgi iet uz priekšu. Skatoties uz jums, esmu pārliecināts, ka valsts ir drošās rokās. Esmu pateicīgs katram no jums, kas kalpo savas valsts labā un savu brīvo laiku pavadīja, piedaloties «Zemessardzes patruļā». Neskatoties uz lielo nogurumu un piedzīvoto šajā nedēļas nogalē, vēlos uzsvērt, ka zaudētājs nav neviens, katrs sev guva kaut ko noderīgu — pieredzi, zināšanas, iemaņas, pieņēma jaunus izaicinājumus. Jūs apliecinājāt paši sev un citiem, ka jūs to varat. Paldies jums par to!»

Sacensības organizēja Zemessardzes 22. kājnieku bataljons sadarbībā ar Zemessardzes štābu un 3. Zemessardzes novadu. Zemessardzes 22. kājnieku bataljona komandieris pulkvežleitnants Gvido Brenneris, izvērtējot sacensību norisi, teica: «Vispirms vēlos pateikties sava bataljona personālam, kas iesaistījās sacensību sekmīgā norisē. Gatavošanās process bija diezgan smags, bet esmu apmierināts ar paveikto. Vēlos arī pateikties Smiltenes novada domei un visiem pārējiem, kas atbalstīja mūs šī vingrinājuma nodrošināšanā. Smiltenei šis bija īpašs un jauns pasākums, arī tāpēc, ka Valsts ģimnāzija šogad nodeva Cēsu Skolnieku rotas piemiņas karogu glabāšanā Smiltenes ģimnāzijai, kurā mēs arī bāzējāmies. Uzskatu, ka viss tika noorganizēts ļoti labā līmenī, tikai žēl, ka ne visas komandas finišēja noteiktajā laikā. Darba augļus mēs redzam tikai pēc padarītā darba. Bet savu

zemessargs Rojs Razums: «Šis vingrinājums ļāva pārbaudīt savu individuālo un kolektīvo sagatavotības līmeni, prasmes adaptēties konkrētai situācijai, pieņemt pareizos lēmumus un atrast efektīvākos veidus, lai sasniegtu labākos rezultātus. «Zemessardzes patruļai» nevar sagatavoties vienā vakarā vai mēnesī, ir jāprot izmantot esošo dienesta pieredzi, jo nezini, ar ko nāksies saskarties. Jebkura lieta sastāv no daudzām mazām lietām, kas veido vienu veselumu, un šis veselums mums dod labākos darba augļus. Protams, pirms sacensībām ir nepieciešama tēmu atkārtošana, jo nav iespējams zināt pilnīgi visu, un reizēm ir nepieciešama arī radošā improvizācija. Domāju, ka savu pievienoto vērtību mums dotu arī citu Nacionālo bruņoto spēku vienību piesaiste kontrolpunktu veidošanā. Būtu dažādība, un arī mēs paplašinātu savu redzesloku un gūtu jaunas zināšanas.»

«Zemessardzes patruļa» ir tradīcija, kas aizsākta pirms 23 gadiem. Pirmo reizi ideja par šāda veida vingrinājuma organizēšanu radās Zemessardzes speciālo uzdevumu vienībās, un 1993. gadā Rīgas 1. brigādē tika organizētas pirmās Zemessardzes brigāžu izlūku vadu daudzciņas sacensības, kurās piedalījās tikai Zemessardzes speciālo uzdevumu vienības. Vienībās ik gadu notika nopietna gatavošanās, kā arī atlase, jo varēja piedalīties tikai labākie. 1994. gadā tika uzaicinātas piedalīties arī citas Zemessardzes brigādes. Zemessardzes Studentu bataljona zemessargs seržants Andris Kuļikovskis atceras: «2002. un 2003. gadā sacensību norisē iestājās lūzuma punkts. Mēs ar majoru Druvi Kleinu nolēmām, ka šīs sacensības ir jāpārveido pilnīgi citā formātā un jāļauj tajās piedalīties visām Zemessardzes vienībām. Aicinājam piedalīties arī citas Nacionālo bruņoto spēku vienības. Pārveidojam daudzciņas sacensības par pilnīgi jaunu militāro vingrinājumu, protams, idejas smēlāmies arī no ārvalstu patruļām. 2004. gadā lielu ieguldījumu un jaunas idejas piedāvāja tagadējais Zemessardzes 46. kājnieku bataljona komandieris majors Jānis Mežavilks,

sagatavotību un spējas pārbaudām, ja darām mazliet vairāk, nekā iespējams. Latīņa pamazām ir jāceļ, lai, atskatoties uz paveikto, ar pārliecību varam teikt, ka tas mūs nesalauž, bet padara stiprākus.»

Pēc sacensībām savos iespaidos dalījās Zemessardzes Studentu bataljona vecākais

Zemessardze par sniegto atbalstu pateicas rūpnīcai «Orions», īpaši rūpnīcas direktoram Kārlim Zariņam, virsreržantam, kurš, būdams Zemessardzes Studentu bataljona zemessargs, atbalsta sacensības ar vērtīgām balvām kopš 2002. gada, Smiltenes novada domes priekšsēdētājam Gintam Kukainim, Smiltenes novada domes izpilddirektoram Kārlim Lapiņam, Smiltenes novada pašvaldības policijas vecākajam inspektoram Jānim Leitim, Smiltenes novada domes saimnieciskās darbības nodaļas vadītājai Ilzei Sausajai, Smiltenes novada domes kultūras pārvaldes vadītājai Pārselai Jansonei, Smiltenes ģimnāzijas skolotājai Ingai Savickai, Smiltenes ģimnāzijas skolniekam Mārtiņam Mārcim Leimanim, SIA «Smiltenes NKUP» komunālās saimniecības inženierim Gintam Eisleram, Strenču vidusskolas skolotājam Aigaram Savickim, kā arī Nacionālo bruņoto spēku vienībām, kuras sniedza atbalstu vingrinājuma «Zemessardzes patruļa 2015» sekmīgai norisei.

kā arī majors Kaspars Lindbergs un Gundars Cers. Puiši, malači, sākumā paši piedalījās sacensībās ārvalstīs, izbaudīja visu uz savas ādas un tad šīs idejas integrēja mūsu sacensībās.» ¹⁸

«Pēc katrām sacensībām ir jāveic komandas darba un individuālā analīze, ir ļoti vērtīgi saprast, kurās tēmās esi zinošs un vairāk spējīgs un kas vēl ir jāuzlabo. Nepietiek tikai ar zināšanām, ir jāprot tās arī likt lietā. Nākamgad arī redzēsim, cik veiksmīga ir bijusi mūsu šīgada sacensību rezultātu analīze un kāda ir mūsu izaugsme,» secina vecākais zemessargs Rojs Razums.

Abonēšanas cena Latvijā:

1 mēnesim — EUR 0,71
6 mēnešiem — EUR 4,27
12 mēnešiem — EUR 8,54

Abonēt var visās «Latvijas pasta» nodaļās,
kā arī internetā www.abone.pasts.lv
un zvanot pa informatīvo tālruni 67008001

Ārvalstīs militāro žurnālu
«Tēvijas Sargs»
var abonēt pie redakcijas pārstāvjiem.

Abonēšanas cena ārvalstīs:

Eiropā 12 mēnešiem — EUR 41,00
ASV 12 mēnešiem — USD 68,00
Kanādā 12 mēnešiem — CAD 70,00
Austrālijā 12 mēnešiem — AUD 73,00

Informācija uzzināma, arī zvanot pa tālruni +371 67335391 vai rakstot uz e-pastu: redakcija@sargs.lv

«Baltic Guards 2015» vieno Baltijas valstu jauniešus

Jautāts par šī pasākuma nozīmi, Jaunsardzes departamenta direktors Ansis Straziņš atbildēja: «Tā ir lieliska iespēja triju Baltijas valstu jauniešiem aktīvi sacensties savā starpā patīkamā sacensību gaisotnē. Lai arī runājam dažādās valodās, tas netraucē iegūt jaunus draugus un pieredzi!»

«Baltic Guards» — kā tas sākās?

«Pati ideja radās pirms četriem gadiem. Latvijas Transatlantiskā organizācija (LATO) vēlējas sadarboties ar Jaunsardzi. Tobrīd mēs meklējām dažādas sadarbības formas, arī ārpus Latvijas, un tad LATO ierosināja, ka būtu ļoti labi organizēt nometni ne tikai Latvijas jaunsargiem, bet arī līdzīgām organizācijām, kuras darbojas gan Lietuvā, gan Igaunijā. Tad arī radās doma veidot šāda veida nometni,» savās atmiņās dalās Judīte Suharevska, Rekrutēšanas un Jaunsardzes

Alise Leitāne,

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš.

Karstā augusta dienā Kalnciema vidusskolā tikās vairāk nekā 100 jaunieši no trim Baltijas valstīm. No 10. līdz 14. augustam šeit norisinājās jaunsargu un kadetu nometne «Baltic Guards», kuras mērķis bija saliedēt jauniešus un dot tiem iespēju kopīgi pārvarēt dažādas grūtības un rast piedzīvojumus. 11. augustā jau no paša rīta notika nometnes svinīgā atklāšana. To atklāt bija ieradies aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, Jelgavas novada pašvaldības vadītājs Ziedonis Caune un Rekrutēšanas un Jaunsardzes centra direktors Druvis Kleins.

tradīcijām,» atzina aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis.

«Mēs varam lepoties, ka esam šāda mēroga pasākuma iniciatori. Lai gan ilgu laiku meklējām piemērotu vietu, kur rīkot šāda līmeņa pasākumu, tas netraucēja turpināt iesāktu tradīciju. Ir svarīgi, ka esam spējuši noturēt šo pasākumu gan Lietuvā, gan Igaunijā un, protams, arī Latvijā. Es ļoti ceru, ka arī lietuvieši un igauņi izpildīs savu mājasdarbu un nākamgad «Baltic Guard» turpināsies vēl labākā kvalitātē arī citās Baltijas valstīs. Es gribētu, lai arī turpmāk tiktu sasniegts mūsu nospraustais mērķis un gan igauņi, gan lietuvieši, gan latvieši kļūtu vēl tuvāki, lai valodu barjera vairs nebūtu problēma,» sacīja Rekrutēšanas un Jaunsardzes centra direktors Druvis Kleins.

Ciešāka saikne un jauni draugi

«Tas ir ļoti svarīgi — veidot šāda veida pasākumus, jo tie rada papildu vienotību Baltijas valstu starpā. Šogad priecē arī saulainais laiks, kas rada gan papildu grūtības, gan iespējas produktīvam darbam un atpūtai. Esmu ļoti priecīgs, ka visas komandas ir spējīgas strādāt vienoti, par spīti valodas barjerām. No šī pasākuma noteikti sagaidu labus rezultātus un daudz jaunu draudzību un kontaktu jauniešu vidū. Es ļoti ceru, ka turpmākajos gados mūsu plašajam lokam pievienosies arī kadeti no citām valstīm, tostarp no Apvienotās Karalistes, kuras pārstāvju ierašanās gaidījām jau šogad. No šī pasākuma sagaidu arī jaunu pieredzi, ko iegūs jaunieši ar kopīgu vēsturi, bet dažādām

«Aklās visticinās».

JAUNSARDZE

centra Jaunsardzes departamenta direktora vietniece.

Nometne Kalnciemā

«Mūsu nometnē piedalās jaunieši vecumā no 14 līdz 18 gadiem — no Igaunijas «Noored Kotkad» un «Kodututred», no Lietuvas «Šaulių sajunga» un Ģenerāļa Pļehāviča Kauņas kadetu skola, protams, arī Latvijas jaunsargi. Pirmajā dienā nometnē notika komandu veidošanas un saliedēšanas spēles, kurās piedalījās jauktās komandas ar dalībniekiem no visām trim dalībvalstīm. Viņiem kopā bija jāveic dažādi uzdevumi. Otrajā dienā norisinājās sporta spēles — jaunieši mēroja spēkiem futbolā, rokasbumbā un tautasbumbā, meta šķēpu, kāpa alpīnisma sienā un aizsietām acīm salika mozaīku. Trešajā dienā bija ielānotas ekskursijas, kad jaunieši tika sadalīti divās

Makets «Pistole»

ir pacelta augstā līmenī, un galvenais uzdevums ir saglabāt un attīstīt šo līmeni arī turpmāk.

Paši nometnes dalībnieki ar tās norisi ir apmierināti. «Šī nometne ir ļoti interesanta. Tā apvieno trīs nācijas, un šeit mēs varam dalīties savā pieredzē gan fiziskajās prasmes, gan zināšanās. Jauki ir tas, ka varam pastāstīt cits citam par to, ko mēs darām savā organizācijā, kā arī par savu kultūru, valodu un tradīcijām,» savos iespaidos dalās jaunsargs no Lietuvas Andrus Rutkauskis.

«Nometne ir tiešām izdevusies. Ir ļoti daudz sportisku aktivitāšu. Patīk tas, ka var iegūt jaunus draugus ne tikai no Latvijas, bet arī no Lietuvas un Igaunijas. Var ļoti labi izsmieties un, protams, arī labi pavadīt laiku,» stāsta 218. vienības jaunsargs Sandis Petrovs no Smiltenes.

Kāds jaunsargs no Igaunijas ir ļoti pateicīgs, ka arī viņa vienībai bija iespēja piedalīties tik liela mēroga pasākumā — viņš labprāt pavadīja laiku, aktīvi atpūšoties un iepazīstot jaunus cilvēkus.

«Tunelis» — tenisa bumbiņa jāizpīnā cauri caurulei.

Kopumā nometne izvērtās par ļoti interesantu piedzīvojumu. Visvairāk bērniem patika apmeklēt kinopilsētiņu «Cinevilla», bet arī ar pārējo dienu aktivitātēm jaunieši bija ļoti apmierināti.

Nometnes noslēgumā tika apbalvotas trīs labākās komandas, kuras teicami apliecināja savas spējas strādāt komandā. Šī pasākuma galvenais mērķis — stiprināt Baltijas valstu sadarbību un iegūt jaunus draugus — tika izpildīts. Ir patīkami redzēt, ka bērni smaida un ir labi pavadījuši laiku.

Nometne sākās ar skaļām ovācijām un aplausiem, bet noslēdzās ar vārdiem: «Mēs esam stipri, ja esam vienoti!» 11

«Zobens»

grupās. Pirmā grupa devās apskatīt Jelgavas pilsētas ievērojamākās vietas, bet otra — uz kinopilsētu «Cinevilla». Ceturtajā dienā, iespējams, visgrūtākajā, bija jāveic 16 km garš pārgājiens, bet piektajā dienā nometne noslēdzās un notika tās izvērtējums un labāko komandu sumināšana,» stāsta J. Suharevska.

Problēmas un izaicinājumi

«Tā kā šī ir jau otrā nometne, kas norisinās Latvijā, tad mēs apmēram zinām, kam pievērst lielāku uzmanību. Ir gan viena problēma, ar ko sastopamies teju katru gadu, proti, daži komandu vadītāji, kuri acīmredzot kārtīgi neizlasa nometnes nolikumu, atbrauc uz pasākumu ar neatbilstoša vecuma jeb pārāk maziem bērniem, kuri šādai slodzei un pasākumiem nav sagatavoti.» Taču kopumā, paskaidro J. Suharevska, nometni «Baltic Guard» organizēšanas latīņa

«Artilerijās palīdzība».

Uzdevums — jāpazīst Latvijas koki.

XIII Baltijas karavīru sporta spēlēs visvairāk uzvaru Latvijas komandai

No šā gada **11. līdz 13. augustam** Rīgā norisinājās XIII Baltijas karavīru sporta spēles, kurās piedalījās Latvijas, Lietuvas un Igaunijas bruņoto spēku komandas, kopā vairāk nekā 200 karavīru, zemessargu, jaunsargu un kadetu. Karavīri sacentās minifutbolā, militārajā piecīņā, peldēšanā, pludmales volejbolā, stritbolā, sporta makšķerēšanā, pneimatiskajā šaušanā un šahā.

Jaunsargi sacentās divās vecuma grupās (12—15 gadi un 16—18 gadi) piecās dažādās individuālajās sporta disciplinās — pneimatiskajā šaušanā, peldēšanā, granātas mešanā uz precizitāti, šķēršļu joslā, krosā un komandu stafetē peldēšanā. Sacensībās vislabāk veicās Latvijas jaunsargiem, kuri izcīnīja uzvaras vairākās disciplinās. Pneimatiskajā šaušanā vien pirmās trīs vietas jaunākajā grupā (Roberts Kozlovs, Rūdolfs Peļovins un Rūta Aizupiete) un piecas (!!!) pirmās vietas vecākajā grupā (Kristaps Zārāns, Agnese Čakare, Kārlis Vētra, Dinārs Vilhoviks un Mārtiņš Neilands). Granātas mešanā uz precizitāti uzvaras arī meitenēm Rūtai Aizupietei, Agnesei Čakarei un jaunsargam Dināram Vilhovikam. Krosā uzvaru izcīnīja Agnese Čakare, savukārt peldēšanā nepārspējama atkal bija Rūta Aizupiete, Roberts Kozlovs un Latvijas jaunsargu komanda 4x50 m brīvā stila komandu stafetē.

Arī šķēršļu joslā uzvaras mūsējiem — Rūtai Aizupietei, Agnesei Čakarei un Mārtiņam Neilandam.

Savukārt kadetiem sacensības daudzcīņā sastāvēja no četrām disciplinām: granātas mešanas uz precizitāti, šķēršļu joslā, pneimatiskās šaušanas (40 šāviņi no 10 m attāluma ar pneimatisko šauteni) un 2 km krosa. Arī no kadetiem stiprākie izrādījās Latvijas kadeti. Kadete Gerda Miglava uzvarēja visās četrās disciplinās, apsteidzot kadeti no Lietuvas Gretu Kancevičuti un kadeti no Igaunijas Kartu Praksu. Kopvērtējumā kadetiem uzvarētāji bija divi — Latvijas pārstāvis Matiss Bajārs bija ātrākais šķēršļu joslā, otrais pneimatiskajā šaušanā, trešais granātas mešanā un ceturtais krosā, savukārt lietuvietis Marus Gružauskis bija nepārspējams 2 km krosā (6 minūtes un 10 sekundes), ieguva otro vietu granātas mešanā, trešo šķēršļu joslā un ceturto pneimatiskajā šaušanā. Komandu vērtējumā kadeti no Latvijas (Gerda Miglava, Matiss Bajārs, Ģirts Ločmelis un Uldis Adruškēvičs) uzrādīja tādu pašu punktu summu kā kadeti no Lietuvas un ieguva dalītu 1.—2. vietu.

Peldēšanas sacensībās kadetiem Latvijas pārstāvjiem otrās vietas: Gerdai Miglavai un Matīsam Bajāram 50 m brīvajā stilā,

un arī kadetu komandai 2. vieta 4x50 m brīvajā stilā komandu stafetē.

Militārās piecīņas sacensībās pārliecinošu uzvaru izcīnīja Latvijas pārstāvis dkar. Dainis Stepe (5221 punkts), otrais bija srž. Romāns Hvalonskis no Igaunijas (5167 punkti), bet trešo vietu izcīnīja kpt. Māris Ābele no Latvijas (5134 punkti). Komandu vērtējumā uzvaru izcīnīja Latvijas komanda (sastāvā dkar. D. Stepe, kpt. Māris Ābele un kpt. Oskars Blaus).

Baltijas karavīru sporta spēlēs sporta makšķerēšanas sacensības norisinājās līdzīgi kā Latvijas makšķerēšanas sacensības spiningošanā no laivas. Pēc noteikumiem, mērītas tiek tikai atbilstoša garuma 20 lielākās zivis. Rezultāts tiek izteikts punktos pēc formulas: atļautās zivs garums (cm) kvadrātā. Piemēram, ja makšķernieks noķer 20 cm garu asari, tad tie ir 400 punkti. Sacensības norisinājās divas dienas, un Ķīšezera zivis vislabāk ķērās Latvijas pārstāvjiem zs. Pēterim Līderim (21 334 punkti) un zs. Mārim Kārklīnam (19 757 punkti), kuri izcīnīja dubultuzvaru, aiz sevis atstājot Igaunijas pārstāvi vsrž. Tauno Tūlu (11 661 punkts). Arī komandu vērtējumā (abu dienu abu sacensību dalībnieku iegūto punktu summa) labākie bija Latvijas pārstāvji (40 891 punkts), apsteidzot Igaunijas (18 746 punkti) un Lietuvas pārstāvjus (12 501 punkts).

Šaha sacensībās 9 šahisti (pa trim no katras valsts) cīnījās divas dienas. Sacensības norisinājās pēc *FIDE* ātrajiem šaha noteikumiem, pēc riņķa sistēmas 8 kārtās. Apdomas laiks tiek dots 30 minūtes visai spēlei. Rezultātu noteica, dodot šādus punktus: uzvara — 1; neizšķirts — 0,5; zaudējums — 0. Komandu sacensībās — komandas spēlētāju punktu summa. Latvijas pārstāvji piekāpās gan Lietuvas, gan Igaunijas spēlētājiem, kuriem savstarpējā cīņa izvērtās ļoti līdzīga — uzvarētājs noskaidrojās tikai pēdējā kārtā. Lietuva uzvarēja tikai ar 0,5 punktu

pārsvāru. Individuālajā vērtējumā nepārspējams bija igauņu lielmeistars kar. Aleksandrs Volodins, uzvarot visas 8 spēles (8 punkti). Interesanta un līdzvērtīga cīņa bija par 2. vietu, kurā sacentās divi Lietuvas šahisti — kpt. Mindaugs Ģedraitis un vienīgā sievietē šajā turnīrā srž. Diana Pažeriene. Tikai pēc pēdējās kārtas kļuva skaidrs, ka šie abi sportisti ierindosies attiecīgi 2. un 3. vietā, uzrādot rezultātu 5,5 punkti. Labākais Latvijas pārstāvis zs. Gundars Meiers ierindojās 4. vietā (4,5 punkti).

Pneimatiskās šaušanas sacensībās pārliecinoši labākie bija Latvijas šāvēji, kas vingrinājumā (60 šāvienu ar pneimatisko šauteni no 10 m attāluma) izcīnīja pirmās trīs vietas. Uzvarēja zs. Guntis Inauskis (603,8 punkti), otrais — vlt. Raivo Deklavs (603,7 punkti), bet 3. vieta — dkar. Emīlam Latišam (600 punkti).

Minifutbola sacensībās uzvaru izcīnīja Igaunijas komanda, ar 3:1 uzvarot Latvijas komandu un ar 2:0 Lietuvas komandu. Cīņā par otru vietu pāraķi bija Lietuvas komandas pārstāvji (2:0).

Strītbola sacensībās katru valsti pārstāvēja divas komandas, kas pirmajā sacensību kārtā visas sacentās savā starpā. Tiesības piedalīties izslēgšanas spēlēs izcīnīja četras labākās komandas, proti, Latvijas 2. komanda, Latvijas 1. komanda, Igaunijas 1. komanda un Lietuvas 1. komanda. Pirmajā pusfinālā spēlē sacentās Latvijas 1. komanda ar Igaunijas 1. komandu, ar rezultātu 8:2 pāraķi bija Latvijas pārstāvji. Otrajā pusfinālā spēlē Latvijas 2. komanda ar rezultātu 8:10 piekāpās Lietuvas 1. komandai. Cīņā par zelta medaļām Latvijas 1. komanda (zs. Artūrs Brūniņš, zs. Kārlis Mediiss, mtr. Matīss Caune un zs. Arvis Savčenko) ar rezultātu 11:10 savā cīņā uzvarēja Lietuvas 1. komandu. Cīņā par bronzas medaļām Latvijas 2. komanda (mtr. Matīss Čalponoks, zs. Artūrs Lūsis un srž. Māris Baranovskis) ar rezultātu 8:6 uzvarēja Igaunijas 1. komandu.

Peldēšanas sacensību dalībnieki sacentās divas dienas. Karavīri un zemessargi startēja 100 m brīvā stila, 400 m brīvā stila (vīrieši), 200 m brīvā stila (sievietes) un 100 m brasa individuālajās distancēs, kā arī 4x100 m brīvā stila stafetē komandām. Par sacensību absolūto uzvarētāju kļuva zs. Jolanta Grugule, kas bija ātrākā visās individuālajās disciplīnās un kopā ar komandas biedriem zs. Jāni Freimani, zs. Aivaru Platonovu un zs. Guntaru Deičmanu uzvarēja arī komandu stafetē. Zs. Jānis Freimanis kļuva par uzvarētāju 100 m brīvā stila distancē (55,85 s), aiz sevis atstājot Lietuvas pārstāvi Andru Greiču (56,84 s) un Aleksandru Malkovu no Igaunijas (59,35 s). Jānim arī sudraba medaļa 400 m brīvā stila distancē. Medaļas Latvijas komandai izcīnīja arī zs. Anete Blaua (2. vieta 100 m un 200 m brīvajā stilā) un zs. Guntars Deičmans (3. vieta 100 m brasā).

Pludmales volejbola sacensībās katru valsti pārstāvēja viena sieviešu komanda un divas vīriešu komandas. Pirmajā dienā sieviešu komandas tikās katra ar katru, bet vīriešu komandas sacentās apakšgrupās pa trim komandām katrā, noskaidrojot divas labākās komandas no katras apakšgrupas. Sacensību otrajā dienā cīņā par iekļūšanu finālā pāraķas izrādījās Lietuvas komandas pārstāves, kas uzvarēja Igaunijas komandu ar rezultātu 2:1. Vietu finālā jau sev bija

nodrošinājušas Latvijas komandas pārstāves vlt. Zita Lavrinoviča un srž. Linda Mūrniece, sacensību pirmajā dienā izcīnot divas uzvaras. Cīņā par zelta medaļām ar rezultātu 2:1 (14:21; 21:19 un 15:10 pa setiem) uzvaru izcīnīja Latvijas pārstāves vlt. Zita Lavrinoviča un srž. Linda Mūrniece, aiz sevis atstājot Lietuvas pārstāves kpt. Biruti Kriščonaitīti un kar. Gabrielu Bumbulaiti. Pusfinālā vīriešu sacensībās savā starpā sacentās Latvijas 1. un Latvijas 2. komanda. Pārāķa ar rezultātu 2:0 (21:12 un 21:12) bija Latvijas 1. komanda (kpr. Klāvs Zaļkalns un kpr. Jānis Graudiņš). Otrajā pusfinālā spēlē savā starpā sacentās abas Igaunijas komandas. Cīņā par 3. vietu Latvijas 2. komanda (dkar. Gatis Slavens un dkar. Ernests Bērķmanis) zaudēja igauņiem (kar. Tāvi Aruls un kar. Jonass Popmans) ar rezultātu 2:0 (21:16 un 21:16). Zelta medaļas ar rezultātu 2:0 (21:15 un 21:17) izcīnīja Latvijas 1. komanda (kpr. Klāvs Zaļkalns un kpr. Jānis Graudiņš), sudrabu atstājot igauņiem — kar. Kevinam Soo un kar. Rolandam Jarvam.

XIV Baltijas karavīru vasaras sporta spēles notiks Lietuvā.

Sagatavojusi **kpr. Ilze Volframa**,
NBS SK FSSN vecākā apmācības instruktore.
Foto — **Armīns Janīks**.

Šā gada 15. augustā Afganistānas ziemeļos, Mazāri Šarīfā, Marmalas militārajā bāzē norisinājās pludmales volejbola turnīrs, kas tiek regulāri rīkots reizi divos mēnešos. Turnīrā no 22 Marmalas bāzē pārstāvētajām nācijām piedalījās 20 komandas — no ASV, Vācijas, Beļģijas, Nīderlandes, Horvātijas, Gruzijas, Armēnijas, Mongolijas, Dānijas, Turcijas un Latvijas. Turnīrs norisinājās četrās apakšgrupās, katrā pa piecām komandām, un ceturtdaļfinālā tikās katras apakšgrupas divas spēcīgākās komandas. Latvijas bruņotos spēkus volejbola turnīrā pārstāvēja divas komandas: Militārās policijas komanda (OR7 Dagnis Kjahjars, OR4 Artūrs Lepers, OR3 Artūrs Caplīns, OR3 Mārtiņš Reinholds) un Afganistānas 209. korpasa militāro padomdevēju komanda (OF4 Kaspars Pudāns, OF3 Mareks Ošiņš, OF3 Aleksandrs Sotņikovs, OR3 Gatis Pele). Gan Militārās policijas, gan Padomdevēju grupas komanda ar četrām uzvarām no savām apakšgrupām iekļuva ceturtdaļfinālā kā labākās, apspēlējot Nīderlandes, Vācijas, Dānijas, Gruzijas, Turcijas un Armēnijas komandas. Ceturtdaļfinālā Militārās policijas komandai pretim stājās Gruzijas komanda. Lai arī abas komandas bija spēcīgas un abus setus spēlēja punkts punktā, griezini apspēlēja latviešus, tādējādi izslēdzot MP komandu no turpmākās cīņas. Savukārt Padomdevēju grupas komanda ceturtdaļfinālā tikās ar Dānijas komandu, kuru viegli apspēlēja un iekļuva pusfinālā. Veiksme bija latviešu pusē, un arī pusfināla pretinieki — Vācijas komanda — tika uzvarēti. Finālā Latvijas Padomdevēju grupas komandu gaidīja jau vienreiz uzvarētā Gruzijas komanda, kura ļoti spraigā spēlē pusfinālā bija uzvarējusi Mongolijas komandu. Fināla spēlei Latvijas

Latvijas
Padomdevēju
grupas komanda
kopā ar
līdzjutējiem.

Padomdevēju grupa bija koncentrējusies un pilnībā mobilizējusies, tā nepieļāva nevienu kļūdu aizsardzībā un ļoti efektīvi spēlēja uzbrukumā. Gan OR3 G. Pele, gan OF4 K. Pudāns savu komandas biedru veiksmīgi uzcelto bumbu gremdēja reizi pēc reizes griezīnā, gūstot uzvaru abos setos.

Ši bija pirmā reize 2015. gadā, kad Latvijas karavīri starptautiskās operācijas laikā Afganistānā tika pie augstākā kaluma medaļām.

Sagatavojis RSM (Resolute support mission)
15/2 LV NK komandieris **OF4 Juris Čūdo**.

MP komanda apakšgrupu izspēles laikā.

Turnīra uzvarētāji (no kreisās) —
Gruzijas, Latvijas un Mongolijas komanda.

Latvijas zināšanas stiprina Mali armiju

Taivo Trams

Foto — Gatis Indrēvics.

Pirmā izjūta ir sapratne, ka esi nonācis pavisam citā pasaulē. Ir karsts, mitrs, apkārt uz mopēdiem šaudās ļoti tumšas ādas krāsas cilvēki, ielu malās deg uguns kuri. Tu īsti neizproti, kur esi nokļuvis. Pēc ne pārāk ilga laika sāk šķist, ka šī zeme stipri neatšķiras no Latvijas — palmu nav daudz, toties pilns ar lieliem lapkokiem un krūmiem, un pat tuvinā upe no dažiem skatpunktiem ir visai līdzīga Daugavai. Un vēl pēc dažām dienām, kad jau esi nedaudz iejuties šajā tālajā zemē, saproti, ka tā tomēr ir pavisam, pavisam cita pasaule. Pasaule, kurā nu jau trešo gadu savu ieguldījumu drošākas un labākas sabiedrības būvēšanā sniedz arī Latvijas karavīri. Tā ir Mali, viena no lielākajām Rietumāfrikas valstīm.

Valsts apvērsums un dumpis ziemējos

2012. gada martā Mali notika valsts apvērsums, un kopš tā situāciju valstī nevar uzskatīt par pilnībā drošu un stabilu. Tā ievērojami pasliktinājās pēc 2013. gada sākumā valsts ziemeļdaļā notikušās radikālo islāmistu aktivizēšanās, kaujinieku grupām, kas galvenokārt sastāv no tuaregiem, uzsākot virzīšanos uz valsts dienvidiem un galvaspilsētu Bamako. Pašlaik kaujinieki ir būtiski novājināti un nopietnu apdraudējumu valsts dienvidiem vairs nerada, taču ziņojumi par dažādiem drošības incidentiem laiku pa laikam tiek saņemti joprojām.

2013. gada februārī Mali tika izveidota ES apmācības misija (*EUTM Mali*), kuras mērķis ir stiprināt Mali armiju un uzlabot valsts bruņoto spēku operacionālās spējas. Kaujas operācijās ES misija neiesaistās. Pašlaik misijas mandāts ir pagarināts līdz nākamā gada maijam. Latvijas bruņotie spēki ES misijā Mali iesaistījās 2013. gada aprīlī, sākotnēji ar diviem karavīriem. Pašlaik Mali strādā jau septiņi Latvijas karavīri, kuru sešus mēnešus ilga misijas laiks tuvojas noslēgumam.

No analfabētiem līdz augstskolu absolventiem

Apmācība notiek Kulikoro pilsētā, kas atrodas nepilnus 60 km no Mali galvaspilsētas Bamako. «Apmācāmo amplitūda ir ļoti plaša — sākot ar jauniesaucamajiem, kas pirmo dienu saskaras ar armijas dzīvi, līdz instruktoriem. Esam piedalījušies arī virsnieku un kadetu apmācībā,» stāsta Latvijas kontingenta Mali komandieris kapteinis Madars Veliks.

Arī informācija, ko saviem kursantiem pasniedz Latvijas instruktori, ir ļoti plaša — nākas mācīt gandrīz visu, sākot no rīta rosmes līdz taktiskajiem uzdevumiem, topogrāfijai, šaušanai utt. Kursanti ir atsaucīgi un pozitīvi noskaņoti, taču ļoti dažādi, un tas rada papildu izaicinājumu — nepieciešamas ne tikai labas zināšanas par pasniedzamo vielu, bet arī pedagoga talants. «Maliešiem ir vēlme apgūt jaunās lietas, bet, kā jau visās zemēs un armijās, ir cilvēki, kuriem šī vēlme ir lielāka, un cilvēki, kuriem tā nav tik liela. Ir cilvēki, kurus nav nepieciešams motivēt, kuri paši nāk ar jautājumiem, ir atvērti un mācīties gribi, bet ir arī tādi, kuri nedaudz jāpastumj, varbūt pat jāpamodina mācībām. Būtībā cilvēku dažādība arī ir pats lielākais mūsu izaicinājums,» saka M. Veliks. Viņš atzīst, ka tādu vidējo Mali karavīru ir ļoti grūti definēt — gan viņu sagatavotība, gan izglītības līmenis ļoti atšķiras; starp kursantiem sastopami gan augstskolu absolventi ar visai labu angļu valodas prasmi, gan arī analfabēti. Daļa kursantu nāk no armijas cilvēku ģimenēm paaudžu paaudzēs; viņi uzskata, ka tas ir viņu ceļš un citu variantu nav. Taču ir arī tādi, kas, šķiet, mācībās nokļuvuši pārpratuma pēc un cenšas vienkārši novilkt laiku.

Bez tulka — ne soli

Mali kā bijušajai Francijas kolonijai valsts valoda ir franču, ikdienas saziņā tiek izmantota arī vietējā valoda bambara. Tā kā Latvijas instruktori pārvalda angļu valodu, mācību procesa nodrošināšanai jāizmanto tulku pakalpojumi. Protams, nododamās ziņas pārtulkošana prasa papildu laiku, turklāt tulku nepieciešamība uzliek zināmus

ierobežojumus — visi septiņi instruktori vienlaikus strādāt nevar, jo jāpakārtojas tulkiem. Parasti mūsu karavīru rīcībā ir divi tulki. «Neko sliktu par mūsu tulkiem nevaru teikt. Bijām izmēģinājuši arī citus, taču tagad ir atrasts optimālais variants. Piemēram, Abdrahamane Konate strādā ar mums jau no paša sākuma, viņš ir labi iejuties savā darbā. Kad nepieciešams runāt skaļāk, viņš to dara, kad jāparājas — viņš klonē mūsu balsi tembru. Tas ir ļoti svarīgi — lai tā ziņa, ko mēģini nodot, aiziet līdz klausītājiem atbilstošā noformējumā, nevis tiek monotoni norunāta. Tādā gadījumā tava emocionāli iecerētā uzruna tiktu norakta jau pašos pamatos,» atzīst Latvijas kontingenta komandieris.

*Mali armijā ieroču
visiem nepietiek,
tādēļ daļai kursantu
nākas trenēties ar
ieroču imitācijām no
koka.*

Arī pats A. Konate ir apmierināts par sadarbību ar Latvijas karavīriem. «Es domāju, ka sadarbība bija laba, un man patiešām bija prieks strādāt ar viņiem. Es patiešām cienu viņus. Un, jo cilvēkam ir vairāk pašcieņas, jo tas vairāk ciena arī savus partnerus,» saka tulkis. Darba laikā ES apmācības misijā A. Konatem pašam nācies kļūt teju vai par militārpersonu, visādā ziņā pielāgojoties karavīru dzīves ritmam. Viņa darba diena sākas krietni pirms sešiem no rīta, jo tulkam jābūt klāt vienmēr, kad nepieciešama viņa palīdzība. Par militāro tulkū viņš strādā jau trīs gadus un ir ļoti priedīgs par šo pieredzi.

Baterijā vienmēr jābūt rezervei

Vēl viena nianse, ar ko jāreķinās apmācības laikā — viss notiks lēnāk, nekā tas ierasts Latvijā. «Mēs to esam iesaukuši par *safe mode*, jo pat kustības ir lēnākas. Piemēram, pārvietojoties no viena punkta uz otru, nevajag gaidīt, ka šie cilvēki ātri skries. Bet tam visam ir savs loģisks pamats — viņi rēķina, ka ar esošajām organisma rezervēm vēl ir jādžīvo visa atlikusī karstā diena, tādēļ *baterijas* nevar iztērēt vienā piegājienā. Vitalitāte atgriežas tad, kad jau redzamas tobrīd pildītā uzdevuma beigas,» stāsta M. Veliks.

Šo Mali armijas pārstāvju specifiku apstiprina arī Ziemeļeiropas un Baltijas valstu apmācības grupas rotas komandieris Somijas armijas kapteinis Jani Talvensāri. «Mali karavīru prasmes ir ļoti atšķirīgas, un liela nozīme ir viņu motivācijai, kas variē atkarībā no armijas hierarhiā ieņemamā amata. Ir iespējamās situācijas, kad viņiem nav lasīt un rakstītprasmes, toties viņiem piemīt vēlšanās un centība, kas tās atver. Nācijai kopumā šeit raksturīga lēnība, dzīves ritms šeit ir lēnāks nekā ziemeļvalstīs,» atzīst J. Talvensāri. Viņaprāt, Mali armijas apmācība līdz šim nav bijusi efektīva — tā pārāk daudz koncentrējusies uz teoriju, bet pārāk maz laika veltīts praktiskajām iemaņām, taktikas izmantošanai un komandieru iemaņu nostiprināšanai.

Runājot par sadarbību ar Latvijas instruktoriem, J. Talvensāri atzīst, ka viņa priekšstats par mūsu karavīriem ir ļoti pozitīvs. «Visi ir profesionāli karavīri, labi pārzina taktiku un savus uzdevumus spēj paveikt labi. No otras puses, kā jau profesionāli karavīri, viņi nav tik ļoti raduši pie mācīšanas. Starp viņiem ir pāris puīši, kas dzimtenē izgājuši instruktoru apmācību, un uz viņiem tad arī gulstas vislielākā atbildība.»

Mērenie musulmaņi

Lai gan Mali ir izteikti islāmticīga valsts (ap 95% sabiedrības sevi pieskaita musulmaņiem), šīs reliģijas ietekmi ikdienas dzīvē īpaši nejut. Apdzīvotās vietās ik pa laikam redzamas mošejas un noteiktās stundās skan mullu aicinājumi uz lūgšanām, taču uz ielām Mekas virzienā vērsušies lūdzēji redzami reti. Arī ikdienas modē islāma stingrās līnijas piekritēju ietekme manāma minimāli — te dominē tradicionālie Āfrikas apģērbi un eiropieisks stils. Arī alkohols ikdienas dzīvē Mali nav nekāds tabu.

Mali sabiedrības sekularitāti netieši apliecina sieviešu augstais īpatsvars administratīvajā aparātā un arī armijā. «Piemēram, pēdējā mūsu apmācītajā instruktoru kursā gandrīz trešā daļa bija sievietes. Tā kā tas ir vadošais instruktoru sastāvs, tad tas ir visai

iespaidīgs cipars. Sievieteit būt armijā šeit viennozīmīgi nav problēma,» atzīst M. Veliks.

Vispirms — zināšanu atsvaidzināšana

Pašlaik Mali strādājošie Latvijas karavīri jau noslēdz savu misiju. Augusta beigās — septembra sākumā notiks Mali esošo ES spēku rotācija un arī Latvijas pārstāvji atgriezīsies mājās, lai turpinātu dienestu Nacionālajos bruņotajos spēkos. Mali aizvadītie seši mēneši aizritējuši strauji. «Ieradīties februāra beigās. Tā kā šeit ir ļoti multinacionāls kontingents, tad sākām ar to, ka paši vispirms strādājām cits ar citu, lai izveidotu to gala produktu, ko mēs pasniegsim Mali armijai,» stāsta M. Veliks.

Pirmais nopietnais uzdevums bija Mali armijas 3. kaujas grupas atkārtota apmācība jeb zināšanu atjaunošana. Šī kaujas grupa sastāvēja no jau apmācītiem karavīriem, kas bijuši misijās valsts nemierīgajā ziemeļdaļā un piedalījušies kaujās. Pēc atgriešanās mājās kaujas grupai ir jāatjauno kaujas spējas, bet karavīriem — jāatsvaidzina zināšanas, turklāt apmēram puse personālsastāva ir nomainījies — vietā nākuši jauni, vēl nepieredzējuši karavīri. Mali armijas formātā kaujas grupā ir ap 600 karavīru, un tā sastāv no trim kājnieku rotām un nepieciešamajiem atbalsta elementiem (loģistika, medicīna utt.), lai spētu pilnībā patstāvīgi darboties norādītajā rajonā. 3. kaujas grupas atkārtotā apmācība ilgusi 7 nedēļas.

Mūsējo pārziņā 30 malieši

Sākotnējais misijas uzdevums ES spēkiem bijis visai ambiciozs — papildus jau esošajām sešām Mali armijas kaujas grupām izveidot un apmācīt septīto — izveidot to no jauniesaucamajiem karavīriem, vispirms tos apmācot individuālā līmenī un tad pakāpeniski ejot līdz pat rotas līmenim. Mūsu instruktoru kapacitāte ļauj sniegt apmācību līdz vada līmenim. Diemžēl kaut kādu iemeslu dēļ Mali armijai nav izdevies nokomplektēt šīs kaujas grupas sastāvu, tādēļ radies jautājums — kā vislabāk izmantot ES piedāvātās kompetences un resursus? Rezultātā radīta jauna apmācības koncepcija, kas paredzēja veikt četru nedēļu ilgu Mali armijas kadetu apmācības kursu un piecu nedēļu ilgu instruktoru apmācību.

Lai kā arī būtu, Kulikoro instruktoru skolā izveidotais mācību modelis ir kā spoguļattēls iecerētajai jaunveidojamajai kaujas grupai. Te ir visas trīs kājnieku rotas ar saviem atbalsta elementiem, kurām visām pretī ir atbilstoši instruktori. Latvijas kontingenta karavīri darbojas Ziemeļeiropas un Baltijas valstu apmācības grupas sastāvā,

Turpinājums 18., 19. un 20. lpp.

Sākums 15., 16. un 17. lpp.

kurā ir arī somi, zviedri, igauņi un lietuvieši. Vislabākā sadarbība izveidojusies ar lietuvišu kolēģiem, ļoti labas attiecības ir arī ar zviedriem, taču kaut ko iemācīties vai tieši pretēji — iemācīt citiem var jebkuras misijas dalībvalsts vidē. Ziemeļeiropas un Baltijas valstu grupa pēc apjoma un kapacitātes atbilst rotai, kas attiecīgi apmāca maliešu rotu. Latvijas septiņi instruktori apmāca vienu Mali vadu aptuveni 30 cilvēku sastāvā.

Kauja Spoku pilsētā

«Mums bija jāstrādā ar jau pieredzējušiem instruktoriem, kuri mācās otro gadu un gatavojas kļūt par nodaļas komandiera līmeņa instruktoriem. Pirmās nedēļas vairāk veltījām individuālo spēju attīstīšanai — taktikai, šaušanai, topogrāfijai, taču kursantiem ir jāapgūst arī tādas lietas kā likumi, starptautiskās tiesības un cilvēktiesību jautājumi. Ikdienas darbā mēs gan galvenokārt fokusējamies uz kājnieku taktiku,» stāsta M. Veliks.

Kulikoro atrodas kāds rajons, kuram vietējo iedzīvotāju vidū nav laba slava. «Spoku pilsētā» atrodas skaistā vietā — līdzās Nigēras upei un krāšņam kalnu masīvam. Te savulaik uzbūvētas divstāvu savrupmājas, kas nu jau gadiem ilgi stāv pamestas un vienuļas. Vietējie stāsta, ka te dzīvojušos piemēklējusi kāda slimība, uzmetušās vātis un izsitumi, un pēc neilga laika visi Spoku pilsētas iedzīvotāji bija miruši. Īpaši nelāga šī vieta esot naktīs, kad te staigājot velns un nelūgtiem viesiem metot ar akmeņiem.

Grūti pateikt, kas īstenībā noticis ar Spoku pilsētu, taču instruktoriem šis pamestais rajons ir teju ideāla vieta, lai trenētu maliešus kaujai blīvē apdzīvotā vidē. «Mūsu gadījumā gan tas ir vairāk tikai kā ieskaits šajā disciplinā — mācām un rādām, kā tas varētu izskatīties, kādas ir būtiskākās darbības. Mali armijas karavīri strādā trīs cilvēku grupās, katram ir savs atbildības sektors, cenšamies būtiskākās lietas apgūt soli pa solim,» stāsta M. Veliks. Protams, pirms praktiskajām nodarbībām bijusi teorētiskā daļa, taču mūsu instruktori cenšas iespējami vairāk laika veltīt praktiskajām nodarbībām, nevis darbam klasē.

Viens posms noslēdzies

Pašās jūlija beigās instruktoru apmācība ir pabeigta, tā noslēdzas ar parādi un sertifikāta saņemšanu par iegūto izglītību. Pēc ceremonijas katra kursantu grupa vēl pakavējas ar saviem skolotājiem. Arī Latvijas kontingenta karavīri pārrunā aizvadīto mācību posmu un izdala suvenīrus — krekliņus ar uzrakstu «Latvija», uzlīmes un citus

suvenīrus. Drīz vien kadeti posīsies katrs uz savām mājām un turpmākajām dienesta vietām, bet Latvijas karavīru kontingents uzsāks gatavošanos mājupeļam. «Tālāk būs pārgrupēšanās un gatavošanās nodot ne tikai uzkrātās zināšanas, bet arī materiālas lietas nākamajiem Latvijas karavīriem, kuri brauks uz šejieni. Mūsu vietā nāks jauns sastāvs ar jaunu vadību, kuri būs gatavi apmācīt nākamās Mali piedāvātos formējumus,» teic M. Veliks.

«Vispirms es vēlos pateikties Latvijas instruktoriem par to, ka viņi šeit ieradās, lai mūs apmācītu. Mēs no viņiem esam ļoti daudz ko mācījušies, īpaši taktikas jomā,» atzīst Mali armijas kaprālis Pjērs Diabata. Viņš uzsver, ka Latvijas instruktori ir ļoti ziņoši un erudīti, savu mācību vielu viņi pasnieguši ļoti labi. Pēc apmācību pabeigšanas P. Diabata turpinās darbu Mali armijas seržantu un instruktoru skolā, viņš vēlētos arī turpināt mācības, lai kļūtu par prasmīgu karavīru.

Savukārt seržants Salifs Sekū Kulibali atzīst, ka apmācību laikā ieguvis daudzas zināšanas, kas noderēs turpmākajā militārajā karjerā. Īpaši vērtīgas ir jauniegūtās zināšanas par pirmās palīdzības sniegšanu un taktikas iemaņām. Latvijas karavīru vadītais kurss bijis veiksmīgs, un tas ievērojami uzlabojis Mali armijas pārstāvju zināšanas.

Latvijas devumu vērtē ļoti augstu

Komandiera maiņu jūlija beigās piedzīvoja arī visa ES apmācības misija — līdzšinējā misijas komandiera, Spānijas kontingenta pārstāvja brigādes ģenerāļa Alfonso Garsijas Vakero Pradala vietā stājās Vācijas bruņoto spēku brigādes ģenerālis Francs Ksavjers Pfrengls. Intervijā «Tēvijas Sargam» F. K. Pfrengls uzsver, ka, viņaprāt, ir trīs būtiskas lietas, kam ir izšķiroša loma šajā misijā — cieņa, mobilitāte un mērķtiecība.

Arī jaunais komandieris, ņemot vērā savu priekšteču atsauksmes, augstu vērtē Latvijas karavīru ieguldījumu.

«Latvijas kontingenta dalība misijā ir ļoti svarīga, jo tā ir nozīmīga apmācības taktiskās grupas sastāvdaļa,» sarunā uzsvēra F. K. Pfrengls. Runājot par saviem prioritārajiem uzdevumiem misijas vadībā, brigādes ģenerālis atzīst, ka turpinās iepriekšējo komandieru veiksmīgi uzsāktu ceļu, kas ir būtiski nozīmīgs Mali valsts nākotnei. Viens no svarīgākajiem uzdevumiem ir jaunu nākotnes līderu apmācība, kas ir galvenais priekšnoteikums ceļā uz patstāvīgu un efektīvu Mali armiju nākotnē.

Latvijas karavīru ieguldījumu atzinīgi novērtēja arī līdzšinējais misijas komandieris. «Latvieši strādā labi. Viņi patiešām dara lielisku darbu, un viņu ieguldījums Mali apmācībā ir ar lielu pievienoto vērtību, jo viņiem ir atšķirīgs redzējums, piemīt profesionalitāte un kompetence. Mēs esam pateicīgi jūsu nācijai par ieguldījumu,» saka A. Garsija Vakero Pradals. Pēc dienesta Mali brigādes ģenerālis dosies atpakaļ uz Spāniju, kur turpinās komandēt savu brigādi Kanāriju salās. Viņš gan atzīst, ka jūtas nedaudz skumji, jo viņam pietrūks šī valsts un tās jaunko cilvēku, kuriem nepieciešams atbalsts un palīdzība. «Mums ir jāveic pamatīgs darbs, jo drošība visā Āfrikas kontinentā ir ļoti trausla. Mums jālikvidē visi iespējamie teroristu perēkļi, pirms vēl tie apdraud Mali un arī Eiropu,» uzsver A. Garsija Vakero Pradals.

Lielie izaicinājumi un saikne ar mājām

Būtībā katram Latvijas karavīram ierašanās Mali savā ziņā ir sastapšanās ar lielo nezināmo. «Ja runājam par izaicinājumiem, ar ko jāsasopas, tad, pirmkārt, noteikti jāmin laika apstākļi — ir ļoti karsts, nepārtraukti jāsūkst. Otrs lielais izaicinājums ir šis

nezināmais Mali karavīrs, kurš mums jāapmāca. Jāatrod pareizā pieeja, lai šī apmācība viņam noderētu. Un trešā lieta ir darbs izteikti multinacionālā, multikulturālā vidē, sadarbojoties un mijiedarbojoties ar vairāk nekā 20 nāciju pārstāvjiem. Es uzskatu, ka mēs ar šiem izaicinājumiem esam diezgan veiksmīgi tikuši galā,» atzīst M. Veliks.

Savā ziņā liels izaicinājums ir arī Latvijas karavīru komandas darba un sadzīves nodrošināšana. Uz pusgadu izvietot septiņas dažādas personības divās salīdzinoši nelielās istabīnās — tas nav viegls uzdevums, atzīst Latvijas kontingenta komandieris. Aizvadītie seši mēneši tomēr pagājuši bez vērā ņemamām krīzēm — tās, ja arī sākās briest, izdevies veiksmīgi risināt ar došanas atvaļinājumā.

Lai gan Mali šķietami atrodas otrā pasaules malā, saikni ar Latviju mūsu karavīriem izdodas uzturēt. «Globālais tīmeklis dara brīnumus. Mums ir Skype un citas tehnoloģijas, kas palīdz sazināties ar tuviniekiem. Ik vakaru notiek savvaļināšanās, bilde datorā gan atjaunojas ar nelielu aizturi, bet citādi viss notiek,» stāsta M. Veliks. Karavīriem bijusi iespēja doties desmit dienu ilgā atvaļinājumā, kas ļāvis arī kaut nedaudz atpūsties no karstuma.

«Saulīte» pie durvīm

ES apmācības misijā Mali atbalstu tās armijai sniedz daudzas Eiropas valstis, un katra no tām savā mītnes vietā bāzē Kulikoro cenšas izveidot kādu simbolu, kas ir kā pažišanās zīme vai pat talismans. Latvijas kontingenta karavīri katrs pārstāv savu bruņoto spēku veidu, tādēļ par savu zīmi izvēlējušies Nacionālo bruņoto spēku emblēmu. «Redzējām, ka mūsu kaimiņiem zviedriem pie ieejas durvīm ir viņu vienības emblēma. Tad radās ideja, ka arī mums vajadzētu kaut ko līdzīgu uztaisīt. Ir būs starptautiskās operācijās, redzētas dažādas lietas — Latvijas karotes, norādes ar attālumiem līdz dažādām vietām, tādēļ gribējās kaut ko citādāku,» stāsta kaprālis Mārtiņš Bite. Darbā piedalījušies visi kontingenta karavīri, katram uzticēts savs darbs. Diezgan grūti bijis sagādāt nepieciešamos materiālus un krāsas, tomēr beigās viss iznācis vairāk nekā labi — pie Latvijas karavīru mītnes durvīm esošā NBS «saulīte» izskatās kā profesionālā darbnīcā gatavota. Emblēma tapusi nesteidzīgi un rūpīgi — aptuveni divu nedēļu laikā. Tuvojoties sava misijas laika noslēgumam, Latvijas kontingenta puīši uz NBS emblēmas atstājuši savus parakstus, lai paliek kā mantojums nākamajiem Latvijas pārstāvjiem.

«Zvēri kaut kur pazuduši...»

M. Veliks Āfrikā iepriekš nav bijis. Jautāts, vai iedomātā Āfrika atbilst tam, ko ieraudzījis īstenībā, viņš atteic — nekādu priekšstatu pirms brauciena sev apzināti nav centies veidot. «Braucu ar atvērtām acīm skatīties, kas tad te īsti notiek. Mali ir jauka valsts, te dzīvo draudzīgi cilvēki. Tiesa, es varu runāt tikai par Mali dienvidu daļu, ziemeļos mēs neesam bijuši un nezinām, kas tur notiek. Bet šeit visi ir par Mali armijas attīstību, par ES spēku atbalstu tai.»

Tuvojoties misijas noslēgumam, M. Veliks atzīst, ka Mali sastapis to Āfriku, kas iepriekš skatīta tikai televizora ekrānā. «Āfrikas zvērus gan kāds ir izņēmis ārā no kadra. Populārākais dzīvnieks šeit ir ēzēlis, kas daudzviet redzēts jau iepriekš,» smeļ M. Veliks. Reiz nometnē Kulikoro iemaldījies varāns, par ko Eiropas valstu pārstāvjiem bijis liels prieks, un rūpulis ar fotokamerām vajāts pa visu instruktoru skolas teritoriju, līdz tam izdevies paglābties no aizrautīgiem dabas pētniekiem aiz bāzes žoga. Protams, ir arī tādi eksotiskie dzīvnieki, kurus neviens nealkst satikt, piemēram, indīgas čūskas, zirnekļi un moskīti, kas pārnēsā malāriju.

Turpinājums 20. lpp.

Mali armijas instruktoru skolas poligonā notiek gan armijas treniņi, gan ikdienas dzīve — ganās govīs, un ļaudis kopj savus laukus.

Līdzko automašīna ir apstājusies, pie tās steidz ielu tirgoņi.

Cilvēki Mali dienvidos ir laipni un atvērti.

Nigēras upes krastā rit savrupa dzīve.

Sākums 15., 16., 17., 18. un 19. lpp.

Ritms, futbols un dzīves svinēšana

«Es zināju, ka ritms nāk no Āfrikas. Tagad esmu pārliecinājies, ka tas ir šeit, katrā cilvēkā iekšā. Visapkārt ir dziesma, deja, kustība — tas ir vērojams visā dienas garumā, no rīta rosmes līdz vakara mieram. Visaktīvāk malieši dzied un dejo, kad apmācības beidzas, kad priekšā vairs nav nekādu sarežģījumu. Tā ir kā svinēšana. Rīta rosmē viņi aktīvāk dzied, kad skrien atpakaļ — kad redz galamērķi, tad ir tas prieks, dziesma un ritms,» stāsta M. Veliks.

Nacionālais sporta veids Mali noteikti ir futbols. To spēlē visur un visdažādākajos veidos — reizēm arī ar roku palīdzību. Pilnībā ik pa brīdim redzami futbola laukumi, gandrīz visos no tiem notiek spēles — spēlē gan lieli, gan mazi. Laukumu segums gan krietni atšķiras no mums ierastā — lielākoties tā ir parasta, nobrietēta zeme, uz kuras zāle redzēta labākajā gadījumā pirmajā laukuma ierīkošanas dienā. Kulikoro aiz augstas ķieģeļu sienas atrodas arī mūsdienīgs futbola laukums ar mākslīgo segumu, taču tas Mali tiešām ir retums.

Daba ir ļoti mainīga. Sausuma periodā visa apkārtnē bijusi dzeltena un sarkana, Mali zemes krāsā. Iestājoties lietus sezonai, dažu dienu laikā viss radikāli mainās — visa daba atplaukst, uzdīgst lekna zāle, izplaukst koki. Krāsas ir ļoti, ļoti intensīvas — dominē spilgti zaļais lapu tonis un sarkanais Mali mālāinās augsnes tonis. Sajūta, ka dzīvība ir visapkārt — tā burtiski vibrē gaisā.

Jābūt gan karavīram, gan skolotājam

Domājot par to, ko novēlēt tiem Latvijas bruņoto spēku pārstāvjiem, kuri turpinās misiju Mali pēc viņiem, M. Veliks uzsver — apmācības procesā ir jāsaprot, ka ne vienmēr varēs sagaidīt lielu motivāciju no saviem audzēkņiem. «Tu vari būt ļoti labs instruktors, bet tev būs jāpievēršas arī pedagogijai. Viņus jāmaks iekustināt, dažreiz jāizmanto pat rotaļas, lai process aizietu. Nāksies būt ne tikai instruktoram, bet arī skolotājam.»

Jāgatavojas arī tam, ka pasniedzamo tēmu loks ir ārkārtīgi plašs un daudzveidīgs. «Dažas lietas var būt arī tādas, ko pats īsti nepārzini. Bet tev jābūt spējīgam mobilizēties un sagatavoties, nepieciešamības gadījumā sagatavotais materiāls iepriekš jātestē uz kolēģiem. Nebūs tā, ka vienkārši atnāksi un nostāstīsi tēmu, jo īpaši ar tulka palīdzību — kaut kas var pazust tulkojumā, un tev jāspēj kontrolēt, lai darāmais darbs neaizietu vājā. Mācāmajai vielai jābūt ar vēl kādu

Daļa Mali armijas instruktoru turpinās mācības, daļa — iesaistīsies aktīvajā dienestā kādā no kaujas grupām.

papildu pievienoto vērtību, lai tā iespiežas un paliek atmiņā,» uzsver Latvijas kontingenta komandieris.

Viņš pats labprāt atgrieztos Mali — gan kā militārpersona, gan kā civilais tūrists. Taču, lai uz šo skaisto Āfrikas valsti sāktu plūst tūristi un investīcijas, nepieciešama stabilitāte. «Noteikti jābeidzas konfliktiem — tikai tā te kaut kas var attīstīties. Mēs visi vēlam mieru un stabilitāti šai valstij, vēlamies apmeklēt arī valsts ziemeļus, kur pašlaik vēl ir

nemierīgi. Domāju, ka tas ir laika jautājums, līdz Mali kļūs par mierīgu un stabilu valsti. Tas arī ir mūsu darba mērķis,» saka M. Veliks. **18**

**Bilžu galerija no Mali
apskatāma
[www.facebook.com/
zurnalsTevijasSargs](http://www.facebook.com/zurnalsTevijasSargs)**

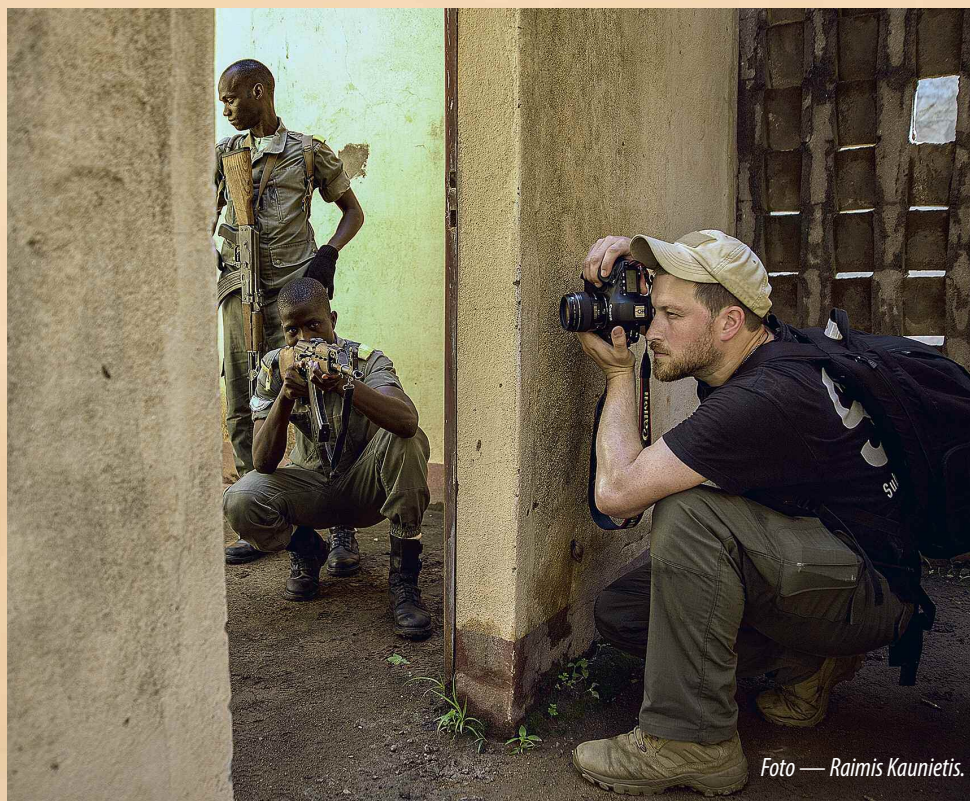

Foto — Raimis Kaunietis.

Ielūgums uz gadsimta balli

līdz Daugavmalai — līdz svētku kulminācijai. Bet es, tur stāvot, iztēlē redzēju, kā kuģi un laivas pirms 100 gadiem aizvizināja strēlniekus līdz Vecmilgrāvim. Tur Burtnieku namā patvērumu bija atraduši Latvijas intelligences pārstāvji, arī Krišjānis Barons, Kārlis Skalbe un Jānis Akuraters. Barontēvs strēlniekiem dāvināja tautas dziesmu pēdējo burtņīcu, tikko kā iznākušu. Vecmilgrāvis sāka dzīvot citu dzīvi. Toreiz pirms diviem gadiem (1913.) atjaunotajā pili, ko Piektdā gada revolūcijas laikā nodedzināja melnā sotņa, atkal notika sarīkojumi. Kāda sakritība — 2013. gada maijā pils vērā durvis pēc ilgiem bezatbildības gadiem. Rīgas dome atrada līdzekļus, lai sakoptu parku un atjaunotu pili. Esmu tur vairākkārt bijusi un vienmēr esmu domājusi par Latvijas armijas

Edīte Sondoviča

Foto — no autores personiskā arhīva.

Dekoratīvās mākslas un dizaina muzeja 1. stāva izstāžu zālē apmeklētājus aicina kārtējā modes vēsturnieka un kolekcionāra Aleksandra Vasiļjeva krāšņā izstāde «Ielūgums uz gadsimta balli. 1915.—2015.» Pirms sākt apskati, izstāžu zālei var pārlaist skatienu un uz mirkli ļauties vizijai: skan Vīnes valsis un skaistajos balles tērpos aizvirpuļo pāris aiz pāra. Varbūt tā ir balle Parīzē, varbūt 1915. gada rudenī Ziemeļblāzmas pili, varbūt 20. gadsimta trīsdesmitajos gados slavenā Preses balle Rīgas virsnieku namā. Ikviens, aplūkojot tērpus un vitrīnās izvietotos aksesuārus, var iztēloties savu sapņu balli.

Interesants ir arī videostāsts par vēsturiskajām ballēm, kurās piedalās izcili sabiedrības pārstāvji. Varbūt nebūšu objektīva, bet mani īpaši uzrunāja videomateriāls par Latvijas armijas balli 2000. gada rudenī. Pirms 15 gadiem beidzot viss bija sakārtots atbilstoši etiķetei. Balle sākās ar polonēzi un valsi. Dāmām gandrīz visām bija vakartērpi, virsniekiem goda mundieri. Komandieris toreiz tā īsti negribēja piekrist polonēzei... Ja viņš tagad redzētu, cik iznesīgi ir balles dalībnieki, būtu gandarīts, ka padēvās NBS Kultūras nodaļas ierosinājumam. To palīdzēja realizēt baletmeistare Inese Čača, parādot, cik polonēze ir skaisti un vienkārši izpildāma ikvienam, kur nu vēl virsniekiem. Šo video ar interesi vēroja arī Rīgas viesi.

Ekonomiskā krīze it kā veiksmīgi ir pārvarēta. Emocionāli un ar godu pieminēti latviešu strēlnieki, kopā visiem izdziedot viņu jaunības gadu dziesmas. Strēlnieku tradīciju sargātāji un kopēji no vīru kopas «Vilki» tautas un armijas gājieni aizvadīja

virsnieku balli šajās brīnišķīgajās telpās. Ar šo gadsimta balli varētu nosvinēt latviešu strēlnieku bataljonu dibināšanas simtgadi, jo bez viņiem nebūtu ne Latvijas valsts, ne tās armijas. Laiks, lai sagatavotos gadsimta ballei, vēl ir! **ES**

«Ielūgums uz gadsimta balli. 1915.—2015.»

Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejs

izstādes laikā sarūpējis

lekciju ciklu un radošās darbnīcas pieaugušajiem,
sākot no 4. septembra līdz 25. oktobrim.

Pieteikšanās un papildu informācija:

+371 67222235; +371 67830917; dmdm@lnmm.lv; www.lnmm.lv.

Vīri no nemirstīgās ierindas

Edīte Sondoviča

Foto — no autorei personiskā arhīva.

Jaunas sejas. Tagad un pirms simt gadiem. Ierindā karavīri — jaunekļi. Mazliet pavecoties viņos, — ļoti līdzīgi šie zēni ar puķi pie cepures. Toreiz — gatavi vēl neapjauktam piedzīvojumam, un tagad — Latvijas armijas karavīri ar savu skatījumu uz pasauli. Laiks cits, skarbs, viltīgs. Strēlnieku simtgades pasākumu afišā ietvertā kopsakarība apliecina — tā ir nemirstīgā ierinda, kas vieno laikmetus. Kamēr būs šī zeme un tauta, to sargāja un sargās jaunekļi ar baltu puķi pie sirds.

Jaunekļus, kuri bija izgājuši cauri diviem pasaules kariem un palikuši dzīvi, iepazinu 20. gs. 70. un 80. gados. 1970. gada 16. aprīlī, kad durvis vēra muzejs ar ļoti garu un sarežģītu nosaukumu, daļa no latviešu strēlniekiem tajā notikumā piedalījās. Ne visu atceros, bet par tiem, kuri palikuši atmiņā, pastāstīšu. Tās būs atmiņas par personībām, kas īpaši uzrunāja, saistīja un palīdzēja izprast latviešu strēlnieku būtību, slavu un traģiku. Sarkani... Balti... Kā tik viņus nedēvēja tie, kuri vēsturi neizprata un neizprot joprojām, jo izliekas īpaši pareizi.

Pulkvedis Ansis Šponbergs, 4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulks, — divi pasaules kari pārdzīvoti, iegūta augstākā militārā izglītība, Kurzemes cietoksnī komandējis pulku 130. latviešu strēlnieku korpusā. 1957. gadā viņš kopā ar ģenerāli Pēteri Baumanī bija atbraucis uz Džūkstes vidusskolu un stāstīja par pārdzīvoto Otrajā pasaules karā. Abi ciemiņi kopā ar vecāko klašu skolēniem izstaigāja Džūkstes apkārtni.

1968. gada ziemā, strādājot jau Revolūcijas muzejā, piedalījies latviešu strēlnieku sanāksmēs, kas lēma par jauna muzeja celtniecību, par pieminekli Strēlnieku laukumā, kur reiz bija atradies lepna Melngalvju nams. Toreiz, 1968. gadā, tur atradās akmens ar vēstījumu, ka šajā vietā tiks uzcelts muzejs. Kad vīri iekarsa strīdos, allaž nosvērtais pulkvedis Šponbergs nomierināja satrauktos prātus. Kad muzejs jau strādāja un bija kļuvis par strēlnieku otrajām mājām, Šponbergtēvs, tā mēs viņu godājām, bija mūsu galvenais padomdevējs. Nebija tādu jautājumu, uz kuriem netiktu rasta atbilde! Viņš cienīja labu literatūru, klasisko mūziku, izprata humoru un labprāt mēdza pajokot.

Pulkvedis Augusts Daume, lidotājs. Viņš bija dienējis Sarkanās armijas Gaisa

spēkos, kad tos komandēja rūjienietis Jēkabs Alksnis.

Muzeja darbinieki pie viņa Mežaparkā mēdza ciemoties gan dzimšanas dienā jūnijā, gan vārda dienā augustā. Jūnijā priecājāmies par ziedošajām ābelēm un bišu sanoņu tajās, bet augustā nobaudījām gardo medu. Bišu pulkvedim — tā mēs viņu dēvējām — kaimiņos dzīvoja atraktīva personība — izcilā spēņu dejas meistare Marta Alberinga. Viņa parasti ieradās sveikt pulkvedi, tērpusies kā īsta dīva, bet reiz pat atnāca ar degošām svecēm greznā svečturī. Tas bija neaizmirstams augusta vakars sveču gaismā kopā ar brīnišķīgiem cilvēkiem un viņu atmiņām par tālo jaunību.

Atmiņā palikuši arī citādi brīži. 1979. gada jūlijā kopā ar izcilo kinorežisoru Hercu Franku un kinogrupu Maskavā izstaigājām vietas, kur 1918. gadā risinājās kreiso eseru dumpja notikumi. Toreiz izšķirošo vārdu teica latviešu strēlnieki un viņu komandieris Jukums Vācietis. Augustam Daumem tad bija tikai astoņpadsmit un, kā viņš pats atzina, ļoti gribējies dzīvot. «Laikam jau

kāds uzklusēja manu lūgšanu un ļāva izdzīvot toreiz, kļūt par lidotāju un izturēt visu, kas bija lemts, bet galvenais — atgriezties mājās, Latvijā.» A. Daume mums izstāstīja arī, kā saņēmis stingros rājienus no Jēkaba Alksņa gan par maza lācēna atvešanu no Sibīrijas, gan komandiera dēlēna Imanta vizināšanu ar lidmašīnu. «Lai gan bijām abi no Vidzemes un labi pazīstami, Alksnim pret padotajiem nekādu atlaižu nebija. Viņa kredo bija — aviācijā sikumu nav. No vissīkākās lidaparāta skrūvītes līdz lidotāja baltajai krādziņai un nospodrinātajiem zābakiem — visam jābūt ideālā kārtībā.» Jēkabu Alksni nošāva 1938. gadā. Augustu Daumi arī arestēja un sita līdz nomaņai par uzbrukuma mēģinājumu izmeklētājam, kurš centās piespiest parakstīt melīgas liecības. «Un atkal kāds mani sargāja. Cietuma uzraugs man izglāba dzīvību. Bija arī starp viņiem cilvēki.» Tādiem atklātibas mirkļiem sirmais pulkvedis ļāvās reti.

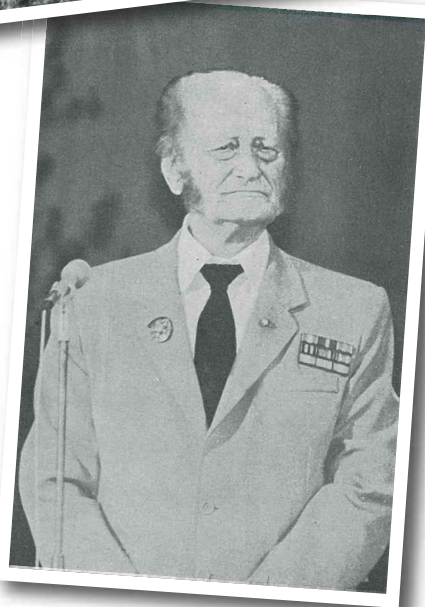
A. Daumes draugs un domubiedrs bija **Pēteris Griško** no 3. Kurzemes latviešu strēlnieku pulka. Septiņdesmitajos gados

Strēlnieku dēlu tikšanās Daugavmalā (TV ieraksts). No kreisās žurnālists Andris Sproģis, Revolūcijas muzeja direktora vietnieks Hugo Lapiņš. Alu malko Ēvalds Valters un Jānis Šīreika, domīgi smaida Pēteris Griško un strēlnieka dēls dzejnieks Valdis Rūja, priekšplānā — Jānis Luste. 1981. gada 26. jūnijs.

Ēvalds Valters un Augusts Daume.
1981. gada 26. jūnijs.

Pēteris Griško 90. dzimšanas dienā.
1987. gada 8. februāris.

Pirmajā Ziemassvētku kauju atceres
pasākumā Ložmetējkalnā.

1984. gada 17. janvāris.

No kreisās: Frīcis Jansons, Jānis
Litvinskis, E. Sondoviča, Pēteris
Griško, V. Pabērza un Jānis Draudiņš.

kopā ar Pēteri Griško, ļoti aktīvas Mālpils vidusskolas skolotājas (Andrejeva, ja atmiņa neviļ) aicināts, Augusts Daume devās uz Ukrainu, lai jauniešiem parādītu latviešu strēlnieku cīņu vietas. Abiem sirmajiem vīriem bija patiesa cieņa jaunatnes vidū, jo viņi nelietoja skaļus vārdus, bet prata par pārdzīvoto pateikt būtisko.

Kad šogad 1. augustā klausījos svinīgajās uzrunās pie Tērbatas ielas nama, kur tika atklāta piemiņas plāksne Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejai, strēlniekiem, kas tur pirms simt gadiem pulcējās, acu priekšā redzēju Pēteri Griško. Arī astoņpadsmit gadu vecais strādnieku puisis no Sarkandaugavas, tēvam un mātei nezinot, toreiz bija ieradies, lai pieteiktos strēlniekos. Pieņemts un 3. Kurzemes latviešu strēlnieku bataljonā ieradies pilnā ekipējumā. Rudenī pie Slokas bataljons saņēmis pirmās kaujas kristības.

1987. gada 17. janvārī, kad pirmo reizi, Jelgavas pilsētas partijas (!) komitejas atbalstīti, atzīmējām Ziemassvētku kauju 70. gadskārtu, Pēteris Griško jeb Pēterītis, kā viņu mēdza uzrunāt, izstāstīja, ka šo kauju laikā viņš briesmīgi pārsalis un tā arī būtu uz mūžu aizmidzis zem egles, ja vien «čomiņi» nebūtu viņu kārtīgi sapurinājuši. Kopā ar saviem zēniem viņš aizgāja līdz Perekopam, bet pēc Pilsoņu kara palika Krievijā. Viņš, atceroties tos laikus, pajokoja: «Mēs bijām uz izķeršanu dažādos amatos, jo Krievijā reti kam bija tāda izglītība kā mums — mācējām lasīt un rakstīt, valodas zinājām, īpaši tie strēlnieki, kuri bija mācījušies ģimnāzijā. Es gan tikai savu Sarkandaugavas pamatskolu biju beidzis, bet par amatu trūkumu nesūdzējies.» Pēteris Griško cauri laikiem saglabāja gaišu prātu. 1982. gadā, kad viņam lika atteikties no 1937. gada represiju vērtējuma «Strēlnieku zvaigznājā», viņš palika pie savām domām.

Kā sarunās atzina Juris Podnieks un Andris Slapiņš, Pēterī Griško bija kaut kas no kino cilvēka — sapratis viņus no pusvārda un, kā vien spējis, palīdzējis. Lāvis ieskatīties arī savos ar amatiera kameru uzfilmētajos kadros. Tas bijis viens no viņa vaļaspriekiem, tāpat kā medības.

Kad 1974. gada pavasarī viņam ieminējos, ka 3. Kurzemes latviešu strēlnieku pulka vakars televīzijā plānots nevis kā tiešraide no muzeja, bet kā pirmais krāsainais videoieraksts, ko vēlāk montēs un parādīs skatītājiem, Pēteris uzreiz teica, ka to varētu sarīkot pie viņa — dārzā. Pasākums izdevās ļoti emocionāls. Kurzemnieki pie atmiņu uguns-kura atcerējās strēlnieku laikus. Pulka muzikanta Pētera Vecumnieka mazdēls Andris iepriecināja vectēvu un viņa biedrus ar paša komponētu dziesmiņu. Tagad Andris Vecumnieks ir Mūzikas akadēmijas profesors, komponists, turpina vectēva sāktu, tikai citā kvalitātē. Vai ieraksts saglabājies, nezinu. Cik atceros, 3. pulka atmiņu vakaru televīzijā rādīja vairākkārt. Muzejnieki to noskatījās pie Pētera un viņa viesmīlīgās Anniņas, kas viņu vienmēr saposa tuvākiem un tālākiem ceļiem.

Kad 1978. gada rudenī Ščecinā notika Rīgas dienas, turienes muzejā tika atklāta izstāde par latviešu strēlniekiem. Atklāšanā piedalījās Pēteris Griško un Jānis Kalniņš no 4. Vidzemes pulka. Tie bija neaizmirstami brīži, un abi strēlnieki godam pārstāvēja savus biedrus un savu zemi. Ščecinā kopā noskatījāmies Polijas televīzijā translēto Jāņa Pāvila II inaurācijas ceremoniju no Vatikāna. Pēteris Griško toreiz tikai noteica: «Tas jau kaut ko nozīmē...» 1988. gada notikumi Rīgā un citur Latvijā apliecināja šajos vārdos ietvertu vēstījumu. Notikumi 14. jūnijā pie Kongresu nama, kad Latvijas komunistiskās partijas CK sekretārs Anatolijs Gorbunovs nostājās zem «nepareizā» karoga, kad tautas nestie ziedi klēpjiem sagūla pie Brīvības pieminekļa, izraisīja asu reakciju īstenajos, pareizajos komunistos, arī dažos strēlniekos. Muzejā notika sanāksme un tapa vēstule ar asu nosodījumu 14. jūnija notikumiem. Aprunājāmies ar Pēteri — viņš mūs saprata. Sameklējām muzeja fondos 1917. gada 1. maija gājiena fotogrāfijas, kur redzams arī «nepareizais» karogs, ko nes latviešu strēlnieki. Saruna bija par vērtībām, par Latviju, un mums kopā izdevās nomierināt vēstules rakstītājus. Pēteris vēl piebilda, ka ar sarkanbaltsarkano karodziņu pie sirds ne viens vien strēlnieks līdz Perekopam aizgājis. Drīz saņēmām apstiprinājumu viņa teiktajam. Strēlnieka A. Lakstīgalas tuvinieki atnesa uz muzeju mazu Latvijas karodziņu, ko līdz Perekopam, iešūtu šineli, bija aiznesis viņu radnieks un ar to arī atgriezies Latvijā.

Pēteris Griško, viens no pirmajiem brīvprātīgajiem latviešu strēlniekiem no Sarkandaugavas, sagaidīja Latvijas valstiskuma atjaunošanu. Nosvinējis 95. dzimšanas dienu, gandarīts par likteņa lemtu dzīvesgājumu, rudens pusē viņš piebiedrojās saviem čomiņiem aizsaules pulkā, palikdams cilvēku atmiņā ar savu gaišo smaidu un stingro mugurkaulu.

Ģenerāļa pārnākšana

Šogad aprit 125 gadi, kopš dzimis viens no ievērojamākajiem latviešu karavīriem — Latvijas armijas bruņoto vilcienu «krust-tēvs», Bruņoto vilcienu pulka veidotājs un ilggadējais komandieris, Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris, ģenerālis Jānis Lavenieks. Šogad 10. augustā urna ar ģenerāļa pelniem no Amerikas Savienotajām Valstīm atceļoja uz Latviju, un ģenerāļa pēdējā atdusas vieta nu būs Dzimtenē — Brāļu kapos Rīgā.

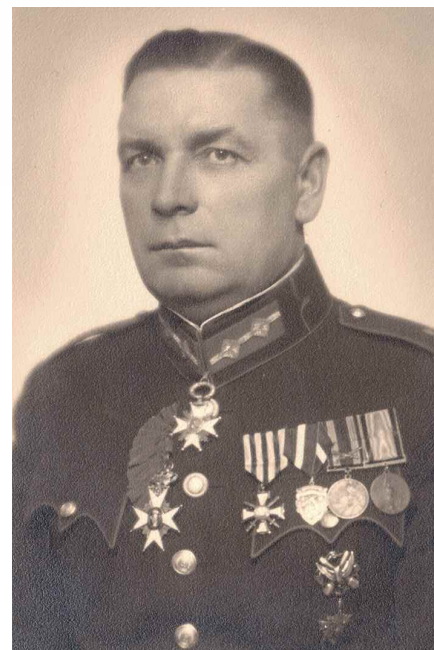
Jānis Lavenieks dzimis 1890. gada 12. jūnijā Skrīveru pagasta «Vainēļu» mājās lauksaimnieka ģimenē. Skolas zinības apguva, mācoties Skrīveru pagasta ministrijas skolā. 1911. gadā pabeidza Belostokas komercskolu un kā brīvprātīgais iestājās Krievijas impērijas armijā, kur viņu norīkoja 105. Orienburgas kājnieku pulkā. 1912. gadā mēģināja iestāties Viļņas karaskolā, taču neizturēja iestājpārbaudījumus un jau 1913. gadā atvaļinājās no armijas rezervē kā apakšvirsnieks. Sākoties Pirmajam pasaules karam, 1914. gada jūlijā J. Lavenieku iesauca Krievijas armijā un iekaitāja 50. rezerves bataljonā, tā paša gada oktobrī viņš iestājās Viļņas karaskolā, kur 1915. gada februārī pabeidza kara laika saīsināto virsnieku apmācības kursu praporščika dienesta pakāpē. Pēc karaskolas beigšanas no 1915. gada marta dienēja 51. Sibīrijas strēlnieku pulkā kā rotas komandieris. 1916. gada janvārī viņu paaugstināja par podporučiku, bet augustā J. Lavenieks pabeidza ložmetējnieku kursus. 1917. gada janvārī sekoja paaugstināšana nākamajā dienesta pakāpē par poručiku, bet septembrī — par štābkapteini. 1917. gada jūlijā viņš tika pārcelts dienestā uz 14. auto divizionu. Pēc lielinieku apvērsuma Krievijā valdošā haosa apstākļos J. Lavenieks 1918. gada janvārī krita Austroungārijas armijas gūstā, no kura pēc Brestļitovskas miera līguma noslēgšanas viņu martā atbrīvoja. 1918. gada jūnijā J. Lavenieks iestājās Ukrainas hetmaņa Skoropadska armijā, kur viņu nozīmēja par 2. Volinijas pulka rotas komandieri, vēlāk par Kijevas instruktoru skolas virsnieku. Pēc hetmaņa varas gāšanas no 1918. gada decembra līdz 1919. gada maijam bijis karagūstekņu nometnē Zalcvēdelē Vācijā. Atbrīvots ar krievu pulkveža Jevgeņija Virgoļiča — viens no krievu Rietumu brīvprātīgo armijas organizētājiem — palīdzību. 1919. gada maijā iestājās firsta Līvena krievu strēlnieku nodaļā Liepājā, no kuras pārgāja uz Virgoļiča korpasa vienībām, kur bija rotas komandieris un no jūlija — bruņotā vilciena komandieris. 1919. gada

jūlijā ar visu bruņoto vilcienu pārbēga Latvijas armijas pusē.

Latvijas armijā J. Lavenieku ieskaitīja 1919. gada 29. jūlijā kapteiņa dienesta pakāpē. Neatkarības kara laikā viņš dienēja kā 1. bruņotā divizionā 1. bruņotā vilciena komandieris. 1919. gada oktobrī J. Lavenieku paaugstināja par pulkvedi — leitnantu. Sākoties bermontiādei, viņš piedalījās pirmajās kaujās pret krievu — vācu monarhistu Rietumu brīvprātīgo armiju, un par šīm kaujām vēlāk J. Lavenieku apbalvoja ar Latvijas Republikas augstāko militāro apbalvojumu — Lāčplēša Kara ordeni. Ordeņa domes arhīva dokumentos atrodams J. Lavenieka varoņdarba apraksts:

«1919. gada 8. oktobrī, palīdzot atsist ienaidnieka uzbrukumam pie Rīgas Baložu kapu rajonā, Lavenieks ar savu bruņoto vilcienu izbrauca Torņakalna kaujas līnijā un sīvā cīņā, personiski vadīdams vilciena darbību, uz laiku izsita iniciatīvu no bermontiēšu rokām; otrā izbraukumā izraisīja ienaidnieka rindās paniku. Būdam ievainots kājā un sejā, palika savā vietā. Nākošajā naktī, kad bija izveidojusies kritiska situācija pie Torņakalna pārbrauktuves, ar savu drosmīgo rīcību straujā triecienā piespieda vāciešus atkāpties. Šajā kaujā tika saņemti gūstekņi un iegūtas trofejas.»

Pēc Neatkarības kara noslēguma turpināja dienestu: no 1920. gada februāra — Bruņoto vilcienu divizionā komandieris, bet no 1926. gada — Bruņoto vilcienu pulka komandieris. Šis karaspēka vienības izveidošanā J. Lavenieka nopelns ir neapšaubāms. Lai gan pēc Pirmā pasaules kara bruņoto vilcienu loma modernajā karā kļuva arvien mazāka, tomēr šāds bruņojuma veids joprojām bija ļoti izplatīts Eiropas valstu armijās. 1923. gadā J. Lavenieks pabeidza vecāko virsnieku kursus, un 1925. gadā viņu paaugstināja dienesta pakāpē par pulkvedi. Viņš turpināja apgūt militārās zināšanas un 1930. gadā pabeidza astoņu mēnešu Kara akadēmiskos kursus (šo kursu beidzējus pielīdzināja universitātes absolventiem), bet 1939. gadā — divīzijas komandiera kursus. 1935. gadā iestājās studentu korporācijā «Tervetia». 1939. gadā J. Laveniekam piešķīra ģenerāļa dienesta pakāpi un iecēla viņu par Kurzemes divīzijas komandiera vietnieku, vienlaikus arī par Lejaskurzemes garnizona priekšnieku. Tā paša gada oktobrī saskaņā ar Latvijai uzspiesto tā saukto bāzu līgumu ar Padomju Savienību Kurzemē sākās Sarkanās armijas

Bruņoto vilcienu pulka komandieris pulkvedis Jānis Lavenieks. 1938.—1939. gads.

militāro bāzu izvietošana. J. Lavenieka kā Lejaskurzemes garnizona priekšnieka uzdevums bija sekot, lai mūsu zemē izvietotie padomju karavīri pildītu līguma noteikumus, kā arī pasargāt civiliedzīvotājus no sarkanarmiešu patvarībām.

Ģenerālis J. Lavenieks no armijas dienesta atvaļinājās 1940. gada augustā, kā oficiālo iemeslu minot slimību. Šajā laikā padomju okupācijas vara jau izvērta Latvijas neatkarības graušānu, uzsākot represijas arī pret latviešu virsniecību. J. Laveniekam no padomju represijām izdevās paglābties. Padomju un vācu okupācijas laikā viņš strādāja par konservu fabrikas vadītāju (1940—1944), vienlaikus vadīja arī sabiedrisko organizāciju «Karavīru palīdzība». 1943. gadā Latvijas bijušo politisko organizāciju pārstāvji izveidoja Latvijas Centrālo padomi, lai koordinētu pretestības kustību un veiktu praktiskus soļus neatkarības atjaunošanai. 1944. gada sākumā vairāk nekā simts Latvijas valsts patriotu parakstīja Latvijas Centrālās padomes memorandu — «mēs, apakšā parakstījušies, Latvijas nācijas vārdā deklarējam sekojošu mūsu tautas vienotu gribu: Nekavējoties atjaunojama Latvijas Republikas faktiskā suverenitāte». Paust politisku gribu okupācijas apstākļos bija liels izaicinājums un uzdrošināšanās. Arī ģenerāļa J. Lavenieka paraksts redzams starp memoranda parakstītājiem — kā cilvēks, karavīrs, patriots un Latvijas Republikas pilsonis viņš iestājās pret visām okupācijas varām.

1944. gada augustā Jānis Lavenieks ar ģimeni devās bēgļu gaitās uz Vāciju. Nonāca Tīringenē un Vircburgā Vācijā. Trimdā

bija aktīvs sabiedriskās dzīves organizētājs. 1945. gada 18. septembrī J. Lavenieku ievēlēja par Bavārijas latviešu padomes priekšsēdētāju, vienlaikus pildījis Vācijas Latviešu centrālās padomes priekšsēdētāja, Latviešu nacionālās padomes prezidija locekļa un Bavārijas apgabala latviešu padomes priekšsēdētāja pienākumus. 1950. gada aprīlī ar ģimeni pārcēlās uz Nūdžersijas pavalsti ASV, kur turpināja savu sabiedrisko darbību

trimdas latviešu sabiedrībā: bija Nūdžersijas latviešu organizāciju apvienības prezidija loceklis, Elizabetes-Nūarkas latviešu evaņģēliski luteriskās draudzes padomes loceklis, Latviešu virsnieku apvienības goda biedrs. J. Lavenieka dzīves gaitas beidzās 1969. gada 17. februārī Nūbraunsvikā Nūdžersijas pavalsti ASV.

Dzīves laikā apbalvots ar Lāčplēša Kara ordeņa III šķiru, Triju Zvaigžņu ordeņa

III šķiru, Viestura ordeņa II šķiru (ar šķēpiem), Aizsargu nopelnu krustu, Zviedrijas Vāsas ordeņa III šķiru, Krievijas Sv. Staņislava ordeņa II (ar šķēpiem) un III šķiru (ar šķēpiem), Sv. Annas ordeņa II, III (ar šķēpiem), IV šķiru.

*Sagatavojis Juris Ciganovs, Dr. hist.,
Latvijas Kara muzeja direktora vietnieks.
Foto — no LKM krājuma.*

Krievijas armijas virspavēlniecības ziņojumi par karadarbības gaitu Latvijas teritorijā 1915. gadā

Augusts Ziemeļrietumu frontē

1. augustā (19. jūlijā). Baltijas jūrā angļu zemūdene nogremdēja lielu vācu transportkuģi. Jelgavas un Bauskas rajonā nozīmīgas izmaiņas nenotika.

2. augustā (20. jūlijā). Mūsu hidroplāni pie Ventspils uzbruka tur stāvošajam ziņnešu kuterim un piespieda to pīstāt krastā. Tie paši hidroplāni uzbrūkot piespieda atkāpties ienaidnieka cepelinu un divus hidroplānus, no kuriem viens notriekts. Rīgas virzienā mūsu karaspēks atkāpās aiz Lecavas upes. Austrumos no Panevėžas turpinājās smagas kaujas. Uz rietumiem no Kauņas kļuva biežākas sadursmes. [...]

3. augustā (21. jūlijā). Bauskas — Rīgas virzienā kaujas notika uz Misas upes.

4. augustā (22. jūlijā). Rīgas virzienā ienaidnieks pēc kaujām pie Misas upes steidzīgi atkāpās līdz Lecavas upei, atstājot savos ierakumos daudz patronu un aprīkojuma.

5. augustā (23. jūlijā). Starp Daugavu un Nemūnu bez būtiskām izmaiņām.

6. augustā (24. jūlijā). Starp Daugavu un Nemūnu turpinājās kaujas bez būtiskām frontes izmaiņām.

7. augustā (25. jūlijā). Virzienā no Rīgas mēs attīrījām no ienaidnieka telpu starp Daugavas un Lecavas upi un Lielupes lejteci.

8. augustā (26. jūlijā). Starp Daugavu un Nemūnu mūsu karaspēks virzienā no Jaunjelgavas atspieda ienaidnieku uz Mēmeles upes labo krastu, iecirknī augšpus Skaistkalnes.

Vācu flote 9 kuģu, 12 kreiseru un daudz minukuģu sastāvā uzbruka ieejai Rīgas jūras līcī. Šie uzbrukumi tika atsisti, to atsišanu veicināja mūsu hidroplāni, metot bumbas. Uz mūsu minām uzspīdīnāts viens ienaidnieka kreiseris un divi minukuģi.

9. augustā (27. jūlijā). Uz ceļiem no Rīgas nakti uz 27. jūliju mēs atsitām pēc tuvciņas sadursmēm vairākus vāciešu uzbrukumus, neskatoties uz spēcīgas smagās artilērijas atbalstu pēdējiem. Pēc kaujām Daugavpils virzienā tās pašas nakts gaitā un sekojošajā dienā Skaistkalnes — Panevėžas — Vilkomiras rajonā vācieši zem mūsu spiediena sāka atkāpties.

10. augustā (28. jūlijā). Ienaidnieks ar lieliem spēkiem pienāca vienlaikus pie ieejas Rīgas jūras līcī un Ālandu salām, apšaudot bākas. Pēc atbildes šāvieniem no mūsu kuģiem un baterijām ienaidnieks ātri atkāpās jūrā. Uz ceļiem no Rīgas nakti uz 28. datumu mūsu karaspēks sekmīgi atsita ienaidnieka uzbrukumus pie Lecavas upes. Virzienā no Jēkabpils mēs atsviedām ienaidnieku no Skaistkalnes rajona, bet virzienā no Daugavpils uz Panevėžu turpinājām spīst atkāpojošos ienaidnieku, turklāt vietām sīvi pretojošās vienības bija jāzīst ar durkļiem.

11. augustā (29. jūlijā). No rīta Rīgas rajonā vāciešu mēģinājumi atspīst mūsu priekšējās daļas tika atsisti. Jēkabpils un Daugavpils virzienā mūsu karaspēks turpināja sekmīgi virzīties uz priekšu, atspīstot ienaidnieku.

12. augustā (30. jūlijā). Rajonā dienvidaustrumos no Jelgavas mūsu karaspēks ir atspīdis vāciešus aiz Lielupes, pretiniekam atkāpjoties, saņemti gūstekņi. Virzienos no Jēkabpils, Daugavpils un Vilkomiras mēs tāpat turpinām atspīst pretinieka karaspēku, pārvarot viņa sīvu pretestību.

13. augustā (31. jūlijā). Rīgas virzienā būtiskas izmaiņas nenotika. Virzienos no Jēkabpils, Daugavpils un Vilkomiras pretinieks mēģināja ar pretuzbrukumiem apturēt mūsu uzbrukumus.

14. (1.) augustā. Rīgas rajonā izmaiņas nenotika. Virzienos no Jēkabpils un Daugavpils kaujas kļuva sīvākas.

15. (2.) augustā. Bauskas rajonā nakti uz 2. augustu mūsu karaspēks atkal atspīda vāciešus pie Lielupes; ienaidnieka pretuzbrukumi tika atsisti. Jēkabpils un Daugavpils virzienā būtiskas izmaiņas nenotika.

16. (3.) augustā. Rīgas rajonā un Jēkabpils virzienā sevišķas izmaiņas nenotika. Ienaidnieka mēģinājumi virzīties uz priekšu bija nesekmīgi. Daugavpils virzienā sīvas kaujas turpinājās; visi vāciešu uzbrukumi atsiti.

17. (4.) augustā. Rīgas rajonā un Jēkabpils virzienā būtiskas izmaiņas nenotika. Ienaidnieka flotes mēģinājumi trālēt mīnu aizsprostu pie ieejas Rīgas jūras līcī tika atsisti ar mūsu kuģu uguni. Daugavpils virzienā nakti uz 4. augustu un sekojošajā dienā vāciešu mēģinājumi pāriet pretuzbrukumā tika atsisti.

18. (5.) augustā. Mūsu kuģi, kas aizsargāja ieeju Rīgas jūras līcī, sakārā ar lielo ienaidnieka flotes pārsvaru atkāpās uz nākamajām pozīcijām. Uz sauszemes visā frontē no Rīgas līdz Janovai (pie Vilijas upes) būtiskas izmaiņas nenotika.

19. (6.) augustā. Ienaidnieka flote ar lieliem spēkiem iekļuva Rīgas jūras līcī. Uz sauszemes visā frontē no Rīgas līdz Vilijas lejasdaļai būtiskas izmaiņas nenotika.

20. (7.) augustā. Sauszemes frontē no Rīgas rajona līdz Vislas lejtecei izmaiņas nenotika.

20.—21. (7.—8.) augustā. Vācijas flote atstāja Rīgas jūras līcī. Saskaņā ar mūsu jūras ģenerālštāba ziņojumu, šo atkāpšanos izraisīja sekojoši apstākļi. 3. augustā vācu flote ar lieliem spēkiem atsāka uzbrukumus mūsu pozīcijai pie ieejas Rīgas jūras līcī. Mūsu kuģi visu dienu 3. un 4. augustā noturēja ienaidnieka spiedienu, tā aplēpto darbību, gatavojot pārvārumu, ko ļoti veicināja miglainais laiks. 5. augustā, izmantojot biezo miglu, ievērojami ienaidnieka spēki beidzot iekļuva Rīgas jūras līcī, un mūsu kuģi, turpinot ierādīt ienaidniekam pretestību un nezaudējot ar to saskari, atkāpās. 6. un 7. augustā ienaidnieks Rīgas līcī un dažādos citos virzienos veica izlūkošanu, turklāt tam bija virkne kaujas sadursmju ar mūsu kuģiem, kā rezultātā tā minukuģiem bija būtiski zaudējumi. Mēs savukārt zaudējām kanonierlaivu «*Sivuč*», kas varonīgi cīnījās un gāja bojā nevienlīdzīgā kaujā ar ienaidnieka kreiseri, kurš 6. augusta vakarā kopā ar minukuģiem to panāca un apšaudīja no 200 saženu [krievu mērvienība, vienāda ar 2,13 m] attāluma. Kanonierlaivu «*Sivuč*», ugunsgrēka apņēmta, kas līdz sarkanumam bija nokaitējis tās borts, turpināja atšaudīties līdz brīdim, kad nogrima dzelmē, pirms tam nogremdējot ienaidnieka minukuģi. 8. augustā ienaidnieks, rēķinoties ar ciestajiem zaudējumiem un redzot savu centienu nesekmību, atstāja Rīgas jūras līcī. Laikā no 3. līdz 8. augustam ienaidniekam no ierindas bija izsisti un daļēji nogremdēti divi kreiseri un ne mazāk par astoņiem minukuģiem. Vienlaikus mūsu varonīgie sabiedrotie Baltijas jūrā uzspīdīnāja «*Moltki*» — vienu no spēcīgākajiem Vācijas flotes drednauta tipa kuģiem.

22. (9.) augustā. Sauszemes frontē Rīgas rajonā un virzienā uz rietumiem no Jēkabpils un Daugavpils notika atsevišķas kaujas iepriekšējā frontē.

23.—28. (10.—15.) augustā. Rīgas rajonā izmaiņas nenotika.

23.—24. (10.—11.) augustā. Virzienā uz rietumiem no Jēkabpils un Daugavpils notika atsevišķas kaujas iepriekšējā frontē.

25. (12.) augustā. Dienvidrietumos no Jaunjelgavas, Skaistkalnes — Radvilišķu rajonā, ienaidnieks pēc pastiprinājumu saņemšanas pārgāja uzbrukumā. Daugavpils virzienā, Aknīstes rajonā pie Svantes upes, mēs atspīdām vāciešus.

26. (13.) augustā. No Bauskas un Biržiem virzienā uz Jaunjelgavu ienaidnieks turpināja enerģisku uzbrukumus pret mūsu karaspēku, kas nosēdza šos virzienus. Šeit sāktās sīvas kaujas notika uz ceļiem dienvidos no dzelzceļa iecirkņa Taurkalne — Vecmūža. Daugavpils virzienā, uz ziemeļiem no dzelzceļa Daugavpils — Panevėža mūsu karaspēks atspīda vāciešus uz Ponedēļu — Skopišķu fronti.

27. (14.) augustā. Virzienā uz Jaunjelgavu turpinājās sīvas kaujas, ienaidnieks mēģināja izlauzties līdz dzelzceļa līnijai Krustpils — Jelgava.

28. (15.) augustā. Virzienā uz Jaunjelgavu pēc sīvām kaujām pēdējo dienu laikā mūsu spēki atkāpās uz pozīcijām rietumos no šīs pilsētas. Virzienā no Jēkabpils un Daugavpils būtisku izmaiņu nebija.

29. (16.) augustā. Pozīcijās rietumos no Jaunjelgavas kaujas turpinājās ar iepriekšējo sīvumu. Attīstot savu darbību, vācieši vienlaikus uzbruka dzelzceļa iecirknī Lecava — Vecmūža un pie Birzgales ciema. Daugavpils virzienā vietām mūsu karaspēks pārgāja uzbrukumā.

30. (17.) augustā. Rīgas rajonā nakti uz 17. augustu pretinieks pārgāja uzbrukumā no dzelzceļa iecirkņa Lecava — Vecmūža uz ziemeļiem. Mēs apturējām uzbrukumus uz Misas upes. Ziemeļrietumos no Jaunjelgavas mēs atsitām ienaidnieka mēģinājumu pārcelties pāri Daugavai. Upi pārgājušie vācieši tika izsisti no tās labā krasta. Pie Jaunjelgavas ar viesuļuguns atbalstu vācieši veica virkni nīknu uzbrukumus mūsu priekštilta pozīcijai. Visi uzbrukumi atsiti ar lieliem zaudējumiem pretiniekam.

31. (18.) augustā. Rīgas — Daugavpils frontē pretinieka darbība izpauzās vienīgi Jaunjelgavas rajonā, kur tomēr būtiskas izmaiņas nenotika.

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTI

Guntis Ulmanis

Amatā: 1993. gada 7. jūlijs —
1999. gada 7. jūlijs

Pēc piecus gadu desmitus ilgušās padomju okupācijas beigšanās un Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanas mūsu valstī 1993. gada 8. jūlijā tika ievēlēts jauns prezidents. Simboliski, ka par piekto Latvijas prezidentu kļuva iepriekšējā prezidenta Kārļa Ulmaņa brāļadēls Guntis Ulmanis.

G. Ulmanis dzimis 1939. gada 13. septembrī Rīgā toreizējā Valsts prezidenta Kārļa Ulmaņa brāļa Eduarda ģimenē. 1941. gadā Ulmaņu ģimeni līdzīgi tūkstošiem citu mūsu valsts pilsoņu padomju vara izsūtīja uz Sibīriju. 1946. gadā G. Ulmanis atgriezās Latvijā, dzīvoja pie attāliem radiem Ēdolē, kur arī sāka skolas gaitas.

1949. gada 25. marta lielajā deportācijā viņa tuvinieki tika izsūtīti atkārtoti, taču nākamajam atjaunotās Latvijas prezidentam izdevās no aizvešanas svesumā paglābties, jo viņa māte bija apprecējusies otrreiz un dēlam devusi citu uzvārdu. Viņš mācījās Jūrmalā, Pumpuru vidusskolā. Sekoja studijas Latvijas Universitātes Ekonomikas fakultātē, kuru viņš pabeidza 1963. gadā, iegūstot ekonomista specialitāti. Jau skolas gados nākamais prezidents slepus no ģimenes izņēma pasi ar savu dzimtas uzvārdu, nomainot patēva uzvārdu — Rumpītis.

Pēc akadēmijas beigšanas jauno ekonomistu iesaucā dienēt padomju armijā. Pēc atgriešanās no dienesta G. Ulmanis sāka strādāt celtniecībā par ekonomistu, vēlāk — Rīgas Tramvaju un trolejbusu pārvaldē.

1971. gadā viņu iecēla par Rīgas pilsētas izpildkomitejas plānošanas komitejas priekšsēdētāja vietnieku, taču šajā darbā viņš pirmo reizi dabūja ciest sava uzvārda dēļ, jo pēc pāris mēnešiem G. Ulmani no šī amata atlaida. Ulmanis, kas bija tuvs radnieks «tam Ulmanim», LPSR galvaspilsētas izpildkomitejā nebija vēlams.

G. Ulmanis sāka strādāt sadzīves pakalpojumu sistēmā dažādos amatos, arī par Rīgas rajona sadzīves pakalpojumu kombināta direktoru. Nākamais Latvijas prezidents neilgu laiku strādāja par pasniedzēju Rīgas Politehniskajā institūtā, mācot celtniecības ekonomiku, kā arī P. Stučkas Latvijas Valsts universitātē, kur studentiem pasniedza tautsaimniecības plānošanu.

1991. gada 21. augustā, pēc vairāk nekā piecdesmit gadus ilgušās padomju okupācijas Latvijas valsts atguva savu neatkarību.

Sākās atjaunotās Latvijas Republikas jaunbūve. 1992. gadā G. Ulmani iecēla par Latvijas Bankas padomes locekli. Tai pašā gadā viņš iestājās atjaunotajā Latvijas Zemnieku savienībā. Tā bija otrā politiskā partija, kurai bija piederējis G. Ulmanis — trīs gadus iepriekš G. Ulmanis nolika PSRS kompartijas biedra karti, kompartijā viņš bija spiests iestāties militārā dienesta laikā padomju armijā.

1993. gada jūnijā 5. Saeimas vēlēšanās G. Ulmani ievēlēja parlamentā par deputātu no Latvijas Zemnieku savienības saraksta. Tā paša gada 7. jūlijā viņu ievēlēja par Latvijas prezidentu. 8. jūlijā G. Ulmanis kāpa Saeimas tribīnē, lai augstā nama deputātu un visas Latvijas tautas priekšā dotu prezidenta svinīgo solījumu.

G. Ulmaņa prezidentūras laikā liela uzmanība tika pievērsta ārpolitikai — Latvijas integrācijai starptautiskajās organizācijās, sadarbības veidošanai un nostiprināšanai gan ar Eiropas, gan ar citām valstīm. Viens no nozīmīgākajiem panākumiem viņa prezidentūras laikā ir noslēgtais Latvijas — Krievijas Federācijas līgums par Krievijas karaspēka izvešanu no Latvijas, pilsonības likuma pieņemšana, Latvijas uzņemšana Eiropas Padomē, kas bija mūsu valsts pieveikums uzņemšanai Eiropas Savienībā.

Valsts prezidents Guntis Ulmanis 1996. gadā pasludināja moratoriju nāves soda izpildei Latvijā un aicināja Latvijas likumdošanā ieviest nāves soda atcelšanu. Lielu uzmanību viņš pievērsis Latvijas vēstures izpēti un tās izskaidrošanas jautājumiem: 1998. gadā Valsts prezidents kopā ar Ministru prezidentu izveidoja speciālu vēsturnieku komisiju, kuras uzdevums ir detalizēti pētīt totalitāros režīmus un to radītās sekas mūsu valstī. Komisijas darba augļus var redzēt nu jau 28 izdotajos zinātnisko rakstu krājumos.

1996. gada 18. jūnijā Gunti Ulmani Saeima atkārtoti ievēlēja par Valsts prezidentu. Savukārt 1997. gada 4. decembrī Saeima izdarīja grozījumus Latvijas Republikas Satversmes 3. nodaļā — Latvijas Valsts prezidentu ievēl uz četriem gadiem (nevis uz trim, kā bija vecajā redakcijā), viena un tā pati persona nevar būt par Valsts prezidentu vairāk nekā astoņus gadus no vietas un par Valsts prezidentu nevar ievēlēt pilsoni ar dubultpilsonību.

G. Ulmaņa prezidenta pilnvaru laiks beidzās 1998. gada 8. jūlijā. Pēc savas prezidentūras beigšanās G. Ulmanis turpināja darboties politikā. 2010. gadā viņš kļuva par partiju apvienības «Par labu Latviju» priekšsēdētāju, no šīs partijas saraksta tika ievēlēts 10. Saeimā. G. Ulmanis aktīvi darbojas Rīgas hokeja kluba «Dinamo» vadībā.

Vaira Viķe-Freiberga

Amatā: 1999. gada 8. jūlijs —
2007. gada 7. jūlijs

Nākamā Latvijas Valsts prezidente dzimusi 1937. gada 1. decembrī Rīgā, taču 1941. gadā Latvijā ienākušais Otrais pasaules karš un vēlākā sarkanarmijas tuvošanās piespieda viņas ģimeni līdzīgi kā daudzus tūkstošus Latvijas pilsoņu doties bēgļu gaitās uz Rietumeiropu. V. Viķe-Freiberga pamatizglītību ieguva latviešu bēgļu skolā

Libekā Vācijā un franču skolā Kasablankā Marokā.

Vēlāk, pārcēlusies uz Kanādu, studējusi Toronto universitātē, 1958. gadā saņemot bakalaura grādu psiholoģijā, 1960. gadā — arī maģistra grādu šajā pašā zinātnē. 1965. gadā Makgila un Monreālas universitātē nākamā Latvijas prezidente ieguva zinātņu doktores grādu eksperimentālajā psiholoģijā. Šajā laikā viņa strādāja arī par spēņu valodas tulci un psiholoģi Toronto psihiatriskajā slimnīcā.

No 1965. gada V. Viķe-Freiberga bija psiholoģijas profesore Monreālas universitātē, pasniedza psihofarmakoloģiju, psiholingvistiku, zinātnes teoriju un eksperimentālo metodi. Šajā laikā viņa nodarbojās arī ar zinātnisko darbību — pētījumu temati psiholoģijā par atmiņas, valodas un prāta procesiem.

V. Viķe-Freiberga Kanādas latviešu sabiedrībā aktīvi darbojusies kopš 1957. gada kā jaunatnes audzinātāja un folkloras speciāliste, domātāja par latviskās identitātes un tautas izdzīvošanas jautājumiem. Folklorā un latvju dainas kļūst par vienu no V. Viķes-Freibergas interešu un izpētes objektiem. Šie pētījumi apkopoti astoņās grāmatās, kurām viņa ir autore vai līdzautore.

Jau kopš studiju laikiem V. Viķe-Freiberga bijusi nacionālu un starptautisku zinātnisku organizāciju vadošajos amatos — 1984. gadā viņa iecelta par Kanādas Zinātņu padomes locekli un vicepriekšsēdētāju, šajā amatā paliekot līdz 1989. gadam, bijusi NATO zinātniskās diskusiju programmas «Cilvēciskie faktori» Kanādas pārstāve un priekšsēdētāja Briselē. Aicināta kā Kanādas pārstāve — konsultante Brazīlijas parlamenta Satversmes reformas komisijā 1989. gadā. Bijusi arī Kanādas Psihologu

apvienības, Kanādas Sabiedrisko zinātņu apvienību federācijas, Kanādas Zinātņu akadēmijas franču valodas nozares un Baltu studiju apvienības prezidente. Vaira Viķe-Freiberga ir Kanādas Zinātņu akadēmijas īstenā locekle, bet kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas — arī Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenā locekle.

Monreālas universitātē V. Viķe-Freiberga strādāja līdz 1998. gadam, līdztekus darbojoties dažādos zinātniskos projektos. Jau pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas sākusi darbu pie Krišjāņa Barona Dainu skapja digitalizācijas un tā latviešu dainu tekstuālās informācijas izdošanas kompakt-diska formātā.

1998. gadā V. Viķe-Freiberga kļūst par Latvijas institūta direktori. Par mūsu valsti ārzemēs popularizējošās iestādes vadītāju viņa darbojās līdz nākamā gada vasaras sākumam, kad 1999. gada jūnijā virkne kultūras un zinātnes darbinieku atklātā vēstulē paziņo, ka vēlas Vairu Viķi-Freibergu redzēt Valsts prezidentes amatā. Pēc neveiksmīgās prezidenta vēlēšanu pirmās kārtas Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas, «Tēvzemei un Brīvībai»/LNNK un Tautas partijas izvirzīto V. Viķi-Freibergu 17. jūnijā ar 53 deputātu balsīm ievēlēja par Valsts prezidenti. 8. jūlijā Latvijas Republikas vēsturē pirmo reizi Valsts prezidenta svinīgo solījumu deva sieviete — par mūsu valsts galvu kļuva toreizējā Latvijas institūta direktore, zinātniece, eksperimentālās psiholoģijas doktore Vaira Viķe-Freiberga.

V. Viķe-Freiberga atradās amatā divus pilnvaru termiņus. Atjaunotās Latvijas Republikas laikā V. Viķe-Freiberga bija vispopulārākā no visiem valsts vadītājiem — viņas reitingi svārstījās no 70 līdz 85%. Viņas galvenās aktivitātes bija saistītas ar ārpolitiku — viņai bija liela loma Latvijas uzņemšanā Eiropas Savienībā un NATO 2004. gadā. Savukārt 2006. gadā Latvija, Lietuva un Igaunija izvirzīja V. Viķi-Freibergu Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsekretāra amatam, kurā gan viņa netika ievēlēta. Pēc otrā prezidentūras termiņa beigām V. Viķe-Freiberga aktīvi darbojas starptautiskajā politikā. Kopš 2013. gada viņa ir pasaules līderu alianses — «Madrīdes kluba» prezidente un Eiropas Padomes Ārlietu komisijas biedre, kā arī darbojas daudzās starptautiskajās sabiedriskajās organizācijās.

Turpinājums sekos.

Grāmata asu izjūtu cienītājiem

«Jāņa Rozes apgāds» sērijā «Vēju roze» laidis klajā grāmatu asu izjūtu un piedzīvojumu cienītājiem — ekstrēmā sporta lielmeistara, četru pasaules rekordu īpašnieka Fēliksa Baumgartnera dzīvesstāstu «Debesu iekarotājs. Mana dzīve brīvajā kritienā». Tajā slavenais izpletņlēcējs un *base jumping* speciālists stāsta par savu ceļu no automehāniķa mācekļa līdz lēcienam no stratosfēras. No vācu valodas grāmatu tulkojusi Inga Rozentāle.

Grāmatā plaši pazīstamais dēkainis dalās iespaidos par saviem slavenākajiem lēcieniem — no 452 metrus augstajiem Petronas Dvīņu torniem Malaizijā un no Jēzus statujas Riodežaneiro. Stāsta par lēcieni Mameta alā Horvātijā un daudziem citiem. 2012. gada 14. oktobrī tie vainagojās ar pasaules rekordu brīvajā kritienā — lēcieni no stratosfēras 39 kilometru augstumā, pārvarot skaņas barjeru.

Kas motivē Fēlikšu pieņemt aizvien jaunus izaicinājumus un pārvarēt grūtības? Kādas ir sajūtas, traucoties lejup uz Zemi ar ātrumu 1357 km/h? Kā fiziski un psiholoģiski sagatavoties neparedzamajam? Lasītāji kļūst par līdzdalībniekiem vienam no 21. gadsimta lielākajiem piedzīvojumiem, kura tiešraide piesaistīja miljoniem skatītāju uzmanību visā

pasaulē, turklāt šī misija sniedza ieguldījumu aeronautikas, fizikas un medicīnas pētījumos. Stāstījumu papildina fotogrāfijas un citas interesantas liecības par sportista dzīvi, treniņiem un iespaidīgākajiem lēcieniem.

Fēlikss Baumgartners (1969) dzimis Austrijā, Zolzburgā. Viņš uzsāka izpletņlēšanu 16 gadu vecumā un noslīpēja savu prasmi kā Austrijas militāro demonstrāciju un sacensību komandas loceklis, drīz vien kļūstot par izpletņlēšanas meistar. Vēlāk viņš pievērsās lēšanai ar izpletni no fiksētiem objektiem — klintīm, ēkām, tiltiem u. c. Vairāku pasaules rekordu īpašnieka un sporta balvu ieguvēja slavenākais veikums ir viņa lēcieni no stratosfēras, kas tika veikti «Red Bull Stratos» misijas ietvaros. Pēc sporta karjeras aktīvā posma Fēlikss Baumgartners turpina iekarot debesis — šobrīd kā meistarīgs helikoptera pilots.

Izdevumu latviešu valodā atbalstījis arī SIA «Aerodium».

Kā pārvarēt bailes neierastos apstākļos? «Drosme ir trenējama. Trakākie mērķi — sasniedzami,» apliecina Ingus Augstkalns, viens no Latvijas pieredzējušākajiem *base jumping* praktizētājiem.

Latviešu strēlnieku piemiņa Latvijā un trimdā

Klāvs Zariņš,

Latvijas Kara muzeja vēsturnieks.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

Ar vērienīgiem piemiņas pasākumiem 1. augustā atzīmējām latviešu strēlnieku bataljonu dibināšanas simtgadi. Strēlnieku un viņu piemiņas godināšanas aizsākumi meklējami jau Pirmā pasaules kara gados, taču pilnvērtīgs darbs sākās tikai pēc Latvijas Neatkarības kara un Latvijas valstiskuma nostiprināšanās. Latviešu strēlnieku piemiņu glabāja gan muzeji, gan arī karavīru biedrības, kurās bijušie karavīri atrada domubiedrus un dalījās pieredzētajā. Neskatoties uz dažāda rakstura sarežģījumiem, piemiņu un liecības par strēlnieku gaitām saglabāja arī pēc Otrā pasaules kara rietumvalstīs. Šo darbu veica paši strēlnieki un viņu bērni.

Kara muzejs

Latviešu strēlnieku bataljonu materiālo liecību un piemiņas saglabāšana aizsākās jau Pirmā pasaules kara gados, dažus mēnešus pirms Ziemassvētku kaujām, kad krievu armijas vadība atbalstīja Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejas priekšsēdētāja Jāņa Goldmaņa izteikto lūgumu par strēlnieku muzeja dibināšanu. Par muzeja dibināšanas dienu oficiāli kļuva 1916. gada 11. septembris. J. Goldmanis uzsaukumā rakstīja, ka «šis karš noslēdz vienu laikmetu mūsu vēsturē, un sākas cits», aicinot vākt un glabāt dokumentus, pierakstus, fotogrāfijas un priekšmetus par latviešu strēlnieku bataljoniem un pulkiem. 1916. gadā dibināto Latviešu strēlnieku pulku muzeju, kuru dēvēja arī par Latviešu kara muzeju, 1919. gada 15. septembrī oficiāli pārdēvēja par Latvijas Kara muzeju.

Par pirmo Latviešu strēlnieku pulku muzeja pārzini iecēla Kārli Straubergu, kurš dienēja 8. Valmieras latviešu strēlnieku pulkā un muzeja izveides nepieciešamību vēlāk raksturoja atmiņās:

«Drīzi pēc latviešu strēlnieku bataljonu un pulku nodibināšanas bij radusies un nobriedusi doma par Kara muzeja vajadzību pie tiem, kas lai uzņemtu sevī materiālus attiecībā uz viņu dzīvi un gaitām, kā arī radītu un uzglabātu atmiņā šo laikmetu, ar kuru neapšaubāmi saistīts cēls ideālisms, uz ārieni mazāk, bet strēlnieku psiholoģijā skaidri nojaušama doma par cīņu dzimtenes dēļ, dzimtā zemē (...)»

Muzejs atradās Bēglu apgādāšanas komisijas telpās Rīgā, Tērbatas ielā 1/3, un jau no 1917. gada janvāra tajā strādāja vairāki darbinieki. Muzeja krājums auga strauji, 1917. gada vasarā pārsniedzot 3000 priekšmetu. Taču muzeja veidošana bija sarežģīts process, un bieži nācās saskarties pat ar pretestību no armijas vadības puses. K. Straubergs atmiņās apraksta muzeja krājuma komplektēšanu:

«Darbība drīz tapa intensīva; vēl izdevās pievākt, izsūtīt ekspedīcijas, daudz ko no ieņemtām Ložmetēju kalna pozīcijām un vēl vairāk ar dāvinājumiem. Bij domas par Kara muzeja izveidošanu par tādu, kur saplūst materiāli no visiem pulkiem automātiski, t.i., viņā ienāktu pēc iespējas visas iegūtās trofejas un materiāli, bet no tā bij drīzi jāatsakās, jo izcēlās nesaskaņas šajā ziņā ar armijas štābu gandrīz jau pirmajā mēnesī. Lai veicinātu dāvinājumu ieplūšanu Kara muzejā, tika izsūtīti attiecīgi uzsaukumi pa pulkiem un dāvinātāju vārdi kvitēti laikrakstos. Tam bija sava labā un sava ļaunā puse, jo, cik pieauga dāvinātāju skaits, tik jo uzmanīgāki tapa kā armijas pavēlniecība, tā sevišķi armijas kontrizlūkošanas nodaļa. Pēdējā sāka interesēties par krājumiem, sevišķi par vācu dokumentiem un vēstulēm (...). Noliedza sūtīt pulkiem trofejas uz muzeju, bet gan deva priekšrakstu tos nodot armijas štābam; virsniekiem

un kareivjiem, kuru vārdi bij parādījušies atklātībā dāvinātāju sarakstos, tika piedraudēts. Virspavēlnieka štāba atļauto Kara muzeju represijas gan nekā, bet uz priekšu vajadzēja strādāt klusībā, lai gan dāvinājumi nebeidzās.»

Līdz ar Rīgas krišanu vācu rokās 1917. gada septembra pirmajās dienās, muzejs tika evakuēts. Tas pilnvērtīgi darbu atsāka tikai 1919. gadā, nu jau ar Latvijas Kara muzeja nosaukumu Pulvertornī, eksponējot liecības ne tikai par latviešu strēlnieku gaitām, bet arī par Latvijas Neatkarības karu un senākām militārās vēstures norisēm.

Jāatzīmē, ka līdzās Latvijas Kara muzejam, starpkaru periodā Latvijā darbojās arī Nāves salas muzejs, kurā apmeklētāji varēja iepazīties ar 2. Rīgas un 3. Kurzemes latviešu strēlnieku bataljonu cīņām nelielajā pussalā. Ekspozīciju iekārtoja tā laika Kara muzeja pārzinis Alfrēds Dzenis un par Nāves salas muzeja pārzini iecēla Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri Jāni Reingoldu. Muzejs pastāvēja līdz 1965. gadam.

Latviešu veco strēlnieku biedrība

Liecības par strēlniekiem un viņu kaujām glabāja ne tikai muzeji, bet arī biedrības. Viena no lielākajām un nozīmīgākajām karavīru organizācijām, kura rūpējās par strēlnieku cīņas vietu kopšanu un piemiņas glabāšanu, bija 1923. gadā dibinātā Latviešu

Generālis Andrejs Auzāns uzrunā strēlnieku pulku pārstāvjus — Ziemassvētku kauju piemiņas pasākuma dalībniekus — pie ieejas Kara muzejā. Rīga, 1930. gada 6. janvāris.

vecu strēlnieku biedrība. Biedrība apvienoja karavīrus, kuri bija dienējuši latviešu strēlnieku bataljonos un pulkos līdz 1917. gada oktobrim. Pakāpeniski tā izauga par ievērojamu bijušo karavīru organizāciju, kuras biedru skaits 1938. gadā sasniedza 3170, bet tās nodaļas darbojās visā Latvijā — Rīgā, Aizputē, Aucē, Bauskā, Daugavpilī, Dobelē, Dundagā, Gulbenē, Jelgavā, Kandavā, Kuldīgā, Ķemerose, Liepājā, Raunā, Saldū, Slokā, Talsos, Tukumā, Valmierā un Ventspilī. Katrai nodaļai bija savs karogs, kuru pamatā izmantoja svinīgos pasākumos.

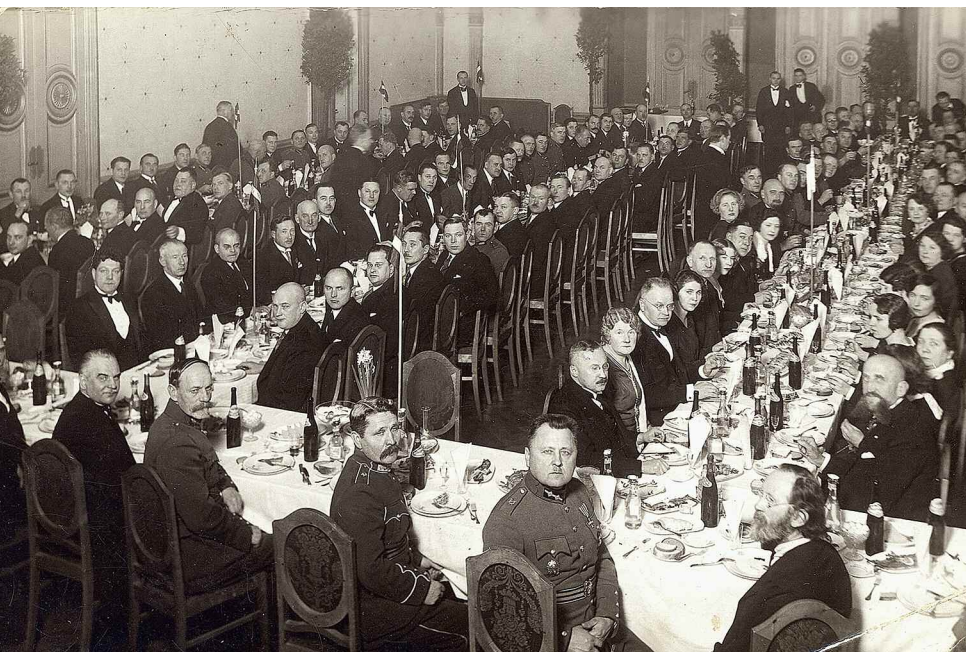
un cīņām plaši referēja arī bijušie strēlnieki un viņu virsnieki, uzstājoties skolās, dažādās organizācijās un pat radio.

Biedrība organizēja arī ekskursijas uz bijušajām latviešu strēlnieku kauju vietām. Izbraucieni guva lielu atsaucību, un tajos piedalījās strēlnieki, skolēni, studenti, Latvijas armijas karavīri un citi interesenti. Biedrības ekskursijās bija iespējas ne tikai apmeklēt slavenās kauju vietas, bet arī noklausīties referātus un pašu kauju dalībnieku stāstījumu par pieredzēto. Latviešu vecu strēlnieku biedrības centrālās valdes

«Nāves salā». Gājienu ceļā apsveica «Nāves salas» kapsētas zvana skaņas, tādējādi ievadot svinīgā brīža sākumu. (...) Uz svinībām pusķotās liellaivās — līdzīgi senajiem vikiniem — ieradās no Salaspils arī 4. Valmieras kājnieku pulks ar komandieri pulkvedi Kļaviņu — bijušo «Nāves salas» cīnītāju — priekšgalā. Varoņu piemiņu cildināja Rīgas pilsētas galva Krieviņš, nolikdams uz pieminēkļa pakāpēm vainagu kā atzinības zīmi strēlniekiem par Rīgas vārtu sargāšanu lielajā karā. Pulkvedis Kļaviņš attēloja «Nāves salā» notikušās cīņas, apgaismodams strēlnieku vēsturisko nozīmi. Aizkustinoša bija saliešu jaunās paaudzes rosība. Šī jaunatne bija ievijusi milzīgā pieminēkļa stāvu ozola lapu vītņēs. Tāpat pašrocīgi darinājusi nelielu akmens pieminēkli vietējos kapos apbedītam, nezināmam strēlnieku pulku karavīram. Tādu pašu sirsnību nācās novērot no «Nāves salas» sabiedriskām organizācijām, kuras ar kopēju krāšņu vainagu ar zīmīgu uzrakstu godināja viņu laukos kritušo varoņu piemiņu. Svētceļojums izpelnījās jūsmīgas, cildinošas atsauksmes visā galvaspilsētas presē un sabiedrībā.»

Tikpat pacilājoši aprakstīts brauciens uz Tīrelpurvu, uzsverot, ka «svētceļojums uz Ložmetējkalnu katru gadu paliek jo mīļāks plašākām tautas masām, tā pēdējā bija tik plašs dalībnieku skaits, ka biedrības rīcībā esošie tvaikoņi vairāk nespēja uzņemt [cilvēkus]».

Īpaši svarīgs biedrības darbības aspekts bija latviešu strēlnieku vēstures avotu (dokumentu, fotogrāfiju, atmiņu) apzināšana un

Latviešu vecu strēlnieku biedrības rīkotā svētku mielasta dalībnieki Virsnieku klubā. Rīga, 1938. gada 6. janvāris.

Latviešu vecu strēlnieku biedrība ieguldīja daudz pūļu, lai cīnītos par bijušo strēlnieku mantiskā stāvokļa uzlabošanu, tos atbalstot arī finansiāli. Biedrība iestājās par strēlnieku — kara invalidu pensiju paaugstināšanu un pielīdzināšanu Latvijas armijā dienējušajiem karavīriem, dažādu priekšrocību iegūšanu strēlniekiem darba tirgū, kā arī finansiāli atbalstīja strēlnieku tuviniekus, ja tas bija nepieciešams. Taču īpaša nozīme biedrībai bija strēlnieku piemiņas iemūžināšanā un vēstures popularizēšanā, organizējot dažādus pasākumus, ekskursijas uz piemiņas vietām, regulāri izdodot strēlniekiem veltītus žurnālus. Nozīmīgs notikums bija ikgadējais piemiņas pasākums Ziemassvētku kaujās kritušajiem latviešu strēlniekiem, kuru biedrība pirmo reizi organizēja 1924. gada 5. — 6. janvārī. Atceres ietvaros Rīgas Brāļu kapos iededza svēto uguni, notika dievkalpojums un nākamajā rītā, iepriekš pulcējoties pie Kara muzeja, svinīgs gājienš caur Rīgai uz Brāļu kapiem. Vakara sekoja mielasts un svētku koncerts. Šajās dienās par latviešu strēlnieku vēsturi

Gājienš uz Ložmetējkalnu. 1932. gada jūlijs.

apskatā par 1930. gadu aprakstīts izbrauciens uz Nāves salu:

«22. jūnijā, Varoņu piemiņas dienā, biedrība izbrauca svētceļojumā uz «Nāves salu». Svētceļotāju pulks bija sevišķi kupls. Rīdzeniekus Ikšķiles stacijā sagaidīja Daugavas piekrastes un apkārtnes iedzīvotāji, lai kopējā gājienā dotos uz pieminēkli

publicēšana. Biedrības ietvaros darbojās speciāla Vēstures rakstīšanas komisija. Neno-gurstošā darbā izdevās atgūt daļu no strēlnieku pulku dokumentiem, kuri glabājās Padomju Savienības arhīvos, t.sk. bataljonu un pulku kaujas žurnālus, kuri ir joprojām nozīmīgi avoti strēlnieku vēstures pētniekiem.

Turpinājums 30. lpp.

Sākums 28. un 29. lpp.

Tāpat biedrība regulāri publicēja uzsaukumus, aicinot gan bijušos karavīrus, gan civilpersonas, kuru rīcībā bija strēlnieku vēstures liecības, par to ziņot. Darbs vainagojās ar rakstu krājuma «Latviešu strēlnieki» izdošanu — kopumā 34 burtnīcās, kurās publicēja strēlnieku atmiņas, viņu komandieru un laikabiedru rakstus, kaujas žurnālus, fotogrāfijas un citas svarīgas strēlnieku vēstures liecības.

Latviešu strēlnieku piemiņa trimdā

Pēc Latvijas valstiskās neatkarības zaudēšanas un Otrā pasaules kara vairāki simti bijušo latviešu strēlnieku, bēgot no Sarkanās armijas, nonāca rietumvalstīs — ASV, Austrālijā, Kanādā un citur, kur tie turpināja strēlnieku cīņu piemiņas tradīcijas. Daudziem tā bija vienīgā saikne ar Dzimteni.

Latviešu strēlnieku piemiņa trimdā aizsākās jau pirmajos pēckara gados bēgļu nometnēs Vācijā, kur bija nonākuši daudzi bijušie latviešu strēlnieki. Tika organizēti piemiņas pasākumi Ziemassvētku kaujām 1946. gada janvārī. Tāpat gadu vēlāk izdeva rakstu krājumu «Zvaigžņu pulku atmirdza», kuram ievadu uzrakstīja J. Goldmanis:

«Visi emigrācijā esošie latvieši pierādījuši dziļu laikmeta izpratni, parādot visai pasaulei, ka tie arī tagad, svešumā klistot, svētīdami paceļ rokas par tiem pašiem mērķiem, kuru dēļ latviešu strēlnieks gāja kopējā cīņā plecu pie pleca ar angļu, amerikāņu un franču karavīru. Šis paceltās rokas rāda mūsu varenajiem sabiedrotajiem uzvarētājiem mūsu ilgas pēc tās zvaigznes, kura iznirusi no dzelmju pusnaktīm ar vārdu Latvija. Tas atgādina tiem, ka tur, Baltijas jūras malā, ir zeme, kura piesūkusies ar latviešu asinīm viņu un mūsu kopējās uzvaras labad, un ka šis asins balss dienu un nakti sauktin sauc, lai visa pasaule un visi mūži to dzirdētu, ka šai tautai ir jāatgriežas atpakaļ savā brīvajā, baltajā Latvijā.» J. Goldmana ievadvārds atspoguļoja laikmeta realitāti un latviešu emigrācijas politiskos centienus.

Turpmākajos gadu desmitos par trimdā esošo latviešu strēlnieku nozīmīgāko centru kļuva ASV. Bijušais 4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulka virsnieks un publicists Edvīns Mednis 1956. gadā dibināja «Latviešu strēlnieku globālo organizāciju», kuras galvenā mītnes vieta bija Ņujorka. Organizācija ne tikai izdeva žurnālu «Strēlnieks», bet ar tās atbalstu tika nodibinātas bijušo strēlnieku kopas vairākās ASV pilsētās — Čikāgā, Miņeapolē, Klīvlendā, Detroitā, Nebraskā, Bostonā, Baltimorā un citur. Līdzīgas aktivitātes 20. gs. 60. gados tika izvērstas arī Austrālijā

Klīvlendas latviešu veco strēlnieku kopas dalībnieku un viņu ģimenes locekļu izbraukums zaļumos. ASV, 1954. gada jūlijs.

Latviešu strēlnieku dēli Oļģerts Kubuliņš (no kreisās) un Viktors Zemesarājs pie Klīvlendas latviešu veco strēlnieku kopas karoga pirms karoga nosūtīšanas uz Latviju. ASV, 2001. gadā.

un Kanādā, kur darbojās vairākas bijušo latviešu strēlnieku kopas, apvienojot ne tikai pašus strēlniekus, bet arī viņu bērnus un radus.

Trimdas veco latviešu strēlnieku organizācijas turpināja starptaru Latvijā iesākt, veidojot publikācijas un godinot kritušos strēlniekus dažādos atceres pasākumos. Taču tam klāt nāca vēl rīcība neatkarīgas un brīvas Latvijas labā. Tas atspoguļojas arī trimdā izdotajās veco strēlnieku publikācijās, kurās nozīmīga vieta atvēlēta Latvijas valstiskuma jautājumiem. Atbalsts izpaudās arī praktiskā rīcībā, piemēram, sūtīt vēstules senatoriem vai piedaloties Baltijas neatkarības atbalsta mītiņos. Bijušais 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona virsnieks Pēteris Dardžāns, kas 1967. gadā pēc Edvīna Medņa nāves pārņēma Ņujorkas organizācijas vadību, savu publicēto atmiņu noslēgumā uzsvēra nepieciešamību neaizmirst par savu tautu un Latviju, arī esot svešumā:

«Ar visiem iespējamajiem līdzekļiem mums jāsaglabā savas tautas identitāte, ar visiem iespējamajiem līdzekļiem mums jāatbalsta mūsu tauta dzimtenē, cik katrs to varam kā garīgā, tā arī materiālā plāksnē. Mūsu palīdzība, mūsu līdzjušana tai palīdzēs vieglāk pārdzīvot vistumšākās dienas. Latviešu tautas stāvoklis ir šobrīd daudzārt apdraudētāks, nekā tas bija caru vajāšanas un muižnieku apspiešanas laikos. Šeit savai darbībai liksim pamatā ideju: kalpot savai tautai, savai zemei. Jautāsim sev: Vai mans darbs palīdz manai tautai, manai zemei? Mēs neviens neesam tik nespēcīgs, ka nevarētu kādu mazumiņu pievienot tam tiltam, kas mūs vieno ar mūsu tautu.» Latviešu strēlnieku trimdas organizācijas turpināja savu darbu līdz pat 20. gs. 80. gadu vidum, kad pakāpeniski, pašiem strēlniekiem aizējot mūžībā, tās pārtrauca savu darbību. **TS**

Uz Pasaules jumta. Tibeta

Edmunds Vītols,

NBS rezerves kapteinis.

Foto — no autora personiskā arhīva.

*Sākums 2014. gada novembra
un šā gada iepriekšējos numuros.*

Kad no šodienas garās pastaigas atgriezās mani istabas biedri, tie tik tikko vilka kājas, jo ceļa posms bija sarežģīts, ar stāviem kāpumiem un kritumiem, lavierējot pa šauru kalnu taku, kura daudzviet bijusi nobrukumu nopostīta. Arī tas, ka, sasniedzot iecerēto piectūkstoš metru atzīmi, visiem bija jūtama pārslodze un galvas reibonis, atstāja savu ietekmi uz manu ceļabiedru fizisko pašsajūtu. Ienākuši mūsu istabā, tie pēdējiem spēkiem novilkta mugursomas un virsjakas, iegāzās savās guļvietās un pusmiegā, pusnomodā murmināja kaut ko par lielo nogurumu un nespēku. Viņu gaudulīgo noskaņojumu kā vēja brāzma aizdzina manis paustā ziņā, ka viens džips ar četriem indiešiem, diviem pavadoniem un mūsu grupai paredzētajiem skābekļa baloniem devies forsētā pārbraucienā uz Nepālas pusi. Aksels gultā uzreiz pieslējās sēdus un, izmisuma pilnu skatienu pavērsis uz mums visiem, izdvesa: «Kā tad mēs kāpsim bez skābekļa balonu rezerves!? Kas notiks, ja mums trūks skābekļa Dolmas pārejā, piecarpus kilometru augstumā?! Kā tā varēja atdot visus balonus indiešiem?!» Aksels un Prozols saskatījās, tad paraustīja plecus, pauzot, ka jāpieņem situācija tāda, kāda tā ir. Es gan bildu, ka indieši, kas tiek transportēti uz Nepālas pierobežu, jau tagad ir nāves briesmās un viņu dzīvības ir atkarīgas no tā, cik ātri viņi saņiegs zemāku vietu, ka mūsu grupas skābekļa baloni ir vienīgais glābiņš, ja plaušu vai smadzeņu tūska tos pārsteigs ceļā. Teicu, ka mums pašreiz viss ir normāli, nevienam nekādu kritisku veselības problēmu nav. Taču neviens manis teikto nekommentēja.

Kad sāka krēslot, izgāju no ēkas, lai pāraudzītos, kas notiek uz ielas Darčenā. Te bija gaisotne kā kara lauka nometnē, visapkārt teltis, dūmu vērpētes no mazajām krāsnīnām, kuras kurināja gan būdās, gan teltīs, un dūmu izvades caurules bija izbāztas pa spraugām ne augstāk kā divus metrus virs zemes. Te bija no dažādām pusēm sabraukušas svētceļnieku grupas un grupiņas, tibetiešu ģimenes no attāliem reģioniem, kas bija ieradušās, pārvarot garo ceļu pajūgos, rietumnieki un indieši. Visi rosījās, gatavojoties Kailasa parikarmai. Citi jau posās

prom pēc veiksmīgi paveiktās Kailasa kalna koras. Tieši šādus cilvēkus es gribēju sastapt, lai ieskatītos acīs viņiem, kuri jau bija paveikuši to, kas bija arī mūsu mērķis. Pamanīju divus kalsnus neliela auguma vīreļus, kas bija gērbušies spilgtas krāsu gammās drēbēs, iedegušām, krunkainām sejām. Lauzītā angļu valodā ar izteiktu franču akcentu viņi kaut ko skaidroja kādam tibetietim. Es franciski neprotu, bet jutu, ka tie divi bija istie, kas jāuzrunā, un — nekļūdijs. Sasveicinājos un, negaidot viņu reakciju, teicu, ka

kas jau ir koras pusceļā, rīta pusē virzās lēni, gaidīdami, lai tie, kas sāk kāpienu visagrāk, iemin taku biežajā sniegā. Parasti pirmie ir tibetieši, jo viņi aizvērtām acīm zinot taku apkārt Kailasam. Franči stāstīja, ka, uzspīdot saulei, sniegs un ledus, kas naktīs sasniedzis un sasaldējis kalnu upes, dienā strauji kūst, ka jāuzmanās no saules apdeguma, kas plaucē ne tikai tiešo staru ietekmē, bet arī atspīdot pret sniegu. Tas man bija jaunums, jo pirmo reizi redzēju, ka cilvēkiem apdeguši roku apakšdelmi, saules stariem

Skats uz ieleju, kur sākas ceļš.

esmu nupat ieradies, lai rīt no rīta dotos parikarmā, ka būšu pateicīgs, ja viņi sniegs kādu komentāru vai ieteikumu par to, kā ir tur — augšā. Abi francūži izradījās ļoti atsaucīgi un sirsnīgi, labprāt iesaistījās sarunā ar mani. Tuvumā ieraudzīju, ka brūnās sejas ir saulē nocepinātas, vietām pārklātas ar krevelēm, ka lūpas abiem ir saspīlējušas un āda lobās no deguna un ausīm. Abi franči stāstīja, ka esot šeit jau kādu laiku un ar divu dienu atpūtas pauzēm apgājuši apkārt Kailasa kalnam jau trīs reizes. Abi esot iecerējuši kopumā veikt vienpadsmit gājienus apkārt kalnam, kā to dara tibetieši. Biju pārsteigts par tādu apņēmību. No trešā kāpiena atgriezušies tikai šodien pusdienlaikā. Vaicāju, vai Dolma La pāreja nav aizsnigusi, vai takas augstāk par pieciem tūkstošiem metru ir caurejamas. Franči atbildēja apstiprinoši. Teica, ka svētceļnieki,

atspīdot pret sniegu. Arī kakls, zods un nāsis abiem frančiem bija apsvīlušies no apakšas. Protams, spēcīgas saules brilles ir obligātas šādos ekstremālos apstākļos, jo žilbināšā gaisma, kas nāk no saules un tai atspīdot pret sniegu, augstkalnu vidē var nopietni apdraudēt redzi. Noskaidroju, ka jaكي nastas un cilvēkus var transportēt tikai pirmās dienas maršrutā, līdz Dirapukas nometnei, jo tālāk šādos laika apstākļos dzīvnieki nevarot iet, taka ir šaura, aizsalusi, aizsnigusi un slidena. Daudzi svētceļnieki ejot tikai ceļa posmu no Darčenā līdz Dirapukai un tad griežas atpakaļ. Pēc franču teiktā, lielākā daļa no indiešu svētceļniekiem veicot tikai vienas dienas garu kāpienu un tad dodas atpakaļ, jo grūti panesot augstkalnu apstākļus, retināto gaisu un aukstumu, kas valda augšā, tiklīdz saule noriet.

Turpinājums 32. un 33. lpp.

Sākums 31. lpp.

Kopumā abi franči runāja jautrā intonācijā, optimistiski ieskicējot man galvenās nianšes, kuras jāņem vērā parikarmas laikā. Šīs sarunas ietekmē jutos kā padzēries no enerģijas avota un jau iztēlojos sevi kalnu pārejas virsotnē. Pateicies frančiem par sarunu, apgarots devos atpakaļ pie saviem ceļabiedriem.

Vakariņas noritēja diezgan nospīestā gaisotnē, jo visi grupas dalībnieki bija uz zinājuši, ka esam palikuši par četriem ceļotājiem un diviem palīgiem mazāk. Ēda klusējot, reizēm paskatoties uz pārējiem grupas biedriem, taču tā vien likās, katrs piedomā par to, ka jebkurā brīdī kāds no mums arī var nokļūt neapskaužamā situācijā, kad nāves ēna parādās pār plecu. Pessimistisku noskaņojumu ceļabiedros raisīja tas, ka mediķu mūsu vidū vairs nebija un nebija arī neviena skābekļa balona. Šo kopējās nospīestības un jaušamās neziņas gaisotni nolēma izmantot mūsu grupas pavadoņu līderis, kurš bija galvenais atbildīgais par visiem organizatoriskajiem pasākumiem un komandēja šoferus, pavārus un pavadoņus. Skarbā sarunā viņš par katru cenu centās iespaidot grupu, apgalvojot, ka ceļš esot bīstams, ka viņš nevarot uzņemties atbildību tik sarežģītos laika apstākļos, ka dažiem grupas biedriem cienijamais vecums un fiziskā sagatavotība var izrādīties par nepārvaramu šķērslī iecerētā kāpiena realizēšanai, ka Dolma La pāreja nav izejama, ka nevar izmantot jakus kravas un cilvēku transportēšanai, ka uznāks sniegs un vējš, tāpēc nevarot doties parikarmā apkārt Kailasam. Redzot, ka uz mūsu klusējošās, šķietami paklausīgās grupas fona tibetiešu līdera runa uzņem apgriezienus, es piecēlos un aprāvu «mūsu bēdīgā likteņa» spilgto izklāstu un ātri atvēsināju brašo runas vīru, kurš jau sāka izbaudīt savas efektīgās runas uzvaru. Pēc brīža izrādījās, ka gan vācieši, gan indieši, gan japāņi un krievi man pilnībā piekrit, taču neesot sadūšojušies iebilst, jo nespētu formulēt savu viedokli gidam saprotamā angļu valodas versijā. Jā, es viņu noliku pie vietas, lietojot visiem saprotamu itin skarbu angļu valodas slengu, kuru biju labi apguvis dienesta laikā NBS, būdams apmācībās kopā ar ārzemju kolēģiem no NATO valstīm. Es ar viņu runāju kā armijas virsnieks ar padoto, kurš nav izpildījis vai izpratis pavēli. Tas nostrādāja tā, ka pēc manas runas iestājās kapa klusums, un visi saprata, ka mēs rīt dodamies ceļā, kā iecerēts. Pavadoņu līderis piekritoši kratīja galvu un neskatījās man acīs, jo izteicu spēcīgus argumentus, neaizmirstot piebilst, ka esmu lieliski informēts par pašreizējo stāvokli

kalnu trasē un personīgi runājis ar svētceļniekiem, kas vēl šorīt nākuši no kalna.

Tūlīt pat pie vakariņu galda, lai novestu sarunu līdz detalizētam iznākumam, visu klātbūtnē katram grupas dalībniekam pārprasīju, vai viņš apzinās grūtību pakāpi un ir gatavs doties parikarmā apkārt Kailasam. Protams, tika ņemti vērā un šajos nosacījumos iekļauti sarežģītie un neparedzamie laika apstākļi. Tas, ka iepriekš paredzētie pieci vai seši jaki mums nenesīs mantas, ūdeni un provīziju, palika uz pašu pleciem, un tiem, kuri plānoja grūtākos kāpiena posmus veikt jaka mugurā, nu būs jāiet pašiem. Savukārt jāsarunā nesēji tiem, kuri nespēs savas mugursomas nest paši, utt. Ņemot vērā visu minēto, vienojāmies, ka nākamajā rītā parikarmā dosies divi japāņi Hiroši un Juka, divi vācieši — Rudigers un Aksels, nepālietis Prozols, krievs Viktors, trīs indieši un viens latvietis. Mans džipa biedrs Deivs bija apņēmības pilns doties ceļā, bet viņa sieva paliks Darčenā un gaidīs viņu atgriežamies. Krieviete Ļena arī nolēma palikt Darčenā kopā ar saviem hinduistiem, bet viņas brālis Viktors dosies ceļā. Kāda apņēmīga indiešu sieviete no mūsu grupas, kurai jau bija pāri piecdesmit, paziņoja, ka dosies ceļā. Vienojāmies, ka pārtika, ko ņemsim līdzī, būs minimālās devās un pieticīga, ka rītvakar, kad sasniegsim Dirapukas nometni, tie, kuri jutīs, ka nespēj turpināt ceļu, varēs atgriezties un neturpināt kāpienu vēl divas dienas. Tiem, kas ceļu turpinās, parīt būs visatbildīgākais un smagākais ceļa posms, kad agrā rītausmā būs jākāpj apmēram trīs četras stundas uz Dolma La pāreju, kas ir 5650 metru augstumā. To klāj bieža sniega kārtā, un neviens nevar prognozēt, vai naktī nesasnigs vēl vairāk. Kāpiens no Dolma La pārejas būs stāvs un bīstams, jo taka ir slidena, ar ledu un dubļiem. Pēc Dolma La pārejas šķērsošanas līdz saulrietam būs jāsasniedz nometne, līdz kurai jāiet teju divdesmit kilometru. Trešajā dienā ceļš būs vieglāks, jo taka vedīs lejup.

Vienojāmies, ka parikarmā jāņem līdzī tikai pašas nepieciešamākās lietas, nekā lieka, tikai dzeramo ūdeni katrs var ņemt tik, cik apņemas nest pats. Vienojāmies, ka mūsu pavadoņus — septiņus nesējus — trīs dienu kāpiena laikā vadīs tibetietis, kas kaut cik runā angļiski un izskatās tīri sakarīgs atšķirībā no nupat sakāvi cietuša līdera, kurš nemaz neupos sev uzticēto grupu pavadīt Kailasa koras laikā.

Kad mūsu ieilgušais vakariņu pasākums bija galā, likās, ne tikai es, bet arī visi pārējie sajuta lielu atslābumu un mieru. Lai arī saguruši, bet ar apņēmībā starojošu skatienu visi devās uz savām guļas vietām, lai rīt sāktu svētceļojuma atbildīgāko posmu.

Kopumā mans noskaņojums bija labs, priecājos, ka tas brīdis bija tik tuvu, ka rīt parikarma būs sākusies, kaut gan tā aizsākās jau pirms iepriekšējā brauciena uz Nepālu, vēl Ziemeļindijas Himalajos, kad pirmo reizi sajutu Himalaju burvību un apzinājos, ka gaidāms kaut kas ļoti nozīmīgs, vitāli svarīgs, kas mainīs visu manu dzīvi.

No dziļā miega mani izrāva skaļa zvaniņu džinkstoņa, jo aiz loga garām ēkai, kurā bijām izmitināti, gāja liels jaku bars un simtiem zvaniņu džinkstēja vienlaikus. Rīts bija apmācies, pūta stiprs auksts vējš, pa Darčenas šaurajām ieliņām dzenot putekļu vērpētes, kas sajuka ar krītošām sniega pārslām. Es jutos pacilātā garastāvoklī un tūdaļ cēlos, lai sašķīrotu līdzī ņemamās mantas un tās, kuras atstāsim Darčenā. Visas atstājamās lietas tika noglabātas mūsu kravas mašīnā. Ieturējuši pieticīgas, bet siltas brokastis, atkal gaidījām, kamēr mūsu grupas krievi un viņus pavadošie indieši pabeigs rīta pudžu, bez kuras ceļā nemaz nevarot doties.

Svētceļnieki koras sākumā.

Vējainais rīts Darčenā.

No Darčenas visi svētceļnieki, kas dodas parikarmā apkārt Kailasa kalnam, virzās uz nosacīto starta vietu — Čagcelkangu, kur līdzena laukuma vidū debesis tiecas karoga kārts, pie kuras svētceļnieki piesien savus

Es atbildēju ar budistu mūka reiz teikto frāzi:

«Nesteidzies, tev priekšā ir Mūžība.»

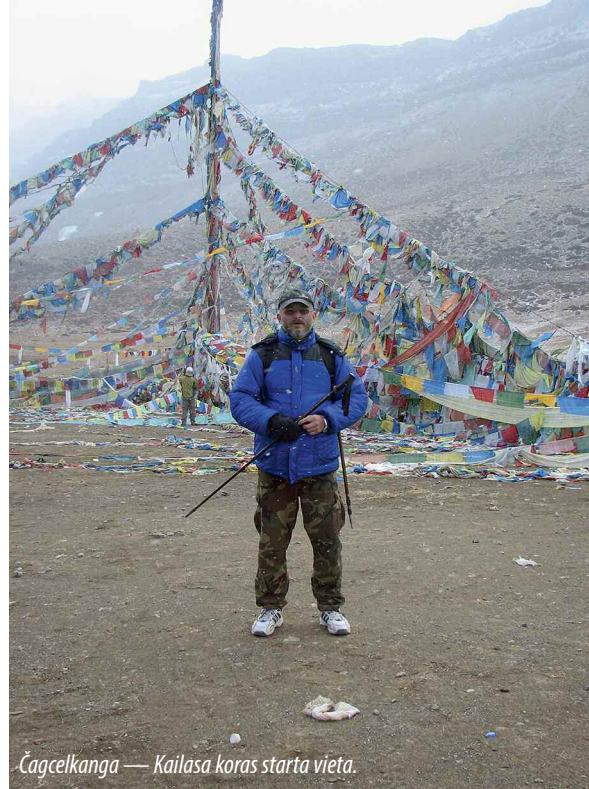
Deiva sieva sirsnīgi pasmaidīja un ar vienu roku paņēma mani aiz apakšdelma, sakot: «Tieši tā... nesteidzies.»

līdzpaņemtos budistu lūgšanu karodziņus, tādējādi apliecinot, ka viņi uzsāk svēto ceļu apkārt Kailasa kalnam ar pazemību un tīrām domām. Visapkārt ļaudis skandēja neizmērojamo telpas un Visuma skaņu «Om mani padme hum». Kāds klusiņām, kāds skaļi, bet bija redzams, ka ļaudis — gan tibetieši, gan indieši, gan rietumnieki — pārslēgušies tādā kā citā uztveres režīmā, vairs nesarunājās savā starpā, neapspriedās, bet katrs savā iekšējā pasaulē bija noskaņojies uz ceļu, kas ejams, uz tikšanos ar sakrālo vidi, kuras centrā ir Kailasa kalns. Dzirdēju, kā indieši skaitīja mantru «Om namo Šivaija». Tie bija ieradušies no Indijas attālākajiem

siltajās drēbēs, uzvilkuši galvā pūkainu ausaini un rokās cimdus. Bija arī nesēji jeb šerpas — vietējie tibetieši, kas iztiekt tikai no tā, ko nopelna, nesot svētceļnieku grupām mantas un pārtiku. Viņi bija uzkrāmējuši mugurā lielus, piebāztus maisus, kuru stabilizējošā saite tiek nostiprināta šerpam uz pieres, tādējādi nastas smagums gulstas uz trim punktiem — abiem pleciem un uz pieres. Tibetieši ir maziņi augumā, tāpēc dažam labam nesamā krava šķita tikpat liela kā viņš pats. Bija arī daudz tibetiešu svētceļnieku no visas Tibetas. Darčenā es redzēju tibetiešu ģimenes ar pusaugu un arī pavisam maziem bērniem, bet šeit bērnu nebija, jo ceļš ir bīstams un ne visi to spēs veikt. Redzēju vairākas tibetiešu sievietes, kurām bija biezs jaka ādas priekšauts un ap ceļiem apsietas ādas saites, arī uz rokām līdz apakšdelmiem — ādas apsēji. Šie svētceļnieki visu parikarmas maršrutu (53 km) veic ar kjančagiem — visā augumā noguļas uz zemes, izstiepj taisnas rokas priekšā, tad pieceļas, paklanās un atkal guļas zemē solīti uz priekšu no vietas, kur zemei pieskārs viņu izstiepto roku pirksti iepriekšējā reizē. Tā viņi virzās apkārt kalnam pāri visiem slapjajiem takas posmiem, pāri dubļiem un putekļiem, pāri akmeņainiem laukiem, pāri sniegam un ledum. Tiesa, vēlāk es redzēju, ka tas fiziski nav izdarāms maršruta divos posmos — kāpjot pa šauru sniegoto taku augšup uz Dolma La pāreju un lejā no tās otrā pusē. Šos posmus tibetieši iet kā visi pārējie.

Mūsu grupas krievam Viktoram līdz Dirapukas nometnei līdzī dosies arī Ļena un viens no indiešu priesteriem šivaītiem. Bija ļoti aizkustinoši redzēt, ka sirmo indiešu vīru Deivu bija atnākusi pavadīt viņa sieva, kas mirka asarās un, iekērusies vīra rokā, glaudās ar vaigu pie tās. Man tas asociējās ar atvadām, kad vīrus pavada aizejam karā. Deiva skatiens bija stingrs un noteikts, vērstis ielejas virzienā, kurp mums tūlīt bija jāsāk virzīties. Šķita, ka viņš jau gara acīm vienā mirklī bija izskrējis visu maršrutu un tuvojās finišam — viņš smaidīja ar acīm, bet tajās zaigoja asaru.

Abi japāņi Hiroši un Juka nebija šķirami ne uz brīdi, pat stāvēja sadevušies rokās. Šorīt viņi bija pienākuši pie manis un izteikuši pateicību par vakar izcīnīto mums visiem pelnīto un ilgi loloto svētceļojuma kulmināciju.

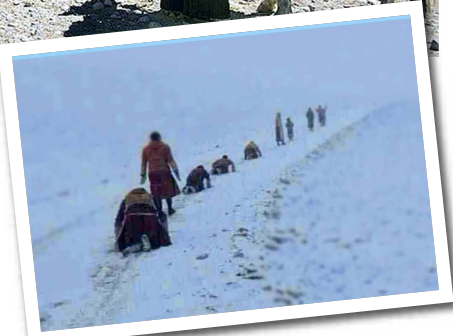
Čagelkanga — Kailasa koras starta vieta.

Grupas pavadoņi šerpas cēla plecos nesamos — tur bija mūsu guļammaisi, teltis, dzeramais ūdens un pieticīga provīzija. Indietis Deivs bija nolīdzis divus palīgus, kas rūpēsies par viņu šo triju dienu laikā, gan nesot viņa mantas, gan visādi palīdzot pārvarēt grūtākos ceļa posmus. Gribēdams kaut kādi atbalstīt un uzmundrināt Deivu, es piegāju pie viņa un, uzlikdams roku uz pleca, teicu: «Mēs dodamies, lai atgrieztos kā varoņi.» Deivs pasmaidīja, pagriezās pret savu sievu, kas bija pieglaudusies viņa plecam, noglāstīja viņai vaigu, pa kuru tecēja asaras, un teica: «Par garīgā ceļa varoņiem neviens nezina un nerunā, jo tiem nav vajadzīga laicīgās pasaules atzinība, bet viņi savas virsotnes iekaro svētītā, iekšējā klusumā.»

Es atbildēju ar budistu mūka reiz teikto frāzi: «Nesteidzies, tev priekšā ir Mūžība.» Deiva sieva sirsnīgi pasmaidīja un ar vienu roku paņēma mani aiz apakšdelma, sakot: «Tieši tā... nesteidzies.»

Mūsu pavadoņu boss, pajauns tibetietis ar vienkāršu un sirsnīgu acu skatu, pabriesmīgā angļu valodā deva zīmi, ka startējam. Uzsākām gājieni pa divu stāvu augstu klinšu sienu ieskaustu ieleju, kurā tecēja upe. Ātri vien gājēji izstiepās garā strīpā uz takas, sajaucoties ar atsevišķi ejošajiem tibetiešiem un rietumniekiem. Taka bija pārrēdzama diezgan tālu uz priekšu. Kā mazi punktiņi uz tās tālumā vīdēja svētceļnieki un arī apkrauti jaku karavānas. Visi iet pa vienu taku, šeit nav, kur noklist, jo visapkārt ir stāvas kalnu grēdas. Pēcpusdienā mēs nonāksim Dirapukas nometnē, kur būs jānakšņo. Es apzinājos, ka soļoju pa taku, kas mani ved, iespējams, manas dzīves vismistiskākajā ceļojumā.

Turpinājums sekos.

Tibetieši pārvietojas, veicot kjančagus.

reģioniem, pārsvarā lielās organizētās grupās. Redzēju arī vairākus indiešus no svētceļnieku grupas, kurus satikām pie Manosarovara ezera. Indieši bija satuntulējušies

Sāks darbību jauns NATO komandvadības elements

2014. gadā NATO samītā Velsā tika akceptēts lēmums formēt jaunus NATO štābus — komandvadības elementus (*NATO Force Integration Units* — *NFIU*) trīs Baltijas valstīs, Polijā, Rumānijā un Bulgārijā, lai apdraudējuma apstākļos nodrošinātu ātrāku un efektīvāku NATO ātrās reaģēšanas spēku — *Very High Readiness Joint Task Force* (*VHJRJTF*) izvērsšanu reģionā. Visās sešās minētajās valstīs notiek aktīva *NFIU* formēšana. Lietuvā šis darbs jau paveikts par 90%, un jau septembrī Viļņā oficiāli sāks funkcionēt jaunais NATO štābs, kuru no 1. augusta vada Dānijas armijas pulkvedis Jakobs S. Larsens. Preses konferencē pulkvedis uzsvēris, ka ar *NFIU* starpniecību nākotnē NATO spēku izvietošana apdraudētajos rajonos notiks ļoti īsā laikā, turklāt vajadzības gadījumā būs iespējams uzņemt skaitliski lielas alianses vienības — līdz pat divīzijai. Lietuvas *NFIU* strādās kopumā 40 cilvēki, ļaujot ievērojami uzlabot koordināciju un sadarbību Lietuvas Bruņotajiem spēkiem ar citām NATO dalībvalstīm. 50% *NFIU* personāla būs Lietuvas pārstāvji, bet otri 50% — citu alianses dalībvalstu karavīri.

NFIU emblēma.

Saskaņā ar Lietuvas *NFIU* vadītāja vietnieka pulkvežleitnanta Mindauga Petkeviča sniegtajiem paskaidrojumiem jaunās struktūras sertifikācijas mācības notiks nākamgad, iespējams, iesaistot pasākumā pašlaik vēl formēšanas stadijā esošās *VHJRJTF* apakšvienības. M. Petkevičs paskaidrojis, ka jaunais štābs darbosies ne tikai reāla apdraudējuma apstākļos, bet visu laiku līdzdarbosies dažādās NATO plānošanas procedūrās un sabiedroto spēku mācībās, kā arī veicinās komunikāciju ar citiem NATO spēku operacionālā līmeņa štābiem.

Militārais budžets netiks samazināts

Igaunijas aizsardzības ministrs Svens Miksers preses konferencē ir apstiprinājis Igaunijas valdības nodomus arī 2016. gadā aizsardzības jomai piešķirt 2% no iekšzemes kopprodukta. Ministrs norādījis, ka neviens Igaunijā neapšaubā papildu finansējuma nepieciešamību sabiedroto valstu spēku uzņemšanai.

Budžeta līdzekļi tiks novirzīti ne tikai sadarbībai ar NATO sabiedrotajiem, bet arī turpmākiem Igaunijas aizsardzības spēju uzlabošanas pasākumiem. Aizsardzības ministrijas militāro investīciju daļas vadītājs Ingvars Pjarnamae intervijā vietējai radio stacijai paziņojis par plāniem no Norvēģijas iegādāties kājnieku kaujas mašīnas (KKM) «*Combat Vehicle 90*» (*CV90*), kuras tiks izmantotas inženieru bataljona un citu vienību atbalstam.

KKM CV90 zviedru modifikācija.

Igaunija 2014. gadā noslēdza līgumu ar Nīderlandi par 44 lietotu kājnieku kaujas mašīnu iegādi par 138 miljoniem eiro. Visvecākā no tām ir ekspluatēta septiņus gadus, taču visa tehnika ir labā tehniskā stāvoklī, un tā ir piemērota ziemeļu reģiona valstu klimatiskajiem apstākļiem. Nīderlande piegādās kājnieku kaujas mašīnas nelielās partijās līdz 2018. gadam.

Pabeigta helikopteru iegāde, turpinās prettanku ieroču iepirkums

Jūlija sākumā Somijas Bruņotajiem spēkiem tika oficiāli piegādāts pēdējais no 20 taktiskajiem transporta helikopteriem *NH-90*, ko ražo konsorcijs «*NH Industries*». Saskaņā ar ziemeļvalstīm standartizētu helikopteru iegādes programmu līgums par helikopteru iepirkumu tika noslēgts 2001. gadā. Kompleksā darījuma summa bija 370 miljoni eiro, un tajā ietilpa ne tikai helikopteru tehnika, bet arī instrumenti, rezerves daļas, servisa nodrošinājums un apmācība. Pēc sākotnējiem nosacījumiem, Somijai tehniku vajadzēja saņemt jau līdz 2010. gadam, taču darījums aizkavējās, un par to «*NH Industries*» izmaksāja Somijai 20 miljonu eiro kompensāciju. 2008. gadā Somijas Bruņotajos spēkos nonāca pirmais jaunais helikopters. Jāatzīmē, ka atlikušie 19 helikopteri tika komplektēti somu kompānijās «*Patria*» ražotnēs. Ar *NH-90* Somija aizstāja novecojušos helikopterus *Mi-8*.

Viens no lielākajiem Somijas BS līgumiem ir ar kompāniju «*Saab*» par prettanku ieroču *NLAW* (*Next Generation Light Anti-tank Weapon*) iegādi. Pirmo reizi Somija šādus ieročus pasūtīja 2007. gadā, bet jau 2008. gadā tika noslēgts vēl viens 32 miljonu eiro vērts darījums par šī prettanku bruņojuma papildu iegādēm. Jau nāka līgums paredz, ka līdz 2015. gada beigām Igaunijai ir jāpiegādā gan paši ieroči, gan apmācības iekārtas.

NLAW šāvīna palaišana.

NLAW ir specializēts prettanku ierocis, kuru var pārnēsāt viens karavīrs, jo ieroča masa ir tikai 12,5 kg. *NLAW* ir spējīgs caursist pat bruņutehnikas dinamiskās bruņas, un tas ir efektīvs rādusā no 20 līdz 600 m. Viens prettanku kompleksa šāvīņš sver 6,5 kg, un to ir iespējams veiksmīgi izšaut temperatūras diapazonā no −38 līdz +63 °C. *NLAW* ir iekļauts Indonēzijas, Lielbritānijas, Luksemburgas, Somijas un Zviedrijas apbruņojumā.

Pielāgos iznīcinātājus šaūšanai virszemes mērķos

Čehijas Aizsardzības ministrija plāno izsludināt konkursu, kura dalībniekiem būs jāpieāvā modernizēt iznīcinātājus «*JAS-39 Gripen*», lai tie spētu šaut ne tikai gaisa, bet arī sauszemes mērķus. Čehi ir gatavi maksāt gandrīz 18 miljonus dolāru par šādu modernizācijas programmu, paredzot to realizēt līdz 2018. gadam. Tādējādi Čehija nolēmusi sekot Zviedrijas paraugam, jo šis valsts apbruņojumā esošie *JAS-39* ir spējīgi veikt pretgaisa un izlūkošanas uzdevumus, kā arī iznīcināt mērķus uz sauszemes.

No 2005. gada Čehijas Gaisa spēku apbruņojumā ir 14 zviedru ražojuma iznīcinātāji *JAS-39*, kas aizstājuši novecojušos padomju laika iznīcinātājus *Mig-21*. Čehija nav iegādājusies, bet gan paņēmusi līzīgā šos iznīcinātājus atbilstoši 2004. gada līgumam, 2014. gadā pagarinot tehnikas nomas tiesības līdz 2027. gadam. Par pirmo līguma daļu Čehija samaksāja 986 miljonus dolāru un 50 miljonus dolāru par nepieciešamo apbruņojumu. Otrajā līguma daļā noteikts, ka iznīcinātāju līzings katru nākamo gadu čehiem maksās 71 miljonu dolāru.

Gatavojas ieviest krasas izmaiņas aizsardzības politikā

Jūlija sākumā Japānas parlamenta apakšpalāta ar premjerministru Sindzo Abi priekšgalā nobalsoja par pretrunīgi vērtēto armijas tiesību paplašināšanu, kaut gan opozīcijas deputāti boikotēja balsojumu. Pēc balsojuma S. Abe preses konferencē pauda bažas, ka ap Japānu arvien ciešāk savelkas draudu mākonis un likuma izmaiņas ir nepieciešamas, lai pasargātu japāņu dzīvības un novērstu karu, pirms tas ir reāli sācies. Premjerministrs minēja Ķīnas pieaugošo ietekmi kā vienu no draudu avotiem.

Par jauno likumprojektu vēl ir jābalso augšpalātā, kur iespējami gan labojumi, gan pilnīga izmaiņu noraidīšana. Tomēr ar 60% apakšpalātas deputātu balsu iespējams anulēt jeb bloķēt augšpalātas ieviestās izmaiņas topošajā likumā. Ja likumprojekts stāties spēkā, pirmo reizi kopš Otrā pasaules kara tiks atcelti ģeogrāfiskie ierobežojumi armijas darbībai, piedaloties sabiedroto spēku operācijās. Likuma opozicionāri atgādina, ka Japānā spēkā esošās konstitūcijas 9. pants aizliedz izmantot militāru spēku starptautiskā līmeņa konfliktu risināšanai un formēt un modernizēt regulāros bruņotos spēkus. Minētā panta pārskatīšana varētu notikt jau līdz šī gada beigām.

Japānas vārds pēdējos mēnešos bieži izskanējis starptautiskajā vidē arī sakarā ar to, ka šajā valstī atcelti kopš 1967. gada spēkā bijušie militārās produkcijas eksporta noteikumi.

P-3C.

Jaunais likums pavisam citādi reglamentē aizsardzības produkcijas piegādes ārvalstīm, tomēr saglabājot aizliegumu piegādāt bruņojumu karadarbībā iesaistītām valstīm un valstīm, kuras var apdraudēt mieru visā pasaulē. Japānas valdības paziņojumā ir uzsvērts, ka eksporta noteikumu izmaiņas ļaus Japānai aktīvāk piedalīties starptautiskās drošības uzlabošanā un valsts nacionālās drošības stiprināšanā. Tagad Japāna varēs pārdot ieročus valstīm, kuras izvietotas gar svarīgiem jūras tirdzniecības ceļiem, palīdzot cīnīties pret pirātisma attīstību. Turklāt Japāna tagad varēs piegādāt apbruņojumu Indonēzijai un Filipīnām. Pēdējā laikā Japāna aktīvi konsultējās ar Filipīnām par iespēju piegādāt zemūdeņu identifikācijas lidaparātus

Pateicoties iznīcinātāju pielāgošanai virszemes mērķu iznīcināšanai, būs iespējams paugstināt lidaparātu efektivitāti un uzlabot to spējas veikt kopīgus uzdevumus ar NATO gaisa spēku iznīcinātājiem, piedaloties dažādās starptautiskajās operācijās.

Čehijas GS «JAS-39 Gripen».

P-3C un radaru tehnoloģijas, lai varētu kontrolēt Ķīnas arvien pieaugošo aktivitāti reģionālajās jūrās.

Izmaiņas armijas darbību un militāro eksportu reglamentējošos likumos ir loģisks iznākums Japānas premjerministra S. Abes jau 2013. gadā publiski izsludinātajam kursam, kura mērķis bija pāreja no pasīvā pacifisma un proaktīvo pacifismu, aktīvāk iesaistoties miera uzturēšanā pasaulē un starptautiskajā militārajā sadarbībā. Šīs izmaiņas kritiski vērtē Ķīna, kuras Ārlietu ministrijas preses sekretāre Hua Čunjjina paziņojusi, ka Japānai ir jāatturas no Ķīnas drošības interešu apdraudēšanas un reģionālā miera graušanas.

Jūras kājnieki meklē jaunu amfībiju

ASV Jūras spēku korpuss (*United States Marine Corps, USMC*) gatavojas pasludināt divus labākos programmas dalībniekus peldošās kaujas mašīnas (*Amphibious Combat Vehicle, ACV*) izstrādei. Topošais USMC komandieris ģenerālleitnants Roberts Nellers ir sīvi cīnījies par jauna peldlīdzekļa pieņemšanu korpusa apbruņojumā, aizstājot pašreizējo peldošo tehniku AAV7A1 (*Expeditionary Fighting Vehicle, EFV*).

AAV7A1.

USMC vienības ir aktīvi testējušas vairākas 8x8 riteņu formulas peldošās bruņumašīnas gan atklātā okeānā, gan piekrastes zonā, lai konkrētāk definētu kaujas vienību vajadzības efektīvākai karadarbībai un izstrādātu specifikāciju jaunajām ACV, kā arī formulētu ASV jūras kājnieku modernizācijas stratēģijas prasības.

Pēc visiem izmēģinājumiem R. Nellers paziņoja, ka vismaz divas testējamās mašīnas ir uzrādījušas teicamas tehniskās spējas manevrēšanai uz ūdens un demonstrējušas augstus mobilitātes rādītājus arī uz sauszemes.

USMC līdz šim ir testējis arī *SuperAV* (ražotāji — «BAE Systems» un «Iveco»), «*Piranha*» («General Dynamics») un *TERREX* (Singapūra). Galīgais lēmums tiks pieņemts 2016. gada beigās.

TERREX.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojuši
majore Vizma Kalčeva.

Foto — <http://www.kam.lt>; <https://upload.wikimedia.org/>;
<http://www.raf.mod.uk>; <http://www.gripenblogs.com>.

Autonomā bruņojuma latentie draudi — mīts vai patiesība?

Autonomie ieroči ar mākslīgo intelektu rada nopietnus draudus cilvēcei, un tāpēc šādi ieroči būtu jāaizliedz. Šāds brīdinājums ir ietverts organizācijas «Future of Life Institute» atklātajā vēstulē, kuru parakstījuši vairāk nekā 1000 dažādu tehnoloģisko jomu speciālistu, to vidū robotizētās tehnikas un astrofizikas eksperti. Šī vēstule tika prezentēta starptautiskajā mākslīgā intelekta tematikai veltītajā konferencē, kas šogad norisinājās Buenosairesā.

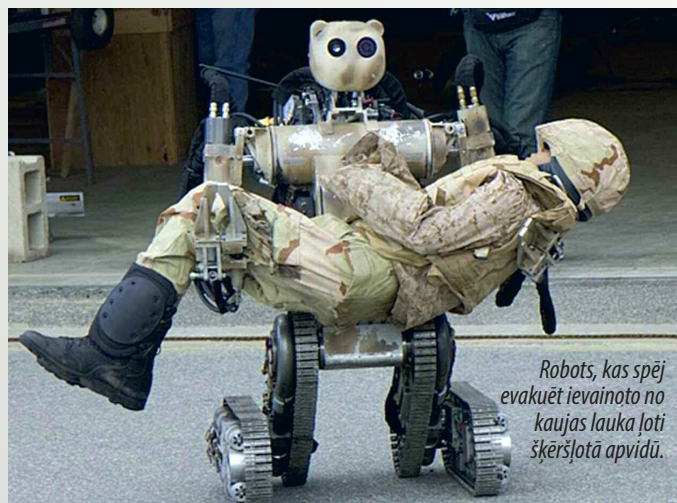
Vēstulē uzsvērts, ka mākslīgā intelekta tehnoloģiju attīstība neizbēgami novedīs pie plaša mēroga bruņošanās sacensības, turklāt šajās sacīkstēs varēs piedalīties bez milzīgu resursu ieguldīšanas, jo intelektuālo tehnoloģiju izstrādei nav nepieciešams iegādāties dārgus materiālus. Tiklīdz ar mākslīgo intelektu aprīkoti ieroči kļūs lētāki, nekavējoties notiksot to noplūde melnajā tirgū un tie kļūs pieejami noziedzniekiem, teroristiem, diktatoriem vai algotņiem.

Vēstules autori brīdina, ka tehnoloģiju attīstības temps mūsdienās ir tik liels, ka jau tuvākajā nākotnē varētu tikt izstrādāti pirmie gudro un patstāvīgo ieroču prototipi. Pašlaik arī Apvienoto Nāciju Organizācijas

līmenī notiek diskusijas par iespējām aizliegt noteiktu tipu un konfigurācijas «robotus slepkavas», ja tie darbojas bez cilvēka augstākās virsvadības. Vairāki zinātnieki pat apgalvo, ka mākslīgā intelekta izmantošanā bruņojuma jomā būtu jāievieš līdzīgi aizliegumi kā ķīmiskajiem un bioloģiskajiem ieročiem. Proti, šādi ieroči ir starptautiski aizliegti, un ne ķīmiķi, ne biologi necenšas tērēt savu izgudrotāja potenciālu aizliegtā virzienā. Pēc šo zinātnieku domām, līdzīgi starptautiskā līmenī būtu jāaizliedz arī gudrais bruņojums, lai nevienai kompānijai vai zinātnieku grupai nebūtu jēgas strādāt pie aizliegta produkta izgudrošanas. Viens no vēstules autoriem — pazīstamais astrofizikas profesors Stīvens Hokingss — pat paudis pārliecību, ka mākslīgais intelekts ar laiku var novest pie visas cilvēces iznīcības, jo cilvēkus ierobežos lēna bioloģiskā evolūcija, kas neļaus konkurēt ar strauji progresējošo mākslīgo intelektu.

Tomēr mākslīgā intelekta progresam ir savi aizstāvji gan zinātnieku un ražotāju vidū, gan valstiskā līmenī. Piemēram, kompānijas «Microsoft» pētnieciskās laboratorijas vadītājs Ēriks Horvics aicina neieciņlēties uz gudrā bruņojuma potenciālo briesmu iztirzāšanu, bet pievērst lielāku uzmanību mākslīgā intelekta milzīgajam ieguldījumam sociāli ekonomiskajā, medicīnā un citās jomās. Ē. Horvics mudina neļauties spekulācijām, ka militārie roboti nākotnē varētu kļūt tik gudri un jaudīgi, ka tos neviens vairs nevarēs izslēgt un tie apmūļos savus operatorus un zinātniekus. Plašsaziņas līdzekļos arī citi zinātnieki skeptiski izsakās par atsevišķu zinātnieku mēģinājumiem iesaldēt tehnoloģiju progresu un «iesprostot mākslīgā intelekta džinu atpakaļ pudelē».

Lai nepieļautu mākslīgā intelekta haotisku un nekontrolētu attīstību, Ē. Horvics ir nodibinājis un pats piedalās īpašā zinātniskās pētniecības ilgtermiņa darbības grupā AI100 (*The One Hundred Year Study on Artificial Intelligence*), kas tuvākos 100 gadus pētīs un prognozēs ar mākslīgo intelektu saistītā progressa virzību, cēloņsakarības un iespējamās sekas visdažādākajās dzīves jomās. Zinātnieku grupa AI100 ir

Robots, kas spēj evakuēt ievainoto no kaujas lauka ļoti šķerslētā apvidū.

inovatīva un tālredzīga «agrās brīdināšanas sistēma», kas detalizēti analizēs iespējamo mākslīgā intelekta ietekmi uz nacionālās drošības jautājumiem, psiholoģijas, ētikas un likumdošanas jomām, personiskās dzīves neaizskaramību, demokrātiskajām vērtībām utt. Visi AI100 pētījumi tiks rūpīgi dokumentēti atbilstošos formātos, lai tie būtu pieejami visām nākamajām zinātnieku paaudzēm, kas turpinās izpētīt AI100, ņemot vērā priekšgājēju darba rezultātus, idejas un rekomendācijas.

Komentējot organizācijas «Future of Life Institute» atklāto vēstuli par mākslīgā intelekta ieroču potenciāli radītajiem draudiem, Lielbritānijas militārā resora oficiālajā paziņojumā teikts, ka karalistes rīcībā esošās bruņojuma sistēmas tiek ekspluatētas saskaņā ar visām starptautiskajām tiesību normām, kuras regulē karadarbības jomu. Pašlaik neviena Lielbritānijas Karalisko bruņoto spēku ieroču sistēma — neatkarīgi no tās robotizācijas pakāpes — nedarbojas bez cilvēka kontroles un virsvadības. Šī kontrole tiks saglabāta arī nākotnē, uzsvērts ministrijas paziņojumā.

Gudro ieroču lielākais ražotājs Lielbritānijā — kompānija «BAE Systems» — savā preses paziņojumā norāda, ka pilnībā atbalsta Lielbritānijas Aizsardzības ministrijas pausto oficiālo nostāju. «BAE Systems» uzsver, ka vienmēr ir izstrādājusi un ražojusi tikai tādas ieroču sistēmas, kas atbilst visu attiecīgo normatīvo dokumentu prasībām, turklāt arī nākotnē nav plānots pāriet uz pilnībā autonomu ieroču ražošanu, neparedzot cilvēku virsvadību.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavoja
majore Vizma Kaļčeva.

Foto — <http://img.myconfinedspace.com/>;
<http://1.bp.blogspot.com>.

Robots —
kaujinieks
(datorgrafika).

Strēlnieku darinātie suvenīri

Viena no iecienītākajām strēlnieku nodarbēm bija dažādu suvenīru izgatavošana kauju starplaikos. Kaujas lauka briesmas un nāves tuvums nebija atņēmis strēlniekiem tiešanos pēc skaistā. Strēlnieki ieročiem rokās cīnījās par savas zemes brīvību un tās jauno kultūru. Arī lietišķā māksla raksturo dzīves kvalitāti. Kur kaujas laukā ņemt materiālu, lai radītu ko skaistu? Izejvielu iegūšana bija bīstams un sarežģīts process. Vācu artilērijas apšaudēm beidzoties, strēlnieki savāca nokritušo lādiņu alumīniju un kapara galviņas. Protams, neiztika bez nelaimes gadījumiem, dažs labs zaudēja ne tikai pirkstus un roku, bet arī dzīvību.

No lādiņu galviņām izņēma alumīniju un izkausēja, bet iepriekš no ģipša izgatavoja vēlamo formu un priekšmeta atveidu. Pēc tam sekoja izlietā priekšmeta apstrāde: gludināšana, slipēšana, pulēšana. Strēlnieki izlēja ne vien gredzenus, bet arī saktas, statuetes, karotes u.c. priekšmetus. Iemuti smēķētāji sev izgatavoja no rokas granātu degļu kapara caurulēm, izņemot no tām sprāgstvielu. Izgatavotos priekšmetus strēlnieki lietoja paši vai sūtīja uz mājām māsai, ligavai vai sievai. Ne viena vien varēja lepoties ar sava karavīra gatavotu saktu vai gredzenu. Neplīstošās vācu granātas vai šrapneļus strēlnieki pakāpeniski izjauc un pārvērta vāzēs vai smeļamos traukos, ko sūtīja uz mājām piederīgajiem kā piemiņu no kaujas lauka. Šis karš strēlniekiem bija brīvības karš, un viss, kas bija saistīts ar to, — atmiņu cienīgs. Daudz suvenīru tapa arī Nāves salā. Strēlnieki brīvajos brīžos ar aizrautību un izdomu darbojās šajās frontes darbnīcās. Izgatavoja arī strēlnieku krūšu nozīmes dažādus variantus. No šauteņu lodēm un patronu čaulītēm tika izgatavoti svečturi, kas rotāja zemnīcas. Šīm nodarbēm bija arī savi minusi. Pieauga negadījumu skaits, tāpēc augstākā priekšniecība ar pavēli aizliedza izjaukt nesprāgušus lādiņus. Strēlnieki izmantoja arī citus materiālus, ne tikai metālu. Tika darināti priekšmeti no koka, no bērza tāss — dažādi trauciņi, cības, gan arī rakstītas vēstules uz bērza tāšim.

Sagatavojis Gunārs Kušķis.

4. Vidzemes latviešu strēlnieku bataljona karavīri izdedzina sprāgstvielu no artilērijas municijas.

DAILES TEĀTRIS

DAILES TEĀTRA

2015./2016. GADA SEZONAS ATKLĀŠANA!

Lielā zāle

Niks Dīrs **FRANKENŠTEINS**, drāma 2 cēlienos
/rež. Laura Groza - Ķibere/

Pirmizrāde 2015.gada 18. septembrī

Mazā zāle

Florians Zellers **JA TEVIS VAIRS NEBŪTU**
/rež. Intars Rešetins/

Pirmizrāde 2015.gada 30. septembrī

Kamerzāle

Ēriks Emanuels Šmits **OSKARS UN ROZĀ DĀMA**, Rēzijas Kalniņas monoizrāde
/rež. Viesturs Meikšāns/

Pirmizrāde 2015.gada 11. septembrī

Mākslas telpa „Brīvības 75”

Izstāde **BĪSTAMĀS ROTAĻAS**
/Kuratore Inga Brūvere/

No 2015. gada 11. septembra līdz 2015. gada 30. decembrim

Informācija pa tālr.: 67294444 Kases darba laiks: 10.00 - 19.00; S., Sv. 11.00-18.00

www.dailesteatris.lv

www.facebook.com/zurnalsTevijasSargs
www.sargs.lv

